

Možnosti podnikání v České republice a Polsku, aktuální daňová legislativa v České republice a v Polsku, pracovní právo v České republice a Polsku

Vaške & Vašková
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

<http://vaske.cz/>

Obsah

Úvod	5
1 Vymezení pojmu podnikatel, zahraniční osoba, cizinec a pojmů souvisejících v právu České republiky	7
2 Právní úprava podnikání v České republice, rekodifikace soukromého práva, související předpisy .	10
2.1 Občanský zákoník	11
2.2 Zákon o obchodních korporacích	12
2.3 Živnostenský zákon	15
2.4 Zákon o mezinárodním právu soukromém.....	15
2.5 Zákon o pobytu cizinců na území České republiky	16
3 Možnosti podnikání a investování zahraničních osob v České republice v roce 2014	18
3.1 Umístění obchodního závodu (dříve podniku) nebo odštěpného závodu/organizační složky zahraniční osoby na území České republiky	19
3.1.1 Umístění obchodního závodu (dříve podniku) zahraniční osoby	19
3.1.2 Umístění organizační složky/odštěpného závodu/pobočky zahraniční osoby.....	20
3.2 Majetková účast v české právnické osobě.....	21
3.2.1 Zahraniční osoba jako spoluzakladatel české obchodní korporace (obchodní společnosti: v. o. s., k. s., a. s., s. r. o. či družstva)	21
3.2.2 Zahraniční osoba jako jediný zakladatel české kapitálové společnosti (a. s. nebo s. r. o.)...	21
3.2.3 Zahraniční osoba jako jeden ze společníků či členů v již založené obchodní korporaci.....	22
3.2.3 Zahraniční osoba jako jediný společník kapitálové společnosti.....	25
3.3 Přemístění sídla zahraniční osoby na území České republiky	26
3.3.1 Obecná úprava v občanském zákoníku	26
3.3.2 Zvláštní úprava v zákoně o přeměnách obchodních společností a družstev (týká se přemístění sídla v rámci Evropského hospodářského prostoru).....	27
3.4 Volný pohyb služeb a svoboda usazování v českém právu se zřetelem k právu Evropské unie.	29
3.4.1 Svoboda usazování	29
3.4.2 Volný pohyb služeb.....	31
3.4.3 Vzájemný vztah volného pohybu služeb a svobody usazování	35
3.5 Další možnosti podnikání/investování zahraniční osoby na území České republiky	36
4 Právní formy českých obchodních korporací podle zákona o obchodních korporacích a právní formy společností a družstev podle práva Evropské unie	39
4.2 Veřejná obchodní společnost.....	39
4.2 Komanditní společnost	40
4.3 Společnost s ručením omezeným	41
4.4 Akciová společnost.....	42
4.5 Družstvo	43

4.6 Evropská společnost	44
4.7 Evropské hospodářské zájmové sdružení	46
4.8 Evropská družstevní společnost	48
5 Obchodní rejstřík České republiky a identifikační číslo osoby	51
6 Živnostenské podnikání v České republice	55
6.1 Právní úprava živnostenského podnikání	55
6.2 Živnost, druhy živností, provozovna	55
6.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost, všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti, překážky provozování živnosti.....	58
6.4 Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce.....	62
6.5 Živnostenské oprávnění – pojem, jeho prokázání, rozsah, vznik, změna a zánik	63
6.7 Živnostenské úřady, také jako centrální registrační místa („CRM“), jednotný registrační formulář	67
7 Zaměstnávání cizinců a občanů členských států Evropské unie na území České republiky	71
8 Datové schránky, autorizovaná konverze dokumentů a kontaktní místo Czech POINT	74
8.1 Datové schránky	74
8.2 Autorizovaná konverze dokumentů.....	76
8.3 Kontaktní místa veřejné správy, tzv. Czech POINT	77
9 Česká daňová správa	79
10 Daňová soustava České republiky.....	89
11 Daň přímé	92
11.1 Daň z příjmů fyzických osob.....	92
11.2 Daň z příjmů právnických osob.....	97
11.3 Daň silniční.....	100
11.4 Daň z nemovitých věcí.....	102
11.4.1 Daň z pozemků	102
11.4.2 Daň ze staveb a jednotek	104
11.5 „Daň dědická“, „darovací daň“ a daň z nabytí nemovitých věcí (dříve daň z převodu nemovitostí).....	105
11.5.1 Zdanění bezúplatných příjmů (darů)	106
11.5.2 Zdanění dědictví	107
11.5.3 Daň z nabytí nemovitých věcí (dříve daň z převodu nemovitostí).....	107
12 Nepřímé daně	110
12.1 Daň z přidané hodnoty (DPH).....	110
12.2 Spotřební daně.....	114
12.3 Ekologická daň	115
Seznam použitých zdrojů:	117
Knížní prameny	117

Časopisecké prameny	117
Právní předpisy, důvodové zprávy	119
Internetové zdroje.....	120

Úvod

Právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost na území České republiky přísluší podle čl. 26 Listiny základních práv a svobod „každému“. Není tedy rozhodující, zda jde o občana České republiky, nebo o zahraniční osobu či cizince.

Zahraniční osoba má právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost na území České republiky, a to v zásadě za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako osoba tuzemská. Jedná se o základní pravidlo. Listina ale následně umožňuje, aby v rámci zákona byla pro cizince stanovena odchylná právní úprava. Ta ovšem není popřením základního práva daného Listinou, ani taková právní úprava není diskriminační. Stát odchýlnou zákonnou úpravou pro cizince pouze řeší např. otázku jejich pobytu na území České republiky. S občany Evropské unie musí stát nakládat v souladu s právem Evropské unie a v zásadě má povinnost k nim přistupovat jako k vlastním státním příslušníkům.

Zákon o mezinárodním právu soukromém, který upravuje právní poměry s mezinárodním prvkem, také deklaruje, že cizinci a zahraniční osoby mají v oblasti svých osobních a majetkových práv stejná práva a stejné povinnosti jako státní občané České republiky a české právnické osoby. Výjimka může nastat pouze za situace, kdy by tento zákon případně jiný právní předpis stanovil něco jiného.

Území České republiky je otevřeným prostorem pro podnikatelskou činnost zahraničních osob či cizinců a s ohledem na výhodnou geografickou polohu také oblastí jimi vyhledávanou k jejich podnikání a investování.

Podrobné seznámení se s českou právní úpravou týkající se podnikání, daní, s předpisy cizineckého práva a dalšími právními předpisy je pro zahraniční osobu nutností. Na území České republiky, jako členského státu, platí i právo Evropské unie, které musí zahraniční osoba také dodržovat. Pro získání základního přehledu je již v úvodu zmíněna systematika právních předpisů České republiky, kdy kritériem pro rozčlenění do jednotlivých kategorií je hledisko právní síly.

Právními předpisy, které mají nejvyšší právní sílu, jsou Ústava České republiky společně s Listinou základních práv a svobod a k těmto pak přistupují další ústavní zákony. Právě Listina zakotvuje zmíněné právo podnikat, a to i pro zahraniční osoby a cizince.

Další kategorií jsou zákony, které mají nižší právní sílu, než Ústava a ústavní zákony České republiky a musejí být s ní v souladu. Mezi ty nejdůležitější zákony patří nově od 1.1.2014 občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a živnostenský zákon, které jsou považovány za nejzákladnější normy v oblasti podnikání. Mezi další zákony související s podnikáním patří pak zákon o mezinárodním právu soukromém, zákon o pobytu cizinců na území České republiky, devizový zákon, celní zákon, zákoník práce a zákon o účetnictví. Vzhledem k tomu, že podnikatelská činnost zasahuje do nejrůznějších oblastí, musí se zahraniční osoba a cizinec také řídit dalšími zákony, které se týkají organizačně-právních podmínek podnikání, trestněprávní oblasti, bezpečnosti práce, hygienických předpisů, autorských a průmyslových práv či životního prostředí. Na zahraniční osobu a cizince se vztahují i všechny daňové zákony: zákon o daních z příjmů, zákon o dani z nemovitých věcí, zákon o dani silniční, zákon o dani z přidané hodnoty, zákon o spotřebních daních a zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů. Zahraniční osoba a cizinci musí respektovat i právní úpravu veřejného zdravotního pojištění a sociálního pojištění v České republice.

Třetí kategorií jsou podzákoné právní předpisy, mezi něž patří nařízení vlády a vyhlášky jednotlivých ministerstev a jiných ústředních správních orgánů, které jsou vydávány k provádění jednotlivých zákonů. Slouží tedy k bližší konkretizaci příslušného zákona.

Smyslem a účelem této publikace je přehledově seznámit čtenáře s podmínkami a právní úpravou podnikání na území České republiky a také s možnostmi, které zahraniční osoby a cizinci na tomto území mají v oblasti podnikání. Publikace zohledňuje i právo Evropské unie.

1 Vymezení pojmu podnikatel, zahraniční osoba, cizinec a pojmů souvisejících v právu České republiky

Pokud se budou následující stránky této publikace zabývat podnikáním zahraničních osob a cizinců je nutné tyto základní pojmy a související pojmy nejdříve vysvětlit.

Od 1.1.2014 je základním kodexem soukromého práva zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který některé pojmy výslovně definuje.

Za „podnikatele“ je dle § 420 občanského zákoníku obecně považována osoba, která vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Z pohledu ochrany spotřebitele se pak za podnikatele považuje každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání. Popřípadě to může být osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. V každém případě občanský zákoník považuje za podnikatele osobu zapsanou v obchodním rejstříku a stanoví domněnku, že podnikatelem je i osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle příslušného zákon.

Legální definici pojmu „zahraniční osoba“ nalezneme nově v § 3024 občanského zákoníku. Za zahraniční osobu se považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky. Rozlišovacím kritériem je tedy bydliště nebo sídlo, které musí být mimo území České republiky.

Za „bydliště fyzické osoby“ je z hlediska teorie považováno místo, kde se tato osoba trvale zdržuje, ke kterému jí pojí rodinné případně pracovní závazky. Občanský zákoník pak ve svém § 80 z tohoto teoretického vymezení vychází a výslovně bydliště definuje jako místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale. Takový úmysl může vyplývat z prohlášení člověka nebo z okolností případu. Občanský zákoník pamatuje i na situaci, kdy by člověk uváděl jako své bydliště jiné místo než své skutečné bydliště a také na případ, kdy člověk své bydliště nemá.

Vymezení pojmu „sídlo právnické osoby“ v současné právní úpravě nenajdeme. Ustanovení § 136 občanského zákoníku pouze zmiňuje, že pro zakladatelské právní jednání stačí uvést

název obce, kde je sídlo právnické osoby a až při zápisu do veřejného rejstříku má právnická osoba povinnost zapsat plnou adresu sídla. Z výkladu tohoto ustanovení je možné dovodit, že sídlo se bude vyskytovat na určité adrese, která je v základu vymezena názvem obce a dále pak názvem ulice, náměstí či jiného veřejného prostranství a číslem popisným, orientačním nebo evidenčním. Můžeme říci, že sídlo se nachází na určité adrese.

Právní úprava pak rozlišuje sídlo zapsané do veřejného rejstříku a skutečné sídlo. Mohou tedy existovat dvě odlišné adresy sídla. Pokud bude u zahraniční právnické osoby skutečné sídlo korespondovat se sídlem zapsaným, bude se nacházet na jedné adrese, není zde žádný problém. V případě, že by se však skutečné sídlo od sídla zapsaného ve veřejném rejstříku lišilo, existovaly by dvě odlišné adresy sídla, bylo by nutné upřednostnit sídlo zapsané, tedy zapsanou adresu. I nadále tedy v české právní úpravě platí, že hlavní význam má sídlo zapsané ve veřejném rejstříku oproti sídlu skutečnému, přičemž každý se může dovolat skutečného sídla právnické osoby. Právnická osoba proti tomu, kdo se dovolá jejího skutečného sídla, nemůže namítat, že má skutečné sídlo v jiném místě.

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že právní úprava České republiky považuje za zahraniční osobu fyzickou osobu s bydlištěm mimo území České republiky, právnické osoby se sídlem mimo území České republiky a další zahraniční subjekty založené podle cizího právního řádu. Vychází se z ustanovení § 3024 odst. 1 a odst. 2 občanského zákoníku.

Je nutné upozornit, že právní řád České republiky zná i pojem „cizinec“, který byl použit již v úvodu. Definování pojmu cizinec je většinou vázáno na fyzickou osobu a její státní občanství. Nelze proto použít rovnítko mezi pojmem zahraniční osoba a cizinec. Také zahraniční osoba může být ve speciálním zákoně definována rozdílně od obecného vymezení v občanském zákoníku. Proto je nutné rozlišovat, která ustanovení právních předpisů dopadají pouze na cizince a která na zahraniční osoby a jak tyto dva pojmy konkrétní zákon definuje.

Příkladem k nastíněné problematice je zákon o pobytu cizinců na území České republiky. Tento zákon za cizince považuje pouze fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. Určení, zda jde o cizince je zde vázáno na občanství České republiky či Evropské unie. Naopak podle devizového zákona je cizincem fyzická osoba, která nemá v tuzemsku (na území České republiky) trvalý pobyt nebo právnická osoba, která nemá v tuzemsku sídlo. Pojem cizinec podle devizového zákona je téměř shodný

s pojmem zahraniční osoba, který používá občanský zákoník. A konečně zákon o mezinárodním právu soukromém rozumí pod pojmem cizinec fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky a pod pojmem zahraniční právnická osoba právnickou osobu se sídlem mimo území České republiky.

V této publikaci nadále budu užívat pojem zahraniční osoba tak, jak je definován občanským zákoníkem, pokud v konkrétním případě neuvedu jinak. A pojem cizinec bude uváděn zejména v souvislosti s osobami ze třetích zemí.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx Internetové stránky také v anglickém jazyce	Praktické informace pro občany Evropské unie a jejich rodinné příslušníky týkající se např. přechodného pobytu, trvalého pobytu na území České republiky, narození dítěte na území České republiky; ke stažení formuláře, žádosti, také brožura Ministerstva vnitra „Váš život v ČR“ Praktické informace pro občany ze třetích zemí týkající se např. udělování víz, získání dlouhodobého či trvalého pobytu na území České republiky, zelené kary, modré karty; ke stažení formuláře, žádosti, také brožura Ministerstva vnitra České republiky pro cizince ze zemí mimo Evropskou unii „Váš život v ČR“
http://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-774199.aspx Internetové stránky také v anglickém jazyce	Kontakty na instituce a organizace poskytující informace zahraničním osobám a cizincům

2 Právní úprava podnikání v České republice, rekodifikace soukromého práva, související předpisy

Soukromé právo v České republice prošlo v nedávné době velkou rekodifikací, která měla vliv mimo jiné i na právní úpravu podnikání fyzických a právnických osob, včetně závazkových vztahů s podnikáním neodmyslitelně souvisejících. Časovým mezníkem je 1. leden 2014. K tomuto datu byla část právních předpisů upravující soukromé právo zrušena a nahrazena zcela novými právními předpisy. Zbývající právní předpisy byly v souladu s novou právní úpravou novelizovány.

Zrušen byl zejména základní zákon soukromého práva, a to zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, dále pak zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním. Zrušeny byly i další právní předpisy, jejichž výčet je možné nalézt ve společných, přechodných a závěrečných ustanoveních zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, konkrétně v ustanovení § 3080.

Podnikat v České republice od 1. 1. 2014 je možné již pouze v souladu s novou právní úpravou, kdy základním právním předpisem je zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Právní úpravu obchodních korporací upravuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a byl přijat nový zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

Živnostenské podnikání se nadále řídí zákonem č. 455/1991 Sb., živnostenským zákonem, který byl novelizován. Od 1. 1. 2014 se v souvislosti s rekodifikací soukromého práva změnil i daňové zákony.

V platnosti je nadále zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, který stanovuje zejména oznamovací povinnost pro tuzemce i cizozemce související s devizovou politikou českého státu. Právní úpravu postavení cizinců na území České republiky pak upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Podmínky zaměstnávání cizinců stanoví zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Nový občanský zákoník vyvolal také potřebu nového katastrálního zákona, který byl zveřejněn ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 256/2013 Sb. a je proveden vyhláškou č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí, tzv. katastrální vyhláškou.

Podnikání v České republice je dále korigováno předpisy práva veřejného, zejm. pokud jde o otázku daní. K této problematice podrobněji v příslušných kapitolách týkajících se daní.

Vzhledem k členství České republiky v Evropské unii platí na území České republiky také evropské právo, hlavně je nutné znát příslušná nařízení. Z judikatury Soudního dvora Evropské unie plyne přednostní aplikace přímo použitelných norem práva Evropské unie, kterou v zásadě přijal i český Ústavní soud.

2.1 Občanský zákoník

Nový občanský zákoník zveřejněný ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 89/2012 Sb., je od 1. 1. 2014 základním kodexem soukromého práva. Smyslem a účelem přijetí nového občanského zákoníku v rámci rekodifikace bylo upravit veškeré soukromoprávní vztahy v jednom kodexu. Proto i právní úpravu týkající se podnikání, včetně podnikání zahraničních osob, je zapotřebí primárně hledat v tomto kodexu. V občanském zákoníku jsou zakotveny i instituty donedávna obsažené v obchodním zákoníku, který je v současné době zrušeným zákonem. Nově se nerozlišují závazky obchodněprávní (dříve upravené zrušeným obchodním zákoníkem) a závazky občanskoprávní (dříve upravené starým občanských zákoníkem). Od 1.1.2014 existují pouze závazky občanskoprávní povahy.

Nový občanský zákoník je rozvržen do pěti částí: obecná část, rodinné právo, absolutní majetková práva, relativní majetková práva a ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

V obecné části jsou zejména vymezeny jednotlivé pojmy, se kterými text občanského zákoníku pracuje, např. pojem podnikatel, obchodní firma, závod, obchodní tajemství nebo jmění. Nalezneme zde i základní zásady soukromého práva, právní úpravu postavení fyzických a právnických osob, kdy nový občanský zákoník upravuje pouze tři formy právnických osob, a to korporace, fundace a ústavy. Zakotveno je tu také zastoupení, včetně smluvního zastoupení podnikatele tzv. prokury, která byla upravena dříve obchodním

zákoníkem. V obecné části se definuje i pojem věc a určuje se rozdělení věcí. Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech byl zrušen a právní úprava cenných papírů byla přesunuta do občanského zákoníku. V této části se ani nezapomnělo na úpravu právních skutečností, výklad právních jednání a jejich formu, neplatnost či nově relativní neúčinnost právního jednání. Promlčení a prekluzi je zapotřebí hledat také v obecné části občanského zákoníku.

Zrušený zákon o rodině byl nahrazen druhou částí občanského zákoníku, která se zabývá rodinným právem. Řešen je v této části jak institut manželství, tak vztahy mezi příbuznými, hlavně vztahy mezi rodiči a dětmi. Část třetí týkající se absolutních majetkových práv poskytuje definici pojmu vlastnictví, práv k cizím věcem a taktéž problematiku dědění. Čtvrtá část nazvaná relativní majetková práva je nejobsáhlejší, jsou zde různé druhy smluv, ale také závazky z deliktního jednání (tedy i odpovědnost za škodu). Pátá část se zabývá legislativně technickou problematikou a jsou v ní vyjmenovány zákony, které byly od 1. 1. 2014 zrušeny.

Z výkladu příslušných ustanovení nového občanského zákoníku je možné dovodit, že podnikající zahraniční osobou je fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky, která vykonává výdělečnou činnost samostatně na vlastní účet odpovědnost živnostenským nebo obdobným způsobem. Důležitým znakem je také soustavnost takovéto činnosti a účelem výkonu je dosažení zisku.

2.2 Zákon o obchodních korporacích

Další část rekodifikace představuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, který velice úzce navazuje na nový občanský zákoník. Jedná se o zvláštní právní předpis zabývající se v něm vymezeným okruhem právnických osob, tedy pouze obchodními korporacemi, za něž tento zákon považuje obchodní společnosti a družstva. Zákon o obchodních korporacích není pokračovatelem dřívějšího obchodního zákoníku. Použití občanského zákoníku na obchodní korporace přichází v úvahu v otázkách, pokud tak stanoví sám zákon o obchodních korporacích.

Zákon o obchodních korporacích poskytuje právní úpravu veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a družstvům. Zákon zmiňuje i evropskou společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropskou

družstevní společnost. V každém případě právní úprava v zákoně o obchodních korporacích dopadá především na tuzemské formy korporací, evropské korporace jsou primárně upraveny právními předpisy Evropské unie a následně jednotlivými speciálními zákony České republiky.

Zákon o obchodních korporacích stanovuje základní podmínky fungování obchodních korporací - řeší jejich založení, vnitřní strukturu orgánů, odpovědnost členů těchto orgánů, koncern a zrušení korporací. Je zapotřebí upozornit, že některé záležitosti jsou na obecnější úrovni upravené v občanském zákoníku, jiné na úrovni speciální ve zvláštních zákonech, např. v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev nebo v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, kde nově nalezneme úpravu obchodního rejstříku.

Zákon o obchodních korporacích je zákonem podstatným, ale jak už z výše uvedeného vyplývá, pouze dílčím článkem právní úpravy obchodních korporací. Nejedná se o kodex, který by zahrnoval vše, co se týká obchodních korporací. Zákon má tři části: první část obchodní korporace, druhou část ustanovení závěrečná a přechodná a část třetí účinnost.

Je nutné zdůraznit, že od své účinnosti dne 1. 1. 2014 má zákon bezprostřední dopad i na již existující korporace. Jde zejména o jejich společenské smlouvy, jimiž jsou dle znění zákona míněny také stanovy a zakladatelské listiny.

Ustanovení § 777 zákona o obchodních korporacích uvádí, že ujednání společenských smluv, která jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními tohoto zákona, se dnem nabytí jeho účinnosti zrušují. Obchodní korporace mají pak povinnost do 6 měsíců od 1. 1. 2014 svou společenskou smlouvu přizpůsobit znění zákona. Pro případ, že by tak neučinily, vyzve je k tomu rejstříkový soud a stanoví přiměřenou lhůtu ke splnění této povinnosti. Pokud společenskou smlouvu obchodní korporace ani na takovou výzvu nepřizpůsobí, soud ji na návrh rejstříkového soudu nebo osoby, která na tom osvědčí právní zájem, zruší a nařídí její likvidaci.

Zákon dále stanoví domněnku, že obsahem společenských smluv obchodních korporací, které vznikly před 1. 1. 2014, jsou i dosavadní ustanovení obchodního zákoníku, která upravovala práva a povinnosti společníků, pokud nejsou v rozporu s donucujícími ustanoveními tohoto

zákona nebo se od nich společníci neodchýlili ve společenské smlouvě. Obchodním korporacím je ale doporučováno využít zákonné možnosti podřídít se změnou svých společenských smluv zákonu o obchodních korporacích jako celku, a to do 2 let od jeho účinnosti. Odpadají pak problémy ohledně určování, která práva a povinnosti společníků jsou či nejsou v rozporu, nebo zda došlo k odchýlení se. Změna společenské smlouvy nabývá v tomto případě účinnosti až zveřejněním zápisu o podřízení se tomuto zákonu jako celku v obchodním rejstříku. Zda se společnost podřídila zákonu o obchodních korporacích jako celku či nikoliv je možné zjistit právě z obchodního rejstříku.

Pokud jde o smlouvy o výkonu funkce a o odměně, je nutné i tyto smlouvy do šesti měsíců od 1. 1. 2014 přizpůsobit znění § 59 zákona o obchodních korporacích. V případě, že by nedošlo k přizpůsobení smluv, stal by se výkon takové funkce po uplynutí zákonem stanovené lhůty bezplatným. Zákon tak stanoví určitou sankci, aby donutil obchodní korporaci i ke změně smluv o výkonu funkce.

Od 1. 1. 2014 nastaly i změny ohledně zveřejňování informací o obchodních společnostech, kdy akciové společnosti mají dle § 7 odst. 2 zákona o obchodních korporacích povinnost mít internetové stránky a zveřejnit na nich údaje, které jsou povinny uvádět na obchodních listinách a další údaje stanovené zákonem o obchodních korporacích. Půjde zejména o jméno, sídlo, údaje o zápisu do veřejného rejstříku a identifikační číslo osoby. Tato povinnost se týká i akciových společností vzniklých před shora uvedeným datem. Údaje musejí být navíc průběžně aktualizovány.

Akciové společnosti mají také povinnost uveřejňovat na svých internetových stránkách např. pozvánku na valnou hromadu. Zákon o obchodních korporacích již nepožaduje publikaci pozvánky na valnou hromadu v Obchodním věstníku a v celostátním věstníku, což bylo velmi nákladné.

Stejné povinnosti jako akciové společnosti mají i společnosti s ručením omezeným, pokud si zřídily internetové stránky, nebo si je zřídí v budoucnu.

Další povinností vztahující se na všechny obchodní korporace bez ohledu na jejich formu, je povinnost uveřejnit členství v koncernu na svých internetových stránkách.

2.3 Živnostenský zákon

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon) prošel v rámci rekodifikace soukromého práva novelizací. Tento zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Stanovuje druhy živností a vymezuje, co živností je a co není, jaký je rozsah živnostenského oprávnění a co je zapotřebí pro jeho získání. Zákon obsahuje také přílohu, ve které jsou vyjmenovány jednotlivé druhy živností a jejich náplň.

Na živnostenský zákon pak navazuje z. č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, který vymezuje strukturu, působnost a pravomoc živnostenských úřadů. O živnostenském podnikání bude pojednáno dále v příslušné kapitole rozebírající tuto problematiku do větších podrobností.

2.4 Zákon o mezinárodním právu soukromém

Díky rekodifikaci soukromého práva byl přijat i zcela nový zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále též „ZMPS“). Jedná se o zákon, který upravuje např. otázku, jakým právním řádem státu se řídí soukromoprávní poměry, pokud se v nich vyskytuje mezinárodní prvek. Zjednodušeně řečeno, zda se soukromoprávní poměr bude řídit právním řádem České republiky nebo právním řádem Polska. Pro vysvětlení, právní řád je souhrn právních norem (pravidel chování) daného státu. Mezinárodní prvek pak může spočívat např. v tom, že smlouva byla uzavřena s cizincem nebo zahraniční právnickou osobou nebo že kupní smlouva byla uzavřena na území jiného státu. Vyskytuje se tedy určitý vztah k zahraničí.

ZMPS upravuje v poměrech s mezinárodním prvkem i právní postavení cizinců a zahraničních právnických osob v jejich soukromoprávních poměrech. Jak už bylo zmíněno v úvodu, cizinci a zahraniční právnické osoby mají dle § 26 odst. 2 tohoto zákona v oblasti svých osobních a majetkových práv v zásadě stejná práva a stejné povinnosti jako státní občané České republiky a české právnické osoby. Zákon však může stanovit určité výjimky.

ZMPS upravuje v poměrech s mezinárodním prvkem také pravomoc a postup soudů a jiných orgánů, uznání a výkon cizích rozhodnutí, právní pomoc ve styku s cizinou, některé náležitosti týkající se úpadku, některé náležitosti týkající se rozhodčího řízení včetně uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Zde je nutné upozornit, že ZMPS je vnitrostátní právní úpravou výše uvedených záležitostí a mezinárodní úprava či evropské právo má v zásadě aplikační přednost. Sám ZMPS v § 2 uvádí, že se použije v mezích ustanovení vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána (dále jen „mezinárodní smlouva“), a přímo použitelných ustanovení práva Evropské unie. Podle čl. 10 Ústavy České republiky se mezinárodní smlouva použije, jestliže stanoví něco jiného, než zákon. Je tedy nutné v případě rozporu se zákonem upřednostnit použití mezinárodní smlouvy. Aplikační přednost přímo použitelných ustanovení evropského práva pak vyplývá z judikatury Soudního dvora Evropské unie a byla v zásadě akceptována i Ústavním soudem České republiky. Pokud věc zjednodušíme, evropské právo a mezinárodní smlouvy mají na území České republiky aplikační přednost a vnitrostátní právo jim ustupuje do pozadí.

2.5 Zákon o pobytu cizinců na území České republiky

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů upravuje v návaznosti na přímo použitelný právní předpis Evropského společenství podmínky vstupu cizince na území České republiky a vycestování cizince z území. Také stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost Policie České republiky, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy.

Zahraniční osoba, která hodlá na území České republiky podnikat, by se s ustanoveními tohoto zákona měla podrobněji seznámit. Zákon totiž stanoví podmínky pro legální vstup a pobyt na území České republiky, což je základem pro další činnosti, včetně podnikání.

Zákon odlišuje osoby ze „třetích“ zemí od občanů Evropské unie, kteří požívají určitých výsad daných právem Evropské unie. Ale i když se jedná o občany Evropské unie využívající práva volného pohybu, mají podle tohoto zákona např. povinnost ohlásit svůj pobyt na území

České republiky, pokud trvá déle než 30 dní a to samé platí pro jejich rodinné příslušníky.

Víza, povolení k přechodnému nebo trvalému pobytu na území České republiky a splnění dalších povinností vyžaduje zákon o pobytu cizinců pro osoby ze třetích zemí, které mohou požádat také o vydání zelené nebo modré karty. Zelená karta představuje povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky za účelem zaměstnání pro občany vybraných třetích zemí uvedených ve vyhlášce č. 29/2013 Sb., o stanovení seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty. Modrá karta se vydává žadatelům z třetích zemí bez omezení státní příslušnosti, pokud na území hodlají pobývat přechodně po dobu delší než tři měsíce a budou zaměstnáváni na pracovní pozici vyžadující vysokou kvalifikaci, která podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti může být obsazena cizincem, který není občanem Evropské unie.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
http://www.zakonyprolidi.cz/ http://www.uplnezneni.cz/ http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/	Úplná znění zákonů v českém jazyce

3 Možnosti podnikání a investování zahraničních osob v České republice v roce 2014

Jak už bylo uvedeno na prvních stránkách této publikace, zahraniční osoba má právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost na území České republiky v zásadě za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako osoba tuzemská. Území České republiky je otevřených prostorem pro podnikání a investování zahraničních osob. Předně závisí na rozhodnutí zahraniční osoby, kterou z nabízených možností podnikání či investování si zvolí.

Zahraniční fyzická i právnická osoba může do České republiky umístit svůj obchodní závod, nebo organizační složku svého obchodního závodu, případně využít majetkové účasti v české obchodní korporaci. U zahraniční právnické osoby je navíc možné přemístění jejího sídla na území České republiky.

Zahraniční osoby z členských států evropské unie mají v rámci jednotného vnitřního trhu snadnější přístup k podnikání i na území České republiky, neboť jim jsou určitá práva související s podnikáním dána přímo právem Evropské unie. Mohou tedy využít zvýhodnění jim poskytovaných Evropskou unií. Základem je volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v rámci vnitřního trhu. I když za stanovených podmínek legislativa Evropské unie přiznává určitá práva i osobám ze třetích zemí, pouze osoby z členských států požívají plných výhod členství daného státu v Evropské unii.

Občané Evropské unie pro vstup na území České republiky nepotřebují získávat víza či jiná povolení ke vstupu a pobytu. Uplatní se zde plně svoboda volného pohybu osob a navazující svobody. K cestování v rámci členských států Evropské unie postačí pouze občanský průkaz. V České republice si tyto osoby mohou požádat o potvrzení o přechodném pobytu občana Evropské unie, ale záleží pouze na nich, zda tak učiní. Po zákonem stanovené době přechodného pobytu je možné získat trvalý pobyt na území České republiky. Podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky má i občan Evropské unie povinnost ohlásit na polici místo pobytu na území České republiky ve lhůtě 30 dnů ode dne vstupu na území, pokud jeho pobyt bude delší než 30 dnů. Tato povinnost se vztahuje i na rodinného příslušníka občana Evropské unie, pokud tento občan pobývá na území České republiky. Povinnost ohlásit místo pobytu na polici se nevztahuje na cizince, který tuto povinnost splnil u ubytovatele (§ 103 písm. b)).

V níže uvedených podkapitolách jsou více rozvedeny možnosti podnikání zahraničních osob na území České republiky.

3.1 Umístění obchodního závodu (dříve podniku) nebo odštěpného závodu/organizační složky zahraniční osoby na území České republiky

Zahraniční osoba, ať už fyzická nebo právnická, může na území České republiky umístit svůj obchodní závod (pokud připustíme, že je možné, aby měl jeden podnikatel více závodů), nebo vytvořit organizační složku. Zahraniční osoba musí mimo jiné splnit i určité podmínky stanovené zvláštními právními předpisy pro činnost, kterou v České republice bude vykonávat. Zejména odkazují na živnostenský zákon, podle kterého je zapotřebí získat živnostenské oprávnění pro výkon činností v něm uvedených.

Zahraniční osoba má povinnost svůj závod, odštěpný závod/organizační složku umístěnou na území České republiky zapsat do obchodního rejstříku. Tento požadavek vyplývá z ustanovení § 49 a § 50 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

3.1.1 Umístění obchodního závodu (dříve podniku) zahraniční osoby

Zahraniční osoba, která je podnikatelem v zahraničí (např. polská společnost s ručeným omezením či fyzická osoba provozující živnostenskou činnost v Polsku) a má tam již zřízen jeden svůj závod, může zřídit na území české republiky další závod. Nutné je získání příslušného oprávnění k podnikání (např. živnostenské oprávnění pro určitý druh vykonávané činnosti na území České republiky) a provedení zápisu do obchodního rejstříku. Až od okamžiku zápisu vzniká oprávnění podnikat prostřednictvím obchodního závodu na území České republiky.

Tento způsob podnikání je v praxi výjimečný. Důvodem je zejména téměř úplná absence právní úpravy podnikání prostřednictvím závodu umístěného v České republice. Výjimkou je pouze zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který stanoví, jaké údaje jsou ohledně závodu zahraniční osoby do obchodního rejstříku České republiky zapisovány.

S ohledem na shora uvedené většina zahraničních osob zamýšlejících podnikat na území České republiky bez řízení dceřiné společnosti volí raději organizační složku závodu.

3.1.2 Umístění organizační složky/odštěpného závodu/pobočky zahraniční osoby

Část závodu zahraniční osoby, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost se může stát rozhodnutím této osoby organizační složkou závodu a může být umístěna na území České republiky. Organizační složka závodu zahraniční osoby je pobočkou ve smyslu evropského práva. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob používá pojem odštěpný závod. Zahraniční osoba má povinnost zapsat odštěpný závod do obchodního rejstříku České republiky a také jejího vedoucího.

Vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu ode dne, ke kterému byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do obchodního rejstříku.

Ke zřízení organizační složky závodu se tedy vyžaduje rozhodnutí zahraniční osoby, získání podnikatelských oprávnění (např. živnostenské oprávnění pro určitý druh vykonávané činnosti na území České republiky) a zápis do obchodního rejstříku. Až okamžikem zápisu do obchodního rejstříku vzniká zahraniční osobě oprávnění podnikat, a to v rozsahu zapsaného předmětu podnikání.

Pro zřizování a přemísťování poboček právnických osob platí § 138 - § 142 občanského zákoníku týkající se přemísťování sídla obdobně.

Výhodou podnikání prostřednictvím organizační složky podniku je nízká finanční náročnost jejího zřízení a rychlost ukončení činnosti. Není nutné vytvářet základní kapitál při založení a následně provádět likvidaci při jejím zrušení.

Nevýhodou je ale odpovědnost zahraniční osoby (pouze ona nabývá práva a povinnosti) za závazky převzaté v souvislosti s činností organizační složky závodu a opět mezery v právní úpravě.

3.2 Majetková účast v české právnické osobě

Zahraniční osoba, která zvolí majetkovou účast v české právnické osobě, má hned několik možností. Může být spoluzakladatelem obchodní korporace (obchodní společnosti: v. o. s., k. s., a. s., s. r. o. či družstva) nebo jediným zakladatelem kapitálové společnosti (a. s., s. r. o.), případně přistoupit jako společník či člen do již existující obchodní korporace nebo se stát jediným společníkem kapitálové společnosti.

3.2.1 Zahraniční osoba jako spoluzakladatel české obchodní korporace (obchodní společnosti: v. o. s., k. s., a. s., s. r. o. či družstva)

Zahraniční osoba může být jedním ze zakladatelů české obchodní korporace, tedy obchodní společnosti nebo družstva

Vznik nové obchodní korporace nastává až jejím zápisem do obchodního rejstříku. Právní úprava České republiky rozlišuje dva momenty, založení a následný vznik obchodní korporace. K založení dochází uzavřením společenské smlouvy nebo schválením či přijetím stanov a okamžik vzniku nastává zápisem obchodní korporace do obchodního rejstříku.

3.2.2 Zahraniční osoba jako jediný zakladatel české kapitálové společnosti (a. s. nebo s. r. o.)

Právní úprava České republiky připouští u některých právnických osob jediného zakladatele, může jím být jak fyzická, tak právnická osoba. Výhodou je plný vliv zahraniční osoby nad založenou českou obchodní společností.

Jediný zakladatel je možný pouze u kapitálových společností, tedy u společnosti s ručením omezeným a u akciové společnosti. K založení pak postačí zakladatelská listina. Ta ale musí mít formu notářského zápisu. Vznik kapitálové společnosti nastane až zápisem do obchodního rejstříku.

Zde je vhodné upozornit, že zákon o obchodních korporacích již nadále nezakazuje tzv. řetězení společností s ručením omezeným s jediným společníkem a založení více než tří jednočlenných společností s ručením omezením jednou fyzickou osobou. Zákon se navrácí k původní úpravě neomezeného řetězení kapitálových společností. Ochrana věřitelů se zajišťuje jiným způsobem, zejm. zpřísněním správy kapitálové společnosti a zavedením podrobných pravidel o koncernech.

3.2.3 Zahraniční osoba jako jeden ze společníků či členů v již založené obchodní korporaci

Jedná se o případ, kdy do již založené obchodní korporace přistoupí nový společník či člen (u družstva) k dalším společníkům či členům. Přistoupení je vázáno na určité právní jednání a v některých případech i na změnu společenské smlouvy či stanov.

U veřejné obchodní společnosti zákon převod podílu na jiného společníka zakazuje

Pokud se společníci dohodnou na přistoupení dalšího společníka a v tomto smyslu dojde ke změně společenské smlouvy, může se zahraniční osoba účastnit na podnikání veřejné obchodní společnosti jako další společník.

Právní úprava komanditní společnosti týkající se převoditelnosti podílu odkazuje na úpravu u společnosti s ručením omezením, která se má na převádění podílu použít přiměřeně. Do komanditní společnosti je možné přistoupit změnou společenské smlouvy a se souhlasem všech společníků.

Společnost s ručením omezeným doznala po rekodifikaci četných změn a usnadnění. Uvolnila se i právní úprava převoditelnosti podílu. Každý společník má právo svůj podíl převést na jiného společníka. Společenská smlouva ale může převod podmínit souhlasem některého z orgánů společnosti. Společníkovi je umožněno převést svůj podíl i na jinou osobu, která není společníkem, v tomto případě ale potřebuje souhlas valné hromady, nestanoví-li společenská smlouva, že ho není zapotřebí. Pokud tedy společenská smlouva výslovně nepožaduje souhlas některého z orgánů u převodu podílu na společníka, nebo vylučuje souhlas valné hromady u převodu podílu na třetí osobu, je podíl volně převoditelný.

Účast ve společnosti s ručením omezeným je možné získat převodem podílu (koupí, darem), jeho přechodem (děděním, právním nástupnictvím) nebo vstupem v případě zvýšení základního kapitálu peněžitým či nepeněžitým vkladem do společnosti. Společníci ale mají přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu, zvyšuje-li se peněžitými vklady, a to jakmile převezmou vkladovou povinnost. Společenská smlouva může přednostní právo společníků vyloučit, omezit nebo určit poměr, v jakém jsou společníci oprávněni převzít vkladovou povinnost. Společník se může přednostního práva vzdát písemnou formou s úředně ověřeným podpisem nebo prohlášením na valné hromadě. V případě, že společník nevyužije přednostního práva ve lhůtě určené společenskou smlouvou, jinak do zákonem stanovené lhůty, může vkladovou povinnost převzít se souhlasem valné hromady kdokoliv. To platí obdobně, vyloučila-li přednostní právo společníků společenská smlouva.

Akciová společnost poskytuje velký potenciál pro přistoupení nového společníka označovaného jako akcionáře. Stane se tak získáním akcie, které jsou často obchodovatelné na burze cenných papírů.

Akcie má formu cenného papíru na jméno nebo na majitele. Společnost může vydat akcie na majitele pouze jako zaknihovaný cenný papír nebo imobilizovaný cenný papír (tj. bude-li dán do úschovy). Stanovy mohou převoditelnost akcií na jméno omezit (např. souhlasem některého z orgánů společnosti), nikoliv však vyloučit. Akcie na doručitele jsou neomezeně převoditelné, pokud budou vydány jako zaknihovaný cenný papír. Stanovy mohou jejich převoditelnost omezit.

Účast v akciové společnosti zajišťuje vlastnictví jedné či více akcií dané společnosti. Akcie na jméno se zapisuje do seznamu akcionářů, který vede společnost. Vydala-li společnost

zaknihované akcie, mohou stanovy určit, že seznam akcionářů je nahrazen evidencí zaknihovaných cenných papírů. Má se za to, že ve vztahu ke společnosti je akcionářem ten, kdo je zapsán v seznamu akcionářů. Proto jakmile dojde ke změně vlastníka akcie, je zapotřebí tuto skutečnost společnosti prokázat. V případě, že by akcionář způsobil, že není zapsán v seznamu akcionářů nebo že zápis neodpovídá skutečnosti, nemůže se domáhat neplatnosti usnesení valné hromady proto, že mu společnost na základě této skutečnosti neumožnila účast na valné hromadě nebo výkon hlasovacího práva.

Koupě nebo prodej akcií se uskutečňují na základě smlouvy o převodu akcií. Její obsah se odvíjí zejména od skutečnosti, zda se jedná o převod akcií na jméno, nebo o převod akcií na majitele. U akcií znějících na jméno dojde k převodu rubopisem. Rubopis je zvláštní prohlášení, které musí splňovat zákonem stanovené náležitosti, uvádí se v něm jednoznačná identifikace nabyvatele. K účinnosti převodu akcie na jméno vůči společnosti se vyžaduje oznámení změny osoby akcionáře a předložení akcie na jméno společnosti. U akcií znějících na majitele, které jsou zaknihované, je nutné k převodu vlastnického práva provést také zápis na příslušném účtu. Nestačí pouze smlouva a předání. Až okamžikem zápisu na účtu vlastníka, případně až okamžikem zápisu na účtu zákazníka, dojde k převodu vlastnického práva k zaknihované akci. Obdobně u imobilizovaných cenných papírů.

Zahraniční osoba má také možnost získat akcie, kdy akciová společnost bude zvyšovat svůj základní kapitál upsáním nových akcií na základě veřejné nabídky. Každý akcionář má ale přednostní právo upsat část nových akcií společnosti ke zvýšení základního kapitálu. Přednostní právo nelze ve stanovách omezit ani vyloučit.

V souvislosti s akciemi může zahraniční osoba využít i toho, že některá práva spojená s akcií jsou samostatně převoditelná. Tato práva pak může zahraniční osoba od akcionáře získat převodem. Jedná se o právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů, právo na podíl na likvidačním zůstatku a jiná obdobná majetková práva určená stanovami. Převádí se ale pouze určité právo, ne akcie, proto se zahraniční osoba nestane akcionářem dané společnosti a bude jí příslušen pouze ve smlouvě uvedené právo, např. vyplacení podílu na zisku.

Členství v již založeném družstvu vzniká jen při splnění všech podmínek stanovených zákonem o obchodních korporacích a stanovami, a to rozhodnutím příslušného orgánu družstva o přijetí za člena nebo převodem nebo přechodem družstevního podílu.

Družstevní podíl představuje práva a povinnosti člena plynoucí z členství v družstvu. Každý člen může mít pouze jeden družstevní podíl. Stanovy mohou vyloučit, aby byl družstevní podíl ve spoluvlastnictví. Převod a přechod družstevního podílu není přípustný, je-li podle stanov podmínkou členství pracovní poměr člena k družstvu. To ale neplatí, pokud jde o nabyvatele nebo dědice družstevního podílu, který již je zaměstnancem družstva nebo se jím stane.

Převod družstevního podílu je možný jen na osobu, která se podle ustanovení zákona o obchodních korporacích nebo stanov může stát členem družstva. Člen může převést svůj družstevní podíl na jiného člena, pokud to stanovы nezakazují, a na osobu, která není členem, pokud to stanovы připouštějí. Stanovy mohou převod podmínit souhlasem představenstva. Právní účinky převodu družstevního podílu nastávají vůči družstvu dnem doručení účinné smlouvy o převodu družstevního podílu družstvu, ledaže by smlouva určila účinky později. Tytéž účinky jako doručení smlouvy má doručení prohlášení převodce a nabyvatele o uzavření takové smlouvy.

3.2.3 Zahraniční osoba jako jediný společník kapitálové společnosti

Pouze u společnosti s ručením omezeným nebo u akciové společnosti zákon povoluje jediného společníka. U těchto kapitálových společností může být jediným společníkem i zahraniční osoba. Stane se tak za situace, kdy zahraniční osoba je jediným zakladatelem kapitálové společnosti, nebo pokud v průběhu trvání kapitálové společnosti dojde ke spojení všech podílů v rukách jediného společníka. Kapitálová společnost je pak jednočlennou společností, ve které působnost nejvyššího orgánu vykonává jediný společník.

I pokud dojde ke spojení všech podílů v rukou jediného společníka, neznamená to nutně, že se spojí v jeden podíl. Nadále tak společník může mít v rukou více podílů, více druhů podílů, kmenové listy, ledaže v působnosti valné hromady rozhodne změnou společenské smlouvy

jinak, případně společenská smlouva pro takové situace bude dopředu upravovat odlišnou regulaci.

Stane-li se společnost jednočlennou společností, k ujednáním společenské smlouvy, která zakazují nebo omezují převoditelnost nebo zastavení nebo možnost přechodu podílu, se po dobu kdy je jednočlennou společností, nepřihlíží. Podíly jsou tedy volně převoditelné a zastavitelné a v případě převodu jednoho z podílů se společnost opět stává vícečlennou společností.

3.3 Přemístění sídla zahraniční osoby na území České republiky

3.3.1 Obecná úprava v občanském zákoníku

Obecná úprava přemístění sídla je nově v ustanovení § 138 - § 143 občanského zákoníku. Právní osoba, která má sídlo v zahraničí, může přemístit své sídlo na území České republiky. Zákon ale dále uvádí výjimky. Možnost přemístění nemá právnická osoba, pokud by to právní řád státu, ve kterém má právnická osoba sídlo nepřipouští, nebo pokud jde o zakázanou právnickou osobu (§ 145 občanského zákoníku).

Právnická osoba, která hodlá přemístit své sídlo na území České republiky, musí k návrhu na zápis do příslušného veřejného rejstříku (obchodního rejstříku) přiložit rozhodnutí o tom, jakou právní formu české právnické osoby zvolila (v. o. s., k. s., s. r. o., a. s., družstvo) a zakladatelské právní jednání vyžadované českým právním řádem pro tuto formu právnické osoby (společenskou smlouvu, zakladatelskou listinu, stanovy).

Vnitřní právní poměry právnické osoby se po přemístění sídla do tuzemska budou řídit českým právním řádem. Českým právním řádem se řídí i ručení jejích členů nebo členů jejích orgánů za dluhy právnické osoby, pokud vznikly po dni účinnosti přemístění sídla do tuzemska.

Občanský zákoník tedy umožňuje přemístění sídla právnické osoby, která má sídlo v zahraničí ve formě přeměny. Přesídlením se zahraniční právnická osoba stane českou právnickou osobou řídícím se českým právem.

Také právnická osoba, která má sídlo v České republice, může přemístit své sídlo do zahraničí, pokud to neodporuje veřejnému pořádku a pokud to připouští právní řád státu, do něhož má být sídlo právnické osoby přemístěno. Zákon stanoví určité povinnosti v případě přemístění sídla právnické osoby z České republiky do zahraničí, například zveřejnění záměru o přemístění i s uvedením adresy nového sídla a právní formy nebo dává členu takové právnické osoby, který s přemístěním do zahraničí nesouhlasí, právo ukončit členství ke dni přemístění sídla. Přemístění sídla je účinné ode dne zápisu jeho adresy do příslušného veřejného rejstříku.

Pro zřizování a přemísťování poboček právnických osob platí § 138 - § 142 obdobně.

3.3.2 Zvláštní úprava v zákoně o přeměnách obchodních společností a družstev (týká se přemístění sídla v rámci Evropského hospodářského prostoru)

Předchozí podkapitola se týkala obecné úpravy přemístění sídla zahraniční osoby na území České republiky. V rámci právního řádu České republiky existuje také speciální zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev („dále též zákon o přeměnách“), který řeší mimo jiné i problematiku přemístění sídla v rámci Evropského hospodářského prostoru¹.

Zákon o přeměnách stanoví, že zahraniční právnickou osobou se pro jeho účely rozumí jiná než fyzická osoba, která se řídí právem jiného členského státu než České republiky a jež má sídlo, skutečné sídlo nebo hlavní provozovnu v členském státě. Takto určená zahraniční právnická osoba může na území České republiky přemístit své sídlo a využít k tomu právě zmiňovaný zákon, zejm. jeho ustanovení § 384a - § 384e.

¹ Členy Evropského hospodářského prostoru jsou členské státy Evropské unie, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

V zákoně o přeměnách je uvedeno, že zahraniční právnická osoba může přemístit sídlo do České republiky, aniž by došlo k jejímu zániku a vzniku nové právnické osoby. Tento zákon ale stanoví určité podmínky, které musí zahraniční právnická osoba při přemístění sídla splnit.

Primárně přemístění nesmí zakazovat právní předpis členského státu, v němž má zahraniční právnická osoba sídlo, ani právní předpisy státu, kterým se řídí její vnitřní právní poměry. Zákon požaduje při přemístění sídla změnu právní formy zahraniční právnické osoby na českou společnost nebo české družstvo a uvádí, že po změně právní formy se vnitřní poměry této právnické osoby budou řídit českým právním řádem. K přemístění sídla do České republiky nemůže dojít, je-li zahraniční právnická osoba v likvidaci nebo bylo-li vůči ní zahájeno insolvenční řízení nebo obdobné řízení v jakémkoliv členském státě.

Dále musí zahraniční osoba získat od notáře osvědčení pro zápis do obchodního rejstříku při přemístění sídla do České republiky (§ 384d zákona o přeměnách). V případě, že není jmění zahraniční právnické osoby oceněno podle pravidel stanovených příslušným předpisem Evropské unie pro oceňování nepeněžitých vkladů v akciových společnostech, musí být jmění zahraniční právnické osoby oceněno znalcem jmenovaným soudem v České republice.

Přemístění sídla do České republiky nabývá účinků dnem zápisu přemístění sídla do obchodního rejstříku nebo dnem výmazu ze zahraničního obchodního rejstříku, pokud s ním zahraniční právní řád, v němž je zahraniční obchodní rejstřík veden, spojuje právní účinky změny právní formy.

Při přemístění sídla do České republiky se zapíše do obchodního rejstříku stejné údaje jako při zápisu české společnosti nebo družstva do obchodního rejstříku. Dále údaj, že zahraniční osoba přemístila své sídlo ze zahraničí s uvedením názvu nebo firmy, právní formy a sídla zahraniční právnické osoby před přeshraniční změnou právní formy, včetně označení zahraničního obchodního rejstříku, v němž byla dosud zapsána, a čísla tohoto zápisu.

3.4 Volný pohyb služeb a svoboda usazování v českém právu se zřetelem k právu Evropské unie

Území České republiky je součástí vnitřního trhu Evropské unie, který je považován za oblast bez vnitřních hranic propojující trh zboží, pracovníků, služeb a kapitálu. Společným úsilím členských zemí se vytvořil hospodářský prostor, který umožňuje uplatňovat takzvané čtyři svobody: svobodu volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. V současné době se uvádí také pátá svoboda – volný pohyb poznatků. Hovoří se o tzv. znalostním trojúhelníku, který tvoří dosažená úroveň vzdělání, výsledky vědeckého výzkumu a také rychlost, jakou jsou zaváděny nové poznatky do praxe.

Pro podnikání na území České republiky je významný zejména volný pohyb služeb a svoboda usazování.

Podstatnou část evropského práva tvoří legislativa upravující vnitřní trh. Volný pohyb služeb i svoboda usazování je zakotvena v primárním právu ve Smlouvě o fungování Evropské unie (dále též „SFEU“). Následně jsou tyto svobody dále rozvíjeny v sekundárním právu Evropské unie, zejména jde o velké množství směrnic.

3.4.1 Svoboda usazování

Svoboda usazování (podnikání) spadající pod volný pohyb osob, tvoří společně s dalšími svobodami základ pro fungování vnitřního trhu Evropské unie. Její právní zakotvení nalezneme v SFEU v čl. 49 – čl. 55 ve druhé kapitole, která nese název „právo usazování“.

Problematika usazování je často řešena i na poli Soudního dvora v rámci předběžných otázek vyslovených vnitrostátními soudy členských států. Soudní dvůr pak svými rozhodnutími široký pojem svobody usazování blíže konkretizuje a stanoví určitá vodítka pro výklad tohoto pojmu.

SFEU zakazuje omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území jiného členského státu. Stejně tak zakazuje omezení při zřizování zastoupení, poboček nebo dceřiných společností státními příslušníky jednoho členského státu usazenými na území jiného členského státu. Vychází se z principu rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Právo usadit se v jiném členském státě má občan členského státu Evropské unie (resp. evropského hospodářského prostoru a Švýcarska) a obchodní společnosti vytvořené podle práva některého členského státu mající sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní provozovnu v některém členském státě. Tyto osobu mohou podnikat v jiném členském státě, a to za stejných podmínek jako občané a tamní společnosti. Podílejí se tak samostatnou výdělečnou činností na hospodářském životě jiného členského státu. Hlavním znamením usazení je, že se jedná o činnost stálou a nepřetržitou na území jiného členského státu. Kapitola SFEU týkající se pohybu kapitálu může ohledně svobody usazování stanovit určité odlišnosti.

Ačkoliv se jedná o základní právo v rámci vnitřního trhu, SFEU uvádí, že její právní úprava týkající se usazování nevylučuje užití těch ustanovení právních předpisů, které stanoví zvláštní režim pro cizí státní příslušníky. Podmínkou ale je, že v konkrétním případě existují ospravedlňující důvody pro užití zvláštního režimu pro cizí státní příslušníky. Těmito důvody jsou ochrana veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochrana zdraví. Pokud bude alespoň jeden z těchto důvodů dán, může členský stát právě z tohoto důvodu svobodu usazování na jeho území v konkrétním případě omezit. Základem je tedy zákaz omezení svobody usazování, ale pokud dojde k omezení ze zmíněných důvodů, nejedná se o diskriminační omezení a svoboda usazování může být omezena, a to zcela v souladu s právem Evropské unie.

Rozlišujeme primární a sekundární usazování. Primární usazování je v převážné míře upraveno v rámci vnitrostátního práva. Evropské právo poskytuje spíše určité obecné zásady postavené zejména na zákazu neodůvodněného omezení přístupu k jednotlivým podnikatelským činnostem. V té míře, v jaké na úrovni Evropské unie neexistuje harmonizace a při zachování obecných požadavků na svobodu usazování si členské státy v zásadě mohou upravit přístup k jednotlivým profesím a jejich výkonu sami ve svých vnitrostátních předpisech. V České republice půjde zejména o živnostenský zákon, zákon o advokacii, zákon o přeměnách obchodních společností a družstev a o další právní předpisy upravující výkon regulovaných povolání.

Primární usazování poskytuje fyzické osobě (státnímu příslušníku členského státu Evropské unie) oprávnění zahájit podnikání v jiném členském státě včetně zakládání obchodních společností, účastnit se na jejich podnikání, a to za stejných podmínek platných pro státní příslušníky daného státu. Podle judikatury Soudního dvora je primární usazování umožněno i obchodním společností, pokud přesunou z jednoho členského státu do druhého hlavní správu společnosti, úplně přenesou své sídlo.

Sekundárním usazováním je u obchodních společností předně založení dceřiné společnosti, zřízení pobočky či zastoupení na území jiného státu. Fyzická osoba si může v jiném členském státě otevřít např. vedlejší kancelář. Členský stát, ve kterém je provozována hlavní podnikatelská činnost dané společnosti, se tímto nemění.

Podmínky pro založení obchodní společnosti a majetkovou účast na této společnosti upravuje v České republice především zákon o obchodních korporacích. Základní informace o pobočkách, organizačních složkách stanoví občanský zákoník. Zakládání dceřiných společností a přemístění sídla zakotvuje zákon o přeměnách obchodních společností a družstev v rámci Evropského hospodářského prostoru. Obecnou úpravu přemístění sídla obsahuje občanský zákoník. Právní úprava České republiky dotýkající se práva usazování je v souladu s právem Evropské unie. Umožňuje využít práva usadit se, podnikat na území České republiky v zásadě za stejných podmínek jako občané České republiky a tuzemské právnické osoby.

3.4.2 Volný pohyb služeb

Volný pohyb služeb je další důležitou svobodou v rámci vnitřního trhu Evropské unie. Právní úprava je obsažena v čl. 56 - 62 SFEU a podle odkazu v čl. 62 SFEU se na volný pohyb služeb použijí také vybraná ustanovení z kapitoly upravující svobodu usazování, tedy čl. 51 - 54 SFEU. Na primární právo navazuje celé řada směrnic řešící podrobněji problematiku volného pohybu služeb. Základem je směrnice o službách na vnitřním trhu, dále pak např. směrnice o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb, směrnice o usnadnění účinného

výkonu volného pohybu služeb advokátů či směrnice o přístupu k službám elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemné propojení (přístupová směrnice) aj.

Opět se zakazuje omezení volného pohybu služeb uvnitř Evropské unie pro státní příslušníky členských států, kteří jsou usazeni v jiném členském státě, než se nachází příjemce služeb.

Evropský parlament a Rada mohou právo volného pohybu služeb přiznat i poskytovatelům služeb, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí a kteří jsou usazeni v Unii.

Za služby se dle SFEU pokládají výkony poskytované zpravidla za úplatu, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob. Služby zahrnují zejména: činnosti průmyslové povahy, obchodní povahy, řemeslné činnosti a činnosti v oblasti svobodných povolání.

Poskytovatel služby může za účelem jejího poskytnutí dočasně provozovat svou činnost v členském státě, kde je služba poskytována. A to za stejných podmínek, jaké tento stát ukládá svým vlastním státním příslušníkům.

Volný pohyb služeb v oblasti dopravy je upraven ustanoveními SFEU v hlavě týkající se dopravy. Liberalizace bankovních a pojišťovacích služeb, které jsou spojeny s pohybem kapitálu, se musí uskutečňovat v souladu s liberalizací pohybu kapitálu. K dosažení liberalizace určitého typu služeb jsou vydávány příslušné směrnice. Členské státy mají usilovat o dosažení liberalizace služeb ve větší míře, než je uvedeno v příslušných směrnících, pokud jim to dovolí celková hospodářská situace, jakož i situace v příslušném hospodářském odvětví.

V rámci tohoto základního práva může státní příslušník členského státu usazený v některém členském státě nebo obchodní společnost založená podle práva některého členského státu, jež má své sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní provozovnu v některém členském státě Evropské unie, poskytovat služby příjemcům v jiném členském státě. Není nutné, aby tam byl poskytovatel usazen, ale při poskytování služeb musí splnit stejné podmínky, jaké tento stát ukládá svým vlastním občanům, respektive společnostem. Zakazuje se diskriminace hostujících poskytovatelů oproti poskytovatelům domácím a jiná omezení, nejsou-li odůvodněna naléhavým důvodem veřejného zájmu a zároveň přiměřená.

Poskytování služeb přes hranice upravuje v České republice zákon o volném pohybu služeb, živnostenský zákon a další zákony upravující speciální činnosti. Velký význam má například zákon o uznávání odborné kvalifikace.

Zákon o volném pohybu služeb je nejobecnějším vnitrostátním předpisem pro oblast volného pohybu služeb, základním předpisem, který zapracovává příslušné předpisy Evropského společenství. Tento zákon upravuje přeshraniční poskytování služeb, práva a povinnosti poskytovatelů služeb, práva příjemců služeb, jednotná kontaktní místa, jejich činnost a uspořádání, vznik oprávnění k poskytování služeb ze zákona a dále dozor nad poskytovateli služeb na vnitřním trhu Evropské unie.

Podle § 5 zákona o volném pohybu služeb poskytovatel služby, která není službou obecného zájmu hospodářské povahy, může na území České republiky přeshraničně poskytovat služby v rozsahu a na základě oprávnění státu usazení. Výjimka by nastala pouze za situace, kdy by jiný právní předpis upravoval přeshraniční poskytování služeb jinak.

Poskytovatelem služeb je osoba usazená na území členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího evropský hospodářský prostor či Švýcarska. Mělo by se jednat o aktivně působícího podnikatele v domovském státě.

Služba je v zákoně o volném pohybu služeb definována shodně s čl. 57 SFEU viz výše. Službu obecného zájmu hospodářské povahy zákon definuje jako službu poskytovanou univerzálním a trvalým způsobem, kdy jejich poskytovatelé mají podle zvláštního právního předpisu zvláštní práva a povinnosti. Službou obecného zájmu je zejm. poštovní služba, dodávka plynu nebo elektrické energie, provozování letišť nebo přístavů, veřejná doprava, zásobování vodou nebo odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s komunálními odpady. Z působnosti zákona jsou pak vyňaty např. finanční služby, loterie, služby elektronických komunikací. Zde odkazuji na § 2 zabývající se působností zákona o volném pohybu služeb.

Živnostenský zákon se vztahuje pouze na dočasné poskytování přeshraničních služeb. Použití živnostenského zákona má přednost před použitím zákona o volném pohybu služeb. Živnostenský zákon je speciální úpravou. Úprava živnostenského zákona se použije na

regulovaná povolání v něm uvedená. Na poskytování ostatních služeb se použije zákon o volném pohybu služeb, popřípadě zvláštní právní předpisy.

Velkou roli při přeshraničním poskytování služeb hraje také zákon o uznávání odborné kvalifikace. Upravuje totiž postup při uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti, které jsou v České republice požadované pro výkon státem regulované činnosti na území České republiky.

Podle zákona o uznávání odborné kvalifikace uchazeč, který je státním příslušníkem členského státu nebo který byl vyslán na území České republiky v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státě Evropské unie a v souladu s právními předpisy členského státu původu vykonává předmětnou činnost, která je v České republice regulovanou činností, je oprávněn tuto činnost vykonávat dočasně nebo příležitostně i na území České republiky. A to aniž splní požadavek zápisu, registrace, povolení, autorizace nebo členství v profesní komoře podle zvláštního právního předpisu a aniž požádá o uznání odborné kvalifikace a uznání jiné způsobilosti. Musí ale splnit podmínky uvedené níže.

Není-li předmětná činnost v členském státě původu regulována, je uchazeč povinen doložit, že v členském státě původu vykonával předmětnou činnost po dobu nejméně 2 let během předcházejících 10 let, nebo předložit doklad o regulovaném vzdělávání, které jej odborně připravuje pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu.

Uchazeč má povinnost před zahájením regulované činnosti na území České republiky písemně oznámit poskytování těchto služeb uznávacímu orgánu. Pouze v případě, že by tak stanovil zvláštní zákon, má uznávací orgán oprávnění po obdržení oznámení před zahájením výkonu dočasné nebo příležitostné regulované činnosti na území České republiky, jejíž výkon může vážně ohrozit život, zdraví nebo bezpečnost osob, ověřit odbornou kvalifikaci uchazeče. Hodlá-li uchazeč dočasně nebo příležitostně vykonávat regulovanou činnost na území ČR po uplynutí 12 měsíců ode dne podání úplného oznámení, je povinen podat toto oznámení opětovně.

Uznávacím orgánem, oprávněným rozhodnout v konkrétní věci o uznání odborné kvalifikace, je ústřední správní úřad České republiky, do jehož působnosti regulovaná činnost náleží nebo jehož působnost je regulované činnosti nejbližší. V případě, že uchazeč hodlá vykonávat

regulovanou činnost jako podnikatel ve formě živnosti nebo jako odpovědný zástupce držitele živnostenského oprávnění, je uznávacím orgánem Ministerstvo průmyslu a obchodu. V případě, že o oprávnění vykonávat regulovanou činnost rozhoduje podle zvláštního právního předpisu profesní komora, je uznávacím orgánem tato komora.

Zda je regulovaná činnost vykonávána dočasně nebo příležitostně, se posuzuje, zejména s ohledem na dobu trvání, četnost, pravidelnost a nepřetržitost výkonu činnosti na území České republiky.

V právním řádu České republiky existují další zvláštní právní předpisy, které upravují specifické profese či odvětví. Jedná se například o zákon o advokacii, který upravuje postavení hostujícího evropského advokáta.

3.4.3 Vzájemný vztah volného pohybu služeb a svobody usazování

Volný pohyb služeb a svoboda usazování jsou základní svobody vnitřního trhu Evropské unie, které mají něco společné. Obě zahrnují právo osoby usazené v jednom členském státě odebrat se do jiného členského státu a tam provozovat samostatně výdělečnou činnost. Rozdíl mezi nimi spočívá jednak v intenzitě činnosti a také v míře regulace a dohledu v hostitelském státě.

Svoboda usazování umožňuje osobě z jednoho členského státu vstoupit a vytvořit sídlo (provozovny) v jiném členském státě. Vstoupí tak plnohodnotně mezi podnikatele v druhém státě a podílí se stálým a nepřetržitým způsobem na hospodářském životě daného státu. V zásadě se musí podřídit stejným pravidlům jako tamní podnikatelé.

Volný pohyb služeb umožňuje podnikateli, který je usazen v jednom členském státě, dočasný výkon jeho podnikatelské činnosti v jiném státě a bez vytvoření sídla. Hostitelský stát má omezené možnosti podrobit takového podnikatele svým vnitrostátním pravidlům, zvláště pokud jde o přístup k takové činnosti.

Volný pohyb služeb se ke svobodě usazování uplatňuje podpůrně. Podpůrnost vyplývá zejména z toho, že poskytovatel služby ve státě příjemce musí být v jiném členském státě

usazen. Soudní dvůr Evropské unie ve sporných případech, zda jde o volný pohyb služeb nebo o právo usazení zohledňuje primárně intenzitu podnikatelské činnosti na území druhého státu, zda zakládá usazení. Je-li usazení prokazatelné, půjde o svobodu usazování, v opačném případě jde o volný pohyb služeb.

Najít hranici, kdy intenzita podnikatelské činnosti v hostitelském státě, jež vykazuje znaky usazení a nejde pouze o volné poskytování služeb, je v určitých případech značně obtížné. Soudním dvůr Evropské unie dospěl ve svých rozhodnutích ke stanovení kritérií, které mohou být při rozlišení obou svobod určitým vodítkem. Jde o kritérium dočasnosti, kritérium stabilní infrastruktury a kritérium stabilní a trvalé účasti na hospodářském životě druhého státu. Ovšem i přes tato kritéria je v konkrétních případech dosti náročné posoudit, zda jde pouze o volný pohyb služeb, nebo se už jedná o usazení. Je možné odkázat pouze na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, kde byly řešeny konkrétní případy.

Rozlišování, zda jde o volný pohyb služeb, nebo o usazení má význam v mnoha důležitých oblastech, jak už bylo naznačeno výše. Zejména, pokud jde o vliv hostitelského státu na podnikatele, daňovou problematiku a další. Podnikatelé pak mají sklon odvolávat se na volný pohyb služeb, který na ně klade menší požadavky. Naproti tomu stát, ve kterém je podnikatelská činnost uskutečňována, se bude snažit volný pohyb služeb podřadit pod režim svobody usazování.

3.5 Další možnosti podnikání/investování zahraniční osoby na území České republiky

Zahraniční osoba může na území České republiky také přistoupit do již existující české obchodní korporace, a to na základě závazkového právního vztahu, např. založeného smlouvou o tiché společnosti.

Smlouvou o tiché společnosti se tichý společník zavazuje ke vkladu, kterým se bude podílet po celou dobu trvání tiché společnosti na výsledcích podnikání podnikatele. Vkladem může být peněžitá částka, určitá věc, právo nebo majetková hodnota využitelná k podnikání. Dochází k investici ze strany tichého společníka. Podnikatel se smlouvou zavazuje platit tichému společníkovi podíl na zisku. Nehledě k tiché společnosti je ze všech právních

skutečností vzniklých z podnikání zavázán jen podnikatel. Tichý společník se ale může stát ručitelem za dluhy podnikatele v případě, kdy je jméno tichého společníka obsaženo ve jménu, popřípadě v obchodní firmě podnikatele. Tichý společník se podílí na zisku nebo na ztrátě podnikatele v ujednané výši, jinak ve výši stanovené § 2751 občanského zákoníku.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru tzv. Public Private Partnership (PPP) nebo také Private Finance Initiative (PFI) znamená pro zahraniční osobu další potencionální možnost investování.

PPP je obecným pojmem pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Neexistuje obecně platná definice PPP, ani shoda na tom, co všechno vlastně PPP představuje. Například Zelená kniha (2004) uvádí, že se jedná o spolupráci mezi orgány veřejné správy a podnikatelským sektorem za účelem zajištění financování, výstavby, obnovení, správy či údržby veřejné infrastruktury nebo poskytování veřejné služby.

Účelem spolupráce je tedy využití zdrojů a schopností soukromého sektoru a zajištění veřejné infrastruktury nebo veřejných služeb. Typickými obory, ve kterých se PPP uplatňuje je například dopravní infrastruktura (dálnice, mosty, tunely), administrativní případně ubytovací kapacity (úřady, soudy, věznice), zdravotnictví (nemocnice), školství (školy, komplexy univerzit, studentské koleje), obrana či vodárenství.

Podstata PPP spočívá v tom, že počáteční náklady na příslušný projekt, který má zajišťovat veřejnou infrastrukturu, nebo veřejné služby jsou financovány soukromým sektorem. Finanční prostředky poskytují finanční instituce – komerční banky a mezinárodní finanční instituce. Některé PPP projekty mohou být financovány z prostředků strukturálních fondů a fondu soudržnosti, proto musejí být příslušné projekty vyhlašovány v souladu s pravidly Evropské unie pro zadávání veřejných zakázek. Veřejný sektor pak následně platí soukromému partnerovi pravidelné poplatky na základě koncesní nebo licenční smlouvy.

S možnostmi investování souvisí i pojem „Business Angels“ označující osoby, které jsou ve svém profesionálním životě úspěšnými podnikateli či manažery, nebo jimi byly, mají dostatek finančních prostředků a investují do dynamicky se rozvíjejících malých a středních obchodních závodů v České republice. I zahraniční osoba může samozřejmě využít tuto formu investování. Základem je vhodný výběr závodu společnosti. Business Angels si vybírají např.

společnosti, které přicházejí na trh s novým výrobkem a mají jasnou koncepci svého rozvoje. Investor získá minoritní podíl na společnosti a do společnosti vstupuje jen na omezené časové období. Po uplynutí tohoto období svůj podíl prodá a tak získává zisk ze své dřívější investice.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
https://www.euroskop.cz/8732/sekce/strucna-historie-vnitriho-trhu/	Informace o vnitřním trhu Evropské unie, volném pohybu osob, služeb, zboží, kapitálu a poznatků
http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.1.4.html Internetové stránky také v anglickém jazyce	Informace o svobodě usazování a volnému pohybu služeb
http://www.hkp.cz/projekty-hkp-2/inf-mista-pro-podnikatele/	Dostatek kvalitních informací pro podnikatele – informační centra pro podnikatele vytvořená Hospodářskou komorou České republiky ve všech regionech pro podávání informací o vnitřním trhu Evropské unie, o státních programech podpory malého a středního podnikání v České republice
http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/partnerstvi-verejneho-a-soukromeho-sekto/zakladni-informace Internetové stránky také v anglickém jazyce	Základní informace týkající se politiky vlády České republiky v oblasti partnerství veřejného a soukromého sektoru

4 Právní formy českých obchodních korporací podle zákona o obchodních korporacích a právní formy společností a družstev podle práva Evropské unie

Zahraniční osoba, která uvažuje o založení české obchodní korporace, majetkové účasti na české obchodní korporaci, případně o přemístění sídla, které je doprovázeno změnou právní formy na českou obchodní korporaci, by měla mít alespoň přehledovou znalost o tom, jaké právní formy české obchodné korporace vůbec existují a jaké právní formy společností a družstev lze založit podle práva Evropské unie.

Právní úprava možných právních forem obchodních korporací, které jsou právnickými osobami, je obsažena v zákoně o obchodních korporacích. Dle znění tohoto zákona jsou obchodními korporacemi obchodní společnosti a družstva. Do obchodních společností zákon řadí veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Družstvem se rozumí družstvo a evropská družstevní společnost.

V souladu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie, zákonem o obchodních korporacích a dalšími příslušnými zákony je možné založit také evropskou společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a již zmiňovanou evropskou družstevní společnost.

Zahraniční osoba si může v České republice vybrat ze všech uvedených právních forem českých obchodních korporací, případně zvolit právní formu jedné z evropských společností a družstva.

4.2 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost patří mezi osobní společnosti. Zákon stanoví, že tato společnost musí mít alespoň dvě osoby, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně. Účast společníků na podnikání může být osobní, ale také pouze majetková. Do právních vztahů však vstupuje společnost vlastním jménem, společníci stranami těchto vztahů nejsou.

Firma společnosti obsahuje označení „veřejná obchodní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou, a to „veř. obch. spol.“ nebo „v. o. s.“. Pokud by firma obsahovala alespoň jméno jednoho ze společníků, postačí označení „a spol.“. Např. Novák a spol.

Společníkem veřejné obchodní společnosti může být jak fyzická, tak právnická osoba. V případě, kdy je společníkem právnická osoba, vykonává společnická práva a povinnost jí pověřený zmocněnec. Tímto zmocněncem může být pouze fyzická osoba.

Zákon stanoví, že společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurs, nebo byl návrh na zahájení insolvenčního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že je jeho majetek zcela nepostačující. Pokud by společnost i přesto vznikla, pak osoba, která zákaz porušila, by se společníkem nestala.

Vzájemné právní poměry společníků se řídí zákonem a společenskou smlouvou, která musí obsahovat náležitosti uvedené v zákoně a lze ji měnit pouze dohodou všech společníků.

4.2 Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost, ve které alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (komanditista) a alespoň jeden společník neomezeně (komplementář). Řadí se k osobním společnostem, i když někteří jsou zastánci jejího smíšeného charakteru. Po celou dobu své existence musí mít společnost alespoň jednoho komanditistu a jednoho komplementáře, v opačném případě by ji soud zrušil a rozhodl o její likvidaci.

Firma obsahuje označení „komanditní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „kom. spol.“ nebo „k. s.“. Zde je zapotřebí upozornit, že pokud je ve firmě uvedeno jméno komanditisty, ručí za dluhy společnosti jako komplementář, tedy neomezeně.

Komplementáři i komanditisté ručí za dluhy společnosti společně a nerozdílně. Ručení komanditistů je ale omezeno. Ze zákona komanditisté ručí do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Společenská smlouva může nově určit, do jaké výše komanditisté ručí za dluhy společnosti (tzv. komanditní sumu). Podmínkou je, že

komanditní suma nesmí být nižší, než kolik činí vklad komanditisty a snižuje se v rozsahu, ve kterém komanditista splnil svou vkladovou povinnost.

4.3 Společnost s ručením omezeným

Rekodifikací soukromého práva a zejména přijetím zákona o obchodních korporacích doznala právní úprava společnosti s ručením omezeným řady změn. Vzhledem k tomu, že se jedná o nejpoužívanější formu obchodní kapitálové společnosti v České republice, bylo cílem rekodifikace její zjednodušení a větší flexibilita.

Ve společnosti s ručením omezeným ručí společníci za její dluhy společně a nerozdílně do výše v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Zákon o obchodních korporacích již nadále, jako typický znak pro společnost s ručením omezeným, nezmiňuje základní kapitál společnosti. Koncepčním prvkem je nově zejména omezenost ručení společníků, nikoliv vytváření základního kapitálu.

Firma obsahuje označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s r.o.“ nebo „s. r. o.“.

Zákon o obchodních korporacích neomezuje počet společníků, jak činil obchodní zákoník, který stanovoval, že společnost jich mohla mít maximálně padesát. Zároveň v právní úpravě zůstává, že společnost může mít jediného společníka, jedná se pak o jednočlennou společnost. Ta vzniká buď tak, že ji založí jediný společník, který se stane jediným zakladatelem, nebo se v průběhu trvání společnosti spojí všechny druhy podílů v rukou jednoho společníka. Valná hromada se u jednočlenné společnosti nekoná, neboť veškerá její působnost je soustředěna v rukou jediného společníka. Pokud bude jediný společník i jednatelem společnosti, může být společnost zastupována i řízena jedinou osobou.

Minimální výše vkladu je stanovena na 1 Kč, ale společenská smlouva může stanovit částku vyšší. Podíl společníka ve společnosti se určuje podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu. Opět je ale možné ve společenské smlouvě určit jinak. Zákon umožňuje vznik více různých druhů podílů a společník může vlastnit podílů více, a to

stejného nebo dokonce i odlišného druhu. Podíly již nesrůstají v jeden jediný, jak tomu bylo dříve. Společník tak může jeden podíl např. prodat, darovat na základě smlouvy a zbývající podíly si ponechat.

Pokud není převoditelnost podílu omezena nebo podmíněna, může být podíl společníka představován kmenovým listem. Jedná se o cenný papír na jméno a na řad a jeho převedení je možné pouhým předáním s příslušným rubopisem.

4.4 Akciová společnost

Akciová společnost je společností kapitálovou, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií.

Základní kapitál společnosti se vyjadřuje v českých korunách a jeho výše je stanovena alespoň na 2 000 000 Kč. Pokud akciová společnost vede účetnictví v eurech (podle zvláštního zákona), může vyjádřit v eurech i svůj základní kapitál. Minimální výše základního kapitálu pak musí být 80 000 EUR.

Firma obsahuje označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a. s.“.

Zákon o obchodních korporacích zavedl dvojí možný systém vnitřní struktury akciové společnosti. Jeho výběr je nutné uvést ve stanovách. Akciová společnost může mít vnitřní strukturu dualistickou, kdy statutárním orgánem společnosti je představenstvo a kontrolním orgánem dozorčí rada. Pokud si akciová společnost zvolí systém monistický, statutární ředitel zastává působnost statutárního orgánu a správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží také na jeho výkon. V monistickém systému může dojít v praxi k situaci, kdy správní rada bude mít jediného člena a tento člen bude zároveň statutárním ředitelem. Akciovou společnost pak bude vést pouze jedna osoba.

Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionáři za trvání akciové společnosti za její dluhy neručí, a to ani do výše svého nesplaceného vkladu.

Základním principem společnosti je zacházet za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně. K právním jednáním, jejichž účelem by bylo nedůvodné zvýhodnění jakéhokoliv akcionáře na úkor společnosti nebo jiných akcionářů, se v zásadě nebude přihlížet.

Akcionáři společnosti mohou mít více podílů na základním kapitálu. Každá akcie představuje jeden podíl, proto akcionář má tolik podílů, kolik akcií vlastní.

Akcie mohou mít nadále formu akcií na jméno a na majitele. Akcie na majitele mohou existovat od 1.1.2014 již pouze jako zaknihovaný nebo tzv. imobilizovaný cenný papír.

Kromě kmenových a prioritních akcií je možné vydávat i další druhy akcií, se kterými budou spojena zvláštní práva, zejména rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku anebo rozdílná váha hlasů.

Nově jsou zavedeny tzv. kusové akcie, které nemají jmenovitou hodnotu, ale představují stejné podíly na základním kapitálu akciové společnosti. Výhodou takovýchto akcií je, že se na nich neuvádí jejich hodnota, a proto nemusí být vyměňovány při zvyšování nebo snižování základního kapitálu. Jejich účetní hodnota se zjistí tak, že se výše základního kapitálu vydělí počtem kusových akcií. Na kusových akciích musí být uvedeno, že se jedná o kusové akcie a není možné, aby akciová společnost měla zároveň kusové akcie a akcie se jmenovitou hodnotou.

4.5 Družstvo

Ačkoliv družstvo není typickým podnikatelským subjektem, zákon o obchodních korporacích připustil, aby mohlo být založeno i za podnikatelským účelem.

Družstvo je charakterizováno jako společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. Jedná se o obecnou definici uvedenou v zákoně o obchodních korporacích. V zákoně existuje i speciální úprava družstva bytového (§ 727 a násl.) a sociálního (§ 758 a násl.). Níže je uvedena pouze obecná úprava družstva.

Družstvo musí mít nejméně tři členy. Výjimku uvádí § 781 pro družstva vzniklá před 1.1.2014, jejichž členy jsou pouze dvě právnické osoby. Tato družstva si mohou zachovat původní členskou strukturu a nemusí splňovat podmínku minimálního počtu členů.

Firma obsahuje označení „družstvo“. „Zakladatelským dokumentem“ družstva jsou stanovy, které mají v družstvu zásadní a nezastupitelný význam. Obsah stanov je výrazem svobodné vůle jeho členů a upravuje většinu vnitrodružstevních vztahů. Jejich přijetím členové družstva projevují vůli dodržovat dobrovolně převzaté povinnosti. Družstvo je založeno až na ustanovující schůzi přijetím zákonem stanovených rozhodnutí. Účastníky schůze jsou osoby, které jsou tzv. zájemci o založení družstva, kteří podávají přihlášku.

Od obchodních společností se družstvo liší zejména tím, že nemá uzavřený počet členů. Během jeho trvání tak do něj mohou vstupovat další členové nebo jeho členové odcházet, aniž by se kvůli tomu musely měnit stanovy. Proměnlivost členské základny s sebou nese i proměnlivost výše základního kapitálu. Je tomu tak proto, že každý nově přistupující člen musí složit členský vklad. Zákon nestanoví minimální výši tohoto vkladu. Naopak každému vystupujícímu členu, jehož účast v družstvu zanikla, vzniká nárok na vypořádací podíl, pokud však nedošlo k převodu nebo přechodu členského podílu.

Orgány družstva jsou členská schůze, jako nejvyšší orgán, dále pak představenstvo, které je statutárním orgánem a kontrolní komise vyvíjející kontrolní činnost. Družstvo má obecně povinnost zřídit všechny tři orgány. Kontrolní komisi nezřizují malá družstva., tj. ta, která mají méně než padesát členů. Není-li kontrolní komise zřízena, vykonává její působnost členská schůze. Orgány družstva jsou kolektivním orgány. Jedinou zákonnou výjimkou je předseda malého družstva. Stanovy mohou určit, že se zřizují ještě jiné orgány družstva a že působnost členské schůze plní zcela nebo zčásti shromáždění delegátů, pak ale musí být ve stanovách uvedena i jeho působnost.

4.6 Evropská společnost

Na území Evropského společenství, tedy i na území České republiky je možné založit obchodní společnost také ve formě evropské akciové společnosti. Vznik této formy podnikání umožňuje nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti. Ustanovení tohoto

nařízení dávají příležitost vytvářet a řídit společnosti evropského rozměru bez překážek vyplývajících z rozdílu a z omezeného územního uplatnění vnitrostátního práva obchodních společností.

Účelem zmíněného nařízení je vytvořit jednotvárný rámec, ve kterém by společnosti z různých členských států mohly plánovat a provádět reorganizaci svých podnikatelských činností v měřítku Společenství. Nařízení je doprovázeno směrnicí Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Při vytváření evropské společnosti se v souladu se směrnicí zřizuje zvláštní vyjednávací výbor k zatupování zaměstnanců zúčastněných společností a dotyčných dceřiných společností nebo závodů. S tímto výborem pak orgány zúčastněných společností vyjednávají v duchu spolupráce, aby dosáhly dohody. Písemnou dohodou stanoví úpravu zapojení zaměstnanců v evropské společnosti. Parlamentem České republiky byl přijat zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, který provádí zmíněné nařízení a směrnicí Rady.

Evropskou společnost je možné při splnění podmínek nařízení vytvořit fúzí akciových společností, dále je umožněno založit holdingovou evropskou společnost případně založit dceřinou evropskou společnost, nebo přeměnit stávající akciovou společnost na evropskou společnost. Nařízení také dává prostor společnostem, jejíž správní ústředí se nenachází ve Společenství, aby se za splnění určitých podmínek, podílely na založení evropské společnosti, pokud členský stát, ve kterém je evropská společnost zakládána, toto umožňuje. V České republice je takovéto podílení se na založení umožněno zákonem o evropské společnosti. Zákon výslovně stanoví, že na založení evropské společnosti, která bude mít zapsané sídlo na území České republiky, se může podílet také společnost, která nemá svou hlavní správu na území členského státu, jestliže je založena podle práva některého členského státu Evropské unie, má zapsané sídlo v tomtéž členském státě a má trvalý a efektivní vztah k ekonomice členského státu.

Samotná evropská společnost musí být kapitálovou společností ve formě akciové společnosti, která je považována za nejvhodnější formu, jak z hlediska financování, tak i řízení pro potřeby společnosti provozující podnikání v měřítku Společenství. Základní kapitál je rozvržen na akcie a činí minimálně 120 000 EUR. Každý akcionář ručí jen do výše svého upsaného základního kapitálu. Tato forma je považována za nejvhodnější z hlediska

financování, tak i řízení, pro potřeby společnosti provozující podnikání v měřítku Společenství.

Evropská společnost může mít dle nařízení strukturu dualistickou nebo monistickou. V případě dualistického řízení jsou volenými orgány společnosti řídicí orgán, který odpovídá za řízení společnosti a dozorčí rada, vykonávající dohled nad prací řídicího orgánu. Pokud je zvolena monistická struktura, voleným orgánem je pouze správní orgán, který řídí společnost. V obou případech je nevoleným orgánem valná hromada akcionářů, na které akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti.

Základní výhodou evropské společnosti, oproti běžné národní formě podnikání, je možnost přesouvat její sídlo v rámci celého Evropského společenství bez likvidace společnosti.

4.7 Evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropské hospodářské sdružení upravuje nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985, o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS). V České republice na zmíněné nařízení navazuje zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS).

Evropské hospodářské zájmové sdružení (dále též „evropské sdružení“) se sídlem na území České republiky je právnickou osobou, která se zakládá smlouvou o sdružení za účelem podnikání. Obchodní firma obsahuje označení „evropské hospodářské zájmové sdružení“ nebo zkratku „EHZS“. Evropské sdružení a jeho provozovna se sídlem v jiném členském státu Evropské unie umístěná v České republice (pobočka) se zapisují do obchodního rejstříku. Zápisem do obchodního rejstříku získává sdružení způsobilost vlastním jménem být subjektem jakýchkoliv práv a povinností, uzavírat smlouvy nebo činit jiné právní úkony a vystupovat před soudem.

Oznámení o založení nebo zrušení evropského hospodářského sdružení musí být také zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie. Sídlo sdružení se musí nacházet na území některého z členských států, za určitých podmínek je možné jeho přemístění.

Cílem evropského sdružení je podpora nebo rozvoj hospodářské činnosti jeho členů. Umožňuje svým členům propojení některých jejich ekonomických aktivit s ekonomickými aktivitami ostatních členů. Dochází k určitému soustředování zdrojů, činností a dovedností a díky tomu by mělo být dosahováno lepších výsledků, než kdyby činnosti byly prováděny odděleně.

Kdo může být členem evropského sdružení, upravuje do podrobností výše zmíněné nařízení. Mohou jimi být společnosti či jiné právní subjekty založené podle práva některého členského státu se sídlem v některém členském státě a fyzické osoby vykonávající průmyslovou, obchodní, řemeslnou zemědělskou činnost nebo svobodné povolání nebo poskytující služby ve Společenství. Evropské sdružení musí mít alespoň dva členy pocházející z různých členských států.

Členové evropského sdružení nemusí poskytovat vklady, ani vytvářet základní kapitál při vzniku sdružení. V praxi je ale činnost sdružení často financována právě pravidelnými členskými příspěvky za poskytované služby.

Jednotliví členové mají navzájem rovnocenné postavení a zachovávají si vlastní ekonomickou a právní nezávislost, přičemž samo evropské sdružení může vystupovat svým jménem, samo nabývat práv a povinností. Členové evropského sdružení ručí za dluhy evropského sdružení jako společníci veřejné obchodní společnosti za závazky této společnosti.

Každý člen sdružení může převést svou účast ve sdružení nebo její část na jiného člena nebo na třetí osobu. Účinnost takového převodu podléhá jednomyslnému schválení ostatními členy. Sdružení nesmí vyzývat k veřejnému úpisu podílu.

Činnost sdružení musí souviset s hospodářskou činností jeho členů, ale nesmí ji nahrazovat. Vytváření zisku není primárním cílem sdružení, ale i samo nařízení s jeho možným vytvořením počítá. Případný zisk se rozděluje mezi členy sdružení a odpovídajícím způsobem se daní. Vždy musí být zisk rozdělen, není možné např. převedení zisku do fondu. To podtrhuje účel evropského sdružení, jako subjektu, který pouze podporuje činnost svých členů. Obchodní společnosti jsou zakládány za účelem dosažení zisku, evropské hospodářské zájmové sdružení slouží k podpoře činnosti svých členů. Maximální počet zaměstnanců ve sdružení je stanoven na 500 osob.

Orgánem evropského sdružení jsou jeho členové, kteří jednají společně a jednatel nebo jednatelé. Jednatel nebo jednatelé jsou statutárním orgánem, který má obdobné postavení jako jednatel společnosti s ručeným omezením. Evropské sdružení je účetní jednotkou a v oblasti daní má samo sdružení a jeho členové v podstatě stejné postavení jako veřejná obchodní společnost a její společníci.

Evropské hospodářské sdružení se zakládá pro usnadnění správy, je nápomocné pro své členy v oblasti vzdělávání, předávání zkušeností, spojováním prostředků (vybavení, personálu, know how) sdružení podporuje také výzkum a vývoj. Evropské sdružení může využít hromadného nákupu, podporovat prodej a vztahy s veřejností.

4.8 Evropská družstevní společnost

Družstva jsou především seskupením fyzických nebo právnických osob se zvláštními zásadami, které se odlišují od zásad činnosti jiných hospodářských subjektů. Mezi tyto zásady patří demokratická struktura, kontrola a spravedlivé rozdělování čistého zisku za účetní období.

Právní úpravu evropské družstevní společnosti zajišťuje nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE) společně se směrnicí Rady 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. V České republice na unijní úpravu navazuje zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti.

Nařízení stanoví, že základním účelem SCE je uspokojování potřeb jejích členů nebo rozvoj hospodářských a sociálních činností, zejména uzavírání smluv se členy na dodávky zboží či poskytování služeb nebo provedení prací takového druhu, který SCE provádí nebo obstarává. Účelem SCE může být rovněž uspokojování potřeb jejích členů výše uvedeným způsobem prostřednictvím podpory jejich účasti na hospodářských činnostech v jedné nebo více SCE nebo vnitrostátních družstev. SCE může svou činnost vykonávat prostřednictvím dceřiné společnosti.

SCE zakládá v souladu s podmínkami stanovenými ve zmíněném nařízení. SCE je právnickou osobou a její sídlo se musí nacházet ve Společenství, ve stejném členském státě jako její správní ústředí. Členskému státu je nařízením dáno právo uložit SCE zapsané do rejstříku na jeho území povinnost mít sídlo a správní ústředí na stejném místě. Sídlo lze přemístit v souladu s nařízením.

SCE může být založena alespoň pěti fyzickými osobami s bydlištěm alespoň ve dvou členských státech, nebo alespoň pěti fyzickými osobami a společnostmi a jinými veřejnoprávními nebo soukromoprávními právnickými osobami založenými podle práva členského státu, které mají bydliště v nejméně dvou různých členských státech nebo se řídí právem alespoň dvou různých členských států. Dále pak fúzí družstev založených podle práva členského státu, které mají sídlo i správní ústředí ve Společenství, řídí-li se alespoň dvě tato družstva právem různých členských států a konečně také přeměnou družstva založeného podle práva členského státu, které má sídlo i správní ústředí ve Společenství, pokud má po dobu alespoň dvou let provozovnu nebo dceřinou společnost řídící se právem jiného členského státu.

Členský stát má oprávnění stanovit, že se na založení SCE může podílet i právnická osoba, jež nemá správní ústředí v některém z členských států. České právo to umožňuje. Na založení SCE, která bude mít zapsané sídlo na území České republiky, se může účastnit i právnická osoba, jejíž skutečné sídlo leží mimo území členských států EU nebo jiných států tvořící evropský hospodářský prostor, jestliže je založena podle práva některého členského státu, má zapsané sídlo v členském státě a má trvalý a efektivní vztah k ekonomice členského státu.

Základní kapitál SCE se vyjadřuje v národní měně. SCE se sídlem vně eurozóny může svůj kapitál vyjádřit také v eurech. Upsaný základní kapitál musí činit alespoň 30.000 EUR. Upsaný základní kapitál je rozvržen na vklady. Počet členů a základní kapitál SCE je proměnný. Změna základního kapitálu nevyžaduje změnu stanov ani zveřejnění.

Základním dokumentem družstevní společnosti jsou její stanovy. Struktura družstva může být dualistická. Orgánem takového družstva je řídicí orgán, který odpovídá za řízení SCE a zastupuje ji při jednání s třetími osobami a před soudem. Dále pak valná hromada a dozorčí orgán. U monistické struktury družstva figuruje valná hromada a správní orgán, který plní funkci řídicího orgánu.

Projekt „Podpora rozvoje firem na česko-polském přhraničí“ – reg.č. CZ.3.22/2.1.00/12.03400.
Projekt je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Překračujeme hranice.

5 Obchodní rejstřík České republiky a identifikační číslo osoby

Obchodní rejstřík je jedním z veřejných rejstříků² na území České republiky, který upravuje zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Do obchodního rejstříku se zapisují zákonem stanové údaje o právnických a fyzických osobách. Jde o informační systém veřejné správy. Veden je v elektronické podobě a vede ho rejstříkový soud.

Rejstříkový soud vede pro každou zapsanou osobu, odštěpný závod jejího obchodního závodu, závod zahraniční osoby nebo její odštěpný závod a pobočný spolek nebo jinou obdobnou organizační jednotku zahraničního spolku vyvíjejícího činnost na území České republiky zvláštní složku. Součástí veřejného rejstříku je sbírka listin, která obsahu např. zakladatelské právní jednání právnické osoby, rozhodnutí o volbě nebo jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu, likvidátorem, insolvenčním správcem. Sbírkou listin obsahuje také výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, rozhodnutí o zrušení právnické osoby, projekt přeměny, zprávu o vztazích mezi ovládající osobou a osobou ovládanou a další informace uvedené v § 66 a násl. zákona o veřejných rejstřících. Sbírku listin u zahraniční osoby upravuje ustanovení § 69 - § 74 téhož zákona.

Informace z obchodního rejstříku o osobě v něm zapsané je možné získat na těchto internetových stránkách <http://portal.justice.cz> v sekci „veřejný rejstřík“. Po zadání názvu či identifikačního čísla osoby se zobrazí příslušný výpis z obchodního rejstříku, a to úplný nebo částečný. Úplný výpis poskytuje informace o zapsané osobě i do minulosti. Částečný výpis z obchodního rejstříku pak uvádí pouze aktuální informace o zapsané osobě. Výpis z obchodního rejstříku je možné získat i na kontaktních místech veřejné správy tzv. Czech POINTu, a to za poplatek v listinné podobě.

Ustanovení § 42 a násl. zákona o veřejných rejstřících uvádějí, které osoby mají povinnost se do obchodního rejstříku zapsat a které se zapíší na jejich vlastní žádost.

² Veřejnými rejstříky právnických a fyzických osob podle zákona o veřejných rejstřících se rozumí spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.

Povinnost zápisu mají obchodní společnosti a družstva založená podle zákona o obchodních korporacích a další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu zákon o veřejných rejstřících nebo jiný zákon. Návrh na zápis založené veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti do obchodního rejstříku podávají všichni společníci, u společnosti s ručeným omezením všichni jednatelé, u akciové společnosti všichni členové představenstva nebo statutární ředitel a u družstva všichni členové představenstva nebo předseda družstva.

Do obchodního rejstříku se povinně musí nechat zapsat také fyzická osoba, která je podnikatelem podnikajícím na území České republiky a výše jejich výnosů nebo příjmů snižená o daň z přidané hodnoty, je-li součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 mil. Kč. Tato fyzická osoba má povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na zápis do obchodního rejstříku.

I zahraniční fyzická osoba s bydlištěm mimo Evropskou unii neuvedená v § 43 a zahraniční právnická osoba se sídlem mimo Evropskou unii podnikající na území České republiky, popřípadě jejich závod nebo odštěpný závod, se zapisují do obchodního rejstříku povinně. Návrh na zápis podává zahraniční osoba.

Do obchodního rejstříku se mohou nechat zapsat i některé fyzické osoby, pokud o zápis požádají. Jedná se o jejich dobrovolné rozhodnutí. Jde o fyzické osoby, které jsou podnikateli a mají bydliště v České republice a fyzické osoby uvedené v § 43³, které podnikají na území České republiky.

O zahraniční osobě a odštěpném závodu se запиší do obchodního rejstříku následující skutečnosti (§ 49 zákona o veřejných rejstřících):

- a) označení a sídlo nebo umístění závodu nebo odštěpného závodu a jeho identifikační číslo,
- b) předmět podnikání nebo činnosti závodu nebo odštěpného závodu,

³ § 43 zákona o veřejných rejstřících: Fyzickou osobou se pro potřeby § 42 rozumí a) státní občan členského státu Evropské unie, jiného státu tvořící Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarskou konfederace, b) rodinný příslušník osoby uvedené v písmeni a) oprávněný pobývat na území České republiky, c) státní občan třetího státu, kterému bylo v členském státě Evropské unie přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, d) rodinný příslušník osoby uvedené v písmeni c), kterému bylo na území České republiky vydáno povolení k dlouhodobému pobytu a e) další fyzická osoba, které vzniklo právo podnikat podle živnostenského zákona nebo jiného zákona.

- c) jméno zahraniční osoby, její právní forma a výše upsaného základního kapitálu v příslušné měně, je-li vyžadován,
- d) právo státu, kterým se zahraniční osoba řídí, a prikazuje-li toto právo zápis, také evidence, do které je zahraniční osoba zapsána, a číslo zápisu,
- e) zapisované údaje požadované tímto zákonem u člena statutárního orgánu nebo prokuristy,
- f) zapisované údaje požadované tímto zákonem pro vedoucího odštěpného závodu a adresa místa jeho pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,
- g) zrušení zahraniční osoby, jmenování, identifikační údaje a oprávnění likvidátora a ukončení likvidace zahraniční osoby,
- h) prohlášení konkursu nebo zahájení jiného obdobného řízení týkajícího se zahraniční osoby a
- i) ukončení provozu závodu nebo odštěpného závodu v České republice.

O závodu zahraniční osoby a odštěpném závodu zahraniční osoby, která má sídlo v některém z členských států Evropské unie nebo v jiném státě tvořící Evropský hospodářský prostor se do obchodního rejstříku zapíše níže uvedené skutečnosti (§ 50 zákona o veřejných rejstřících):

- a) jméno, liší-li se od firmy zahraniční osoby, sídlo nebo umístění závodu nebo odštěpného závodu a jeho identifikační číslo,
- b) předmět činnosti nebo podnikání závodu nebo odštěpného závodu,
- c) evidence, do které je zahraniční osoba zapsána, je-li zapsána, a číslo zápisu,
- d) jméno zahraniční osoby a její právní forma,
- e) zapisované údaje požadované tímto zákonem u člena statutárního orgánu nebo prokuristy,
- f) zapisované údaje požadované tímto zákonem pro vedoucího odštěpného závodu a adresu místa jeho pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,
- g) zrušení zahraniční osoby, jmenování, identifikační údaje a oprávnění likvidátora a ukončení likvidace zahraniční osoby,
- h) prohlášení konkursu nebo zahájení jiného obdobného řízení týkajícího se zahraniční osoby a
- i) ukončení provozu závodu nebo odštěpného závodu v České republice.

Podání do obchodního rejstříku musejí být činěna výlučně prostřednictvím elektronicky vyplněného formuláře Ministerstva spravedlnosti. Formuláře jsou ke stažení na internetových stránkách www.justice.cz v sekci „veřejný rejstřík“ – „podání do veřejného rejstříku

(formuláře)“. Elektronicky vyplněný formulář spolu s přílohami je možné zaslat soudu v elektronické PDF či listinné podobě.

Na výše uvedených internetových stránkách jsou k nalezení i informace k fungování obchodního rejstříku po 1. 1. 2014.

Identifikační číslo osoby je v České republice přidělováno každému ekonomickému subjektu příslušným orgánem veřejné správy. Například identifikační číslo osobám zapsaným v obchodním rejstříku přiděluje rejstříkový soud a živnostenský úřad přiděluje identifikační číslo fyzickým osobám provozujícím živnost. Jde o číselný kód označovaný zkratkou „IČO“ nebo někdy též „IČ“, který slouží k jednoznačné identifikaci subjektu, je osmimístné. Každý subjekt může mít pouze jedno identifikační číslo. Prostřednictvím identifikačního čísla je možné vyhledávat v obchodním rejstříku, živnostenském či v insolvenčním rejstříku konkrétní subjekt. Identifikační číslo je uváděno např. na fakturách, na internetových stránkách ekonomických subjektů. Také se vyplňuje do různých formulářů k zajištění jednoznačné identifikace.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
http://portal.justice.cz	Přístup a informace ohledně veřejných rejstříků a insolvenčního rejstříku, formuláře pro podání do veřejných rejstříků a insolvenčního rejstříku, informace o rekodifikaci soukromého práva
http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz	Administrativní registr ekonomických subjektů (umožňuje vyhledávání ekonomických subjektů, zprostředkovává údaje uvedené v jednotlivých registrech státní správy)

6 Živnostenské podnikání v České republice

6.1 Právní úprava živnostenského podnikání

Právní úpravu živnostenského podnikání na území České republiky zajišťuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a dále pak zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech.

Živnostenský zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Stanovuje, které činnosti považuje za živnosti, jaké druhy živností existují, a také určuje rozsah živnostenského oprávnění. K živnostenskému zákonu jsou připojeny přílohy, které obsahují výčet jednotlivých živností a informaci o tom, jaká způsobilost je při jejich výkonu požadována.

Pokud je činnost, kterou zahraniční osoba bude vykonávat na území České republiky živností, je zapotřebí aby získala živnostenské oprávnění.

Zákon o živnostenských úřadech pak stanoví, které úřady jsou živnostenskými úřady, jejich organizační uspořádání a působnost.

6.2 Živnost, druhy živností, provozovna

Živnostenský zákon považuje za živnost soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Dále ve svém ustanovení § 3 uvádí, co živností není. Například provádění archeologickým prací či zahraniční obchod s vojenským materiálem zákon nepovažuje za živnost. Živností není ani činnost fyzických osob: lékařů, advokátů, notářů, patentových zástupců, soudních exekutorů, znalců, tlumočnicků, auditorů, daňových poradců, či burzovních dohodců.

Před zahájením samotného podnikání na území České republiky je tedy vhodné, aby se zahraniční osoba na živnostenském úřadě informovala, zda její plánovaná činnost svou náplní

nespadá do režimu živnostenského podnikání a nebude tak muset navíc získat příslušná živnostenská oprávnění.

Živnostenský zákon rozlišuje živnosti ohlašovací a koncesované. Do ohlašovací živnosti pak spadá živnost volná, řemeslná a vázaná.

Volná živnost zahrnuje činnosti, pro jejichž provozování živnostenský zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění stačí splnit pouze všeobecné podmínky provozování živnosti. Existuje jedna živnost volná, která nese název „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. Do živnosti volné pak spadají jednotlivé obory činností uvedené v příloze č. 4 živnostenského zákona. Z těchto oborů činností si podnikající osoba vybírá ty, které vykonává.

Řemeslné živnosti jsou uvedeny v příloze č. 1 k živnostenskému zákonu. Pro výkon řemeslné živnosti je zapotřebí splnit všeobecné podmínky provozování živnosti, ale také prokázat odbornou způsobilost, a to příslušným dokladem. Řemeslnou živností je například pekařství, pivovarnictví a sladovnictví, zpracování kůží a kožešin, mlékárenství, řeznictví a uzenářství, mlynářství, vodoinstalátérství, kovářství a podkovářství, pokrývačství, truhlářství, hodinářství, hostinská činnost, kosmetické služby či holičství a kadeřnictví.

Vázané živnosti jsou uvedeny v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu. K jejich výkonu je vyžadováno splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a podmínkou je i prokázání odborné způsobilosti stanovené v příloze č. 2. Příkladem vázané živnosti jsou geodetické práce, zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků, oční optika, projektová činnost ve výstavbě, provádění staveb, jejich změn a odstraňování, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, průvodcovská činnost horská, provozování autoškoly, provozování solárií, drezůra zvířat nebo také masérské, rekondiční a regenerační služby.

Koncesované živnosti jsou živnosti, které vznikají a jsou provozovány na základě správního rozhodnutí, uvedeny jsou v příloze č. 3 živnostenského zákona. K jejich výkonu je zapotřebí opět splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a dále pak prokázání odborné způsobilosti stanovené v příloze č. 3 nebo ve zvláštních právních předpisech uvedených v této příloze. Koncesovanou živností je například vnitrozemská lodní doprava, provozování

cestovní kanceláře, ostraha majetku a osob, provozování pohřební služby či provozování krematoria.

Provozovnou se pro účely živnostenského zákona rozumí prostor, v němž je živnost provozována. Jde tedy o prostory, kde je samotná živnost vykonávána, například kadeřnictví, autoservis, obchod, kancelář, dílna. Za provozovnu se považuje i automat nebo obdobné zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb a mobilní provozovna (je přemístitelná a není umístěna na jednom místě po dobu delší než tři měsíce).

Živnost může být provozována ve více provozovnách, pokud podnikatel má právní důvod pro jejich užívání. Na žádost živnostenského úřadu je podnikatel povinen prokázat právní důvod pro užívání provozovny. Musí mít tedy například vlastnické právo k nebytovému prostoru, které prokáže výpisem z katastru nemovitostí nebo nájemnou smlouvu na nebytové prostory, která ho opravňuje k jejich využívání. Tato povinnost není dána pro provozovny a automaty. U mobilních provozoven je ale podnikatel povinen na žádost živnostenského úřadu prokázat oprávněnost umístění provozovny. Provozovna může být umístěna i v bytě, ale pokud podnikatel není jeho vlastníkem, může v něm provozovat živnost pouze se souhlasem vlastníka.

Podnikatel je v zásadě povinen zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně oznámit předem živnostenskému úřadu. Další povinností podnikatele je zajistit, aby provozovna byla způsobilá pro provozování živnosti podle zvláštních právních předpisů. Pro každou provozovnu musí být ustanovena osoba odpovědná za činnost provozovny; to neplatí pro automaty.

Provozovna musí být trvale a zvenčí viditelně označena obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a jeho identifikačním číslem osoby. Mobilní provozovna a automat musí být dále označeny údajem o sídle nebo adrese, na které je umístěna organizační složka zahraniční osoby. Provozovna určená pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům musí být trvale a zvenčí označena také údaji uvedenými v § 17 odst. 8 živnostenského zákona: jménem a příjmením osoby odpovědné za činnost provozovny, s výjimkou automatů, prodejní nebo provozní dobou určenou pro styk se spotřebiteli, nejedná-li se o mobilní provozovnu nebo automat, kategorií a třídou u ubytovacího zařízení poskytujícího přechodné ubytování.

Při uzavření provozovny určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům, je podnikatel povinen, nebrání-li tomu závažné důvody, předem na vhodném a zvenčí viditelném místě označit počátek a konec uzavření, s výjimkou mobilních provozoven a automatů.

Podnikatel může prodávat zboží nebo poskytovat služby, pokud prodej zboží nebo poskytování služeb nevyžaduje koncesi, pomocí automatů obsluhovaných spotřebitelem. Prodej zboží nebo poskytování služeb pomocí automatů nesmí umožnit získat určité druhy zboží osobám chráněným zvláštními právními předpisy (např. zákon č. 79/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů).

6.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost, všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti, překážky provozování živnosti

Subjektem oprávněným provozovat živnost může být fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem (dále též „podnikatel“). Státní povolení k provozování živnosti (dále též „koncese“) se vyžaduje jen v zákoně vymezených případech.

Platí základní pravidlo, že fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky (dále jen „zahraniční osoba“), může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba. Výjimka nastává za situace, kdy ze živnostenského zákona nebo jiného zákona vyplývá něco jiného.

Příkladem takové výjimky je, že zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území České republiky provozovat živnost, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Tato povinnost se vztahuje pouze na osobu, která má podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení (zejm. jde o osoby ze třetích zemí, ne o občany Evropské unie). Doložení zmíněných dokladů se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat

živnost prostřednictvím organizační složky svého obchodního závodu.

Za stejných podmínek jako občan České republiky může provozovat živnost také fyzická osoba, jíž byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, a její rodinní příslušníci.

Pokud ze zákona vyplývá povinnost předložit doklad potvrzující určité skutečnosti, rozumí se tím předložení dokladu včetně jeho překladu do českého jazyka provedeného tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočníků, pokud tento doklad nebyl vydán v českém jazyce. Pravost podpisu a otisku razítka na originálech předkládaných dokladů, které byly vydány v zahraničí, musí být ověřena.

Všeobecné podmínky provozování živnosti fyzickými osobami uvádí živnostenský zákon ve svém ustanovení § 6. Těmito podmínkami je plná svéprávnost a bezúhonnost.

Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem. Potřebná je plná svéprávnost, která nastává dosažením 18 let. Svěprávnost lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti. Svěprávnost se prokazuje předložením platného občanského průkazu, nebo pasu fyzické osoby.

Za bezúhonnou se nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Bezúhonnost se prokazuje u občanů České republiky výpisem z evidence Rejstříku trestů a u osob, které jsou občany jiného členského státu Evropské unie, doklady podle § 46 odst. 1 písm. a)⁴. U osob, které nejsou občany České republiky nebo jiného členského státu Evropské

⁴ § 46 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona: Fyzická osoba připojí k ohlášení, pokud zákon nestanoví jinak, je-li občanem jiného členského státu Evropské unie, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu nebo členského státu posledního pobytu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů členského státu, jehož je občanem, nebo členského státu posledního pobytu; je-li členským státem posledního pobytu Česká republika, postupuje se podle § 6 odst. 3 věty druhé. Nevydává-li tento stát výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad, předloží fyzická osoba čestné prohlášení o bezúhonnosti učiněné před notářem nebo jiným příslušným orgánem členského státu, jehož je občanem, nebo před notářem nebo jiným příslušným orgánem

unie se bezúhonnost prokazuje doklady podle § 46 odst. 1 písm. b)⁵ a výpisem z evidence Rejstříku trestů, nejedná-li se o osoby, které mají na území České republiky povolen trvalý pobyt; ty prokazují bezúhonnost stejně jako občané České republiky. Živnostenský úřad je oprávněn si vyžádat výpis z evidence Rejstříku trestů podle zvláštního právního předpisu. Žádost o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů a výpis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Zvláštní podmínky provozování živnosti uvádí § 7 živnostenského zákona. Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná způsobilost nebo jiná způsobilost, pokud je živnostenský zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují.

U volné živnosti žádné zvláštní podmínky provozování živnosti stanoveny nejsou, stačí pouze splnit všeobecné podmínky provozování živnosti. V případě živnosti řemeslné, vázané a koncesované zákon vyžaduje splnění i zvláštní odborné způsobilosti nebo jiné způsobilosti.

V případě živností řemeslných se odborná způsobilost prokazuje dokladem nebo doklady o

- a) řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem v příslušném oboru vzdělání,
- b) řádném ukončení středního vzdělání s maturitní zkouškou v příslušném oboru vzdělání, nebo s předměty odborné přípravy v příslušném oboru,
- c) řádném ukončení vyššího odborného vzdělání v příslušném oboru vzdělání,
- d) řádném ukončení vysokoškolského vzdělání v příslušné oblasti studijních programů a studijních oborů,
- e) uznání odborné kvalifikace, vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace nebo
- f) získání všech profesních kvalifikací tak, jak jsou pro odpovídající povolání stanoveny v Národní soustavě kvalifikací.

Výše uvedené doklady prokazující odbornou způsobilost mohou být nahrazeny doklady

členského státu posledního pobytu. Tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce; doklad podle tohoto písmene může být nahrazen dokladem o uznání odborné kvalifikace, pokud prokazuje i splnění podmínky bezúhonnosti.

⁵ § 46 odst. 1 písm. b) živnostenského zákona: Fyzická osoba připojí k ohlášení, pokud zákon nestanoví jinak, je-li občanem jiného státu než státu uvedeného v písmenu a) a nemá-li na území České republiky povolen trvalý pobyt, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný státem, jehož je fyzická osoba občanem. Nevydává-li tento stát výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad, předloží fyzická osoba čestné prohlášení o bezúhonnosti učiněné před notářem nebo jiným příslušným orgánem státu, jehož je občanem, nebo před notářem nebo jiným příslušným orgánem státu posledního pobytu. Tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce.

uvedenými v § 21 odst. 3 živnostenského zákona.⁶ Jedná se většinou o kombinaci dokladu prokazujícího řádné ukončení studia v příbuzném oboru a dokladu o vykonání jednorroční praxe v oboru, případně vykonání šestileté praxe v oboru bez dalšího.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost též podle příslušných ustanovení § 7 živnostenského zákona (zvláštní podmínky provozování živnosti).

Pro výkon vázané živnosti živnostenský zákon požaduje odbornou způsobilost uvedenou vždy ve druhém sloupci přílohy č. 2 k živnostenskému zákonu.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.

Výkon koncesované živnosti je také možný pouze za splnění požadavku odborné způsobilosti, která je uvedena ve 2. sloupci přílohy č. 3 k živnostenskému zákonu. Ve 3. sloupci se dále uvádějí podmínky pro vydání koncese a podle 4. sloupce je možné zjistit, zda se požaduje vyjádření příslušného orgánu k udělení koncese.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace. Živnostenský úřad má oprávnění stanovit nebo změnit podnikateli podmínky provozování živnosti na základě živnostenského zákona anebo na základě zvláštních právních předpisů.

⁶ Doklady prokazující odbornou způsobilost podle § 21 mohou být nahrazeny doklady o

- a) řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorroční praxe v oboru,
- b) řádném ukončení středního vzdělání s maturitní zkouškou v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorroční praxe v oboru,
- c) řádném ukončení vyššího odborného vzdělání v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorroční praxe v oboru,
- d) řádném ukončení vysokoškolského vzdělání v příslušné příbuzné oblasti studijních programů a studijních oborů,
- e) řádném ukončení rekvalifikace pro příslušnou pracovní činnost, vydaným zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a dokladem o vykonání jednorroční praxe v oboru, nebo
- f) vykonání šestileté praxe v oboru.

Podnikatel je povinen zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5 živnostenského zákona, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti, které jsou v této příloze stanoveny. Zvláštní právní předpisy stanovující odbornou způsobilost fyzických osob pro výkon určité živnosti nejsou tímto ustanovením dotčeny. Podnikatel vede o osobách splňujících podmínky odborné způsobilosti evidenci a uchovává kopie dokladů prokazujících tuto způsobilost minimálně 3 roky ode dne ukončení výkonu činností těmito osobami; přitom je povinen dodržovat povinnosti stanovené zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

Živnostenský zákon uvádí v § 8 překážky provozování živnosti. Překážkou je například prohlášení konkursu na majetek fyzické nebo právnické osoby od zákonem stanoveného dne. Živnost nemůže provozovat ani fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Dále například fyzická nebo právnická osoba, které byl soudem nebo správním orgánem uložen trest nebo sankce zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, nemůže po dobu trvání tohoto zákazu tuto živnost provozovat. Živnost nemůže provozovat ani fyzická nebo právnická osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění.

6.4 Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce

Podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce a v zákonem stanovených případech tak musí učinit. Tímto je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu. Nikdo nemůže být ustanoven do funkce odpovědného zástupce pro více než čtyři podnikatele. Odpovědný zástupce musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti podle § 6 a § 7 živnostenského zákona.

Odpovědným zástupcem nemůže být osoba, u níž trvá překážka provozování živnosti, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2 nebo 3 živnostenského zákona, a to po dobu 1 roku od právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění; to neplatí, bylo-li živnostenské oprávnění zrušeno z důvodu, že živnost nebyla provozována po dobu

delší než 4 roky. Odpovědným zástupcem právnické osoby nemůže být člen dozorčí rady či jiného kontrolního orgánu této právnické osoby.

Odpovědného zástupce je povinen ustanovit podnikatel, který je fyzickou osobou a nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti (§ 7). Dále musí mít odpovědného zástupce také podnikatel, který je právnickou osobou, a to pro živnosti vyžadující splnění zvláštních podmínek provozování živnosti (§ 7). Do funkce odpovědného zástupce ustanoví česká právnická osoba osobu, která je jejím statutárním orgánem nebo jeho členem. Zahraniční právnická osoba ustanoví do funkce odpovědného zástupce vedoucího organizační složky závodu umístěné na území České republiky. Nelze-li odpovědného zástupce ustanovit z uvedených osob, ustanovuje podnikatel odpovědného zástupce z jiných osob. Osoba odpovědného zástupce musí vždy splňovat podmínky pro výkon této funkce podle živnostenského zákona. Podnikatel může ustanovit odpovědného zástupce i v případech, kdy to tento zákon nevyžaduje.

Osoba odpovědného zástupce se tedy využívá například v případě, kdy podnikatel chce provozovat zlatnictví a klenotnictví, které je ohlašovací řemeslnou živností a sám podnikatel nemá odbornou způsobilost pro výkon této činnosti. Odpovědný zástupce musí splňovat shora uvedené a s ustanovením do funkce musí souhlasit.

V praxi se může stát, že odpovědný zástupce sám zruší výkon své funkce, přestane splňovat podmínky pro výkon této funkce, či zemře. V takovém případě je nutné odpovědného zástupce ustanovit bezprostředně po zjištění závadného stavu, nebo neprodleně reagovat na výzvu živnostenského úřadu k ustanovení odpovědného zástupce. V určitých případech je možné provozování živnosti podnikatelem bez odpovědného zástupce, musí tak ale stanovit jiný právní předpis a musí tak být konáno za podmínek tam uvedených. Živnostenský úřad pak zapíše do živnostenského rejstříku ukončení výkonu funkce odpovědného zástupce a uvede, že živnost je dočasně provozována bez odpovědného zástupce.

6.5 Živnostenské oprávnění – pojem, jeho prokázání, rozsah, vznik, změna a zánik

Živnostenské oprávnění (§ 10 živnostenského zákona) je subjektivní oprávnění podnikatele provozovat živnost. Není možné ho tedy ztotožňovat s výpisem z živnostenského rejstříku.

Podnikatel prokazuje své živnostenské oprávnění výpisem ze živnostenského rejstříku se zákonem stanovenými údaji. Do vydání výpisu se živnostenské oprávnění prokazuje stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenskému úřadu, a to i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.

Živnostenský úřad potvrdí splnění podmínek pro provozování živnosti vydáním výpisu zahraničním fyzickým osobám, které hodlají na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého závodu, nebo zakladatelům, popřípadě orgánům nebo osobám, oprávněným podat návrh na zápis české právnické osoby do obchodního nebo obdobného rejstříku, je-li prokázáno, že právnická osoba byla založena, nebo zahraničním právnickým osobám. Uvedeným osobám vzniká živnostenské oprávnění dnem jejich zápisu do obchodního nebo obdobného rejstříku, pokud se do takového rejstříku zapisují. Pokud tyto osoby nepodají návrh na zápis ve lhůtě 90 dnů ode dne doručení výpisu nebo není-li návrhu vyhověno, rozhodne živnostenský úřad o tom, že ohlašovatel podmínky pro vznik živnostenského oprávnění nesplnil; v případě koncese tuto skutečnost poznamená do spisu a zapíše do živnostenského rejstříku.

Živnostenské oprávnění nemůže být přeneseno na jinou osobu. Jiná osoba je může vykonávat, jen stanoví-li to tento zákon.

Rozsah živnostenského oprávnění se posuzuje podle předmětu podnikání uvedeného ve výpisu s přihlédnutím k ustanovením 3. části živnostenského zákona. Živnostenské oprávnění k výkonu živnosti volně opravňuje k výkonu činností uvedených v příloze č. 4 k živnostenskému zákonu. Je-li provozování živnosti podle příloh č. 2 a 3 vázáno na doklad vydaný zvláštním orgánem podle zvláštního právního předpisu, je rozsah živnostenského oprávnění vymezen uvedeným dokladem. V pochybnostech o rozsahu oprávnění rozhodne na žádost podnikatele živnostenský úřad.

Fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat ohlašovací živnost, je povinna to ohlásit živnostenskému úřadu. V ohlášení fyzická osoba uvede údaje uvedené v § 45 odst. 2 a přílohy podle § 46 odst. 1, právnická osoba údaje uvedené v § 45 odst. 3 a přílohy v § 46 odst.

2. Ohlašovatel je také povinen vymezit předmět podnikání uvedený v ohlášení s dostatečnou určitostí a jednoznačností (§ 45 odst. 3 živnostenského zákona). Splnil-li ohlašovatel všechny podmínky stanovené zákonem, provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne doručení ohlášení a vydá podnikateli výpis.

Osoba, která hodlá provozovat koncesovanou živnost, podá žádost o vydání koncese u živnostenského úřadu (§ 50 živnostenského zákona – náležitosti žádosti o koncesi). Dojde k projednání žádosti a k rozhodnutí o koncesi. Živnostenský úřad do 5 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese provede zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli vydá výpis.

Ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi se předkládají na tiskopise vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Obecně tedy vzniká živnostenské oprávnění u ohlašovacích živností dnem ohlášení, u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Podnikatel je povinen oznámit živnostenskému úřadu všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny jako náležitosti žádosti o koncesi a předložit o nich doklady do 15 dnů ode dne jejich vzniku; to neplatí, pokud se jedná o změny a doplnění již zapsané v základních registrech podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v obchodním rejstříku nebo v informačním systému evidence obyvatel, pokud je podnikatel občanem České republiky, anebo v informačním systému cizinců, pokud je podnikatel cizincem. Změny a doplnění údajů získaných z těchto registrů, systémů nebo z obchodního rejstříku zapíše živnostenský úřad bez zbytečného odkladu do živnostenského rejstříku.

Živnostenské oprávnění zaniká v zákonem stanovených případech (§ 57 živnostenského zákona). A to v zásadě smrtí podnikatele nebo zánikem právnické osoby, uplynutím doby, výmazem zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění.

Živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění, jestliže podnikatel již nesplňuje všeobecné podmínky provozování živnosti, v zásadě nastanou-li překážky podle § 8 živnostenského

zákona, podnikatel o to požádá nebo podnikatel neprokáže právní důvod užívání prostor k jeho podnikání. Živnostenský úřad může také v zákonem stanovených případech pozastavit provozování živnosti, například pokud zahraniční fyzická osoba, jejíž oprávnění provozovat živnost na území České republiky je vázáno na povolení k pobytu na území České republiky, tuto podmínku nesplňuje.

6.7 Živnostenské úřady, také jako centrální registrační místa („CRM“), jednotný registrační formulář

Podle zákona o živnostenských úřadech jsou živnostenskými úřady obecné živnostenské úřady, krajské živnostenské úřady a Živnostenský úřad České republiky.

Obecními živnostenskými úřady jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy.

Centrálními registračními místy jsou živnostenské úřady. Podnikatel tak může základní úkony při své registraci, v souvislosti s podnikáním, provést na živnostenském úřadě jako centrálním registračním místě. Slouží k tomu jednotný registrační formulář (dále též „JFR“), kdy existují dva základní typy, a to v rozdělení pro právnickou a fyzickou osobu. Podnikatel si může JFR stáhnout na těchto internetových stránkách <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/crm/>, vyplnit jej a předložit při registraci. Předání zvláštních částí JFR dalším úřadům, zabezpečuje živnostenský úřad samostatně.

Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů pro podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, ale i během podnikání, a to na živnostenském úřadě, příslušné správě sociálního pojištění a zdravotní pojišťovně. Požadované náležitosti z jednotlivých úřadů se sjednotily do jednoho formuláře, zpřehlednily se pro podnikatele. Odstranilo se současně opakované vyplňování totožných informací, zejména identifikačních údajů na registračních či přihlašovacích formulářích určených pro všechny dotčené orgány. Podávat přihlášky k daňové registraci a oznamovat změny registračních údajů na živnostenských úřadech lze od 1. 1. 2013 pouze na tiskopisech vydaných Ministerstvem financí.

Užití jednotného registračního formuláře není podmínkou a podnikatel může zvolit složitější variantu, kdy přihlášku předloží u každého z úřadů zvlášť. Musí pak navštívit zvlášť živnostenský úřad, správu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovnu.

Pomocí jednotného registračního formuláře jsou možné tyto registrace (příhlášky) do evidencí:⁷

1. Ve vztahu k živnostenskému úřadu:

- ohlášení živnosti
- žádost o koncesi
- oznámení změny, resp. doplnění údajů dle § 49, resp. § 56 živnostenského zákona
- žádost o zrušení živnostenského oprávnění
- oznámení o zahájení/ukončení provozování živnosti v provozovně
- oznámení o přerušení provozování živnosti
- oznámení o pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno

3. Ve vztahu k České správě sociálního zabezpečení:

- oznámení o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti OSVČ
- přihláška k důchodovému a nemocenskému pojištění OSVČ

5. Ve vztahu ke zdravotní pojišťovně:

- oznámení pojištěnce (FO) o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti

4. Ve vztahu k úřadu práce:

- hlášení volného pracovního místa, resp. jeho obsazení (týká se jak FO, tak PO)

Ve vztahu k finančnímu úřadu již od 1. 1. 2013 není možné podávat přihlášky k daňové registraci, oznamovat změny registračních údajů ani žádat o zrušení registrace prostřednictvím JRF. Přihlášku k daňové registraci, ohlášení změny registračních údajů a žádost o zrušení registrace bude nově možné podat pouze na tiskopisech vydaných Ministerstvem financí. Tyto daňové tiskopisy budou kromě finančních úřadů a jejich územních pracovišť k dispozici rovněž na CRM, kde je bude možné rovněž i podat.

Tiskopisy vydané Ministerstvem financí, týkající se daňové registrace a jejích změn jsou následující:

⁷ Informace převzaté z internetových stránek Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky
<http://www.mpo.cz/dokument148117.html>.

- přihláška k registraci pro fyzické osoby
- přihláška k registraci pro právnické osoby
- přihláška k registraci k dani z přidané hodnoty
- přihláška k registraci pro plátcovy pokladny
- příloha k přihlášce k registraci — Odštěpné závody a provozovny
- oznámení o změně registračních údajů / Žádost o zrušení registrace

Uvedené tiskopisy vydané Ministerstvem financí mají na konci první stránky uvedeno číslo vzoru tiskopisu.

Pro potřeby ohlášení více živností, více provozoven, odpovědných zástupců, nebo statutárních orgánů v rámci jednoho podání byly vytvořeny přílohové formuláře k JFR, které podnikateli umožňují ohlásit tyto skutečnosti, aniž by musel vyplňovat více základních formulářů.

Aby mohl podnikatel ohlásit změny vůči všem úřadům, kterých se JRF týká, byl nově vypracován dvoustránkový změnový list JRF, kterým lze ohlásit změny všech údajů nejen vůči živnostenskému úřadu, ale i vůči příslušným úřadům. Oznámení o změně registračních údajů pro finanční úřad lze podat na tiskopise Ministerstva financí.

Změnový list JRF lze však k ohlášení na navazující úřady využít pouze za předpokladu, že podnikatel již splnil svou základní registrační povinnost vůči těmto úřadům. Základní registrační povinností se rozumí výše uvedená registrace resp. přihláška do evidencí těchto úřadů. Pokud není vůči těmto úřadům splněna základní registrační povinnost, a to např. prostřednictvím JRF při ohlášení živnosti či žádosti o koncesi, nelze v těchto případech změnový list JRF použít k ohlášení změn vůči těmto navazujícím úřadům.

Veškeré výše uvedené tiskopisy jsou ke stažení na těchto internetových stránkách Ministerstva práce a obchodu České republiky <http://www.mpo.cz/dokument148117.html>.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
http://www.hradeckralove.org/urad/zfo	Praktické informace týkající se podmínek pro získání

Internetové stránky také v anglickém jazyce	živnosti volné, řemeslné, vázané (pro cizí státní příslušníky nebo pro občany České republiky bez trvalého pobytu na území České republiky) – jednotlivé kroky k získání živnostenského oprávnění na území České republiky
http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/crm/ Internetové stránky také v anglickém jazyce	Informace o jednotném informačním formuláři, možnost jeho stažení
http://www.rzp.cz/	Živnostenský rejstřík on-line
http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx Internetové stránky také v anglickém jazyce	Praktické informace pro cizince (občany Evropské unie i ze třetích zemí)
http://www.businessinfo.cz/cs/legislativa-pravo/zivnostenske-podnikani.html Internetové stránky také v anglickém jazyce	Užitečné informace týkající se živnostenského podnikání, průvodce ohlášení jednotlivých živností

7 Zaměstnávání cizinců a občanů členských států Evropské unie na území České republiky

Zaměstnávání cizinců na území České republiky je běžnou praxí. Jedním ze základních právních předpisů upravující tuto problematiku je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, který stanoví podmínky pro legální vstup a pobyt na území České republiky. Zákon odlišuje osoby ze třetích zemí od občanů Evropské unie. A to proto, že každá z těchto skupin má rozdílná práva a povinnosti týkající se vstupu, pobytu, výkonu zaměstnání a podnikání na území České republiky. Dalším základním právním předpisem je zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, a to hlavně jeho část čtvrtá týkající se zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí.

I v oblasti zaměstnávání je zapotřebí rozlišovat, zda se jedná o osobu ze třetích zemí nebo o občana Evropské unie. Pro účely zákona o zaměstnanosti se za cizince nepovažuje občan Evropské unie a jeho rodinný příslušník a rodinný příslušník občana České republiky uvedený v § 3 odst. 3⁸ tohoto zákona.

Cizinci, jimiž jsou s ohledem na výše uvedené, osoby ze třetích zemí, mohou být přijaty do zaměstnání a zaměstnávání jen pokud mají povolení k zaměstnání⁹ a platné povolení k pobytu na území České republiky nebo pokud jsou držiteli zelené karty nebo modré karty.¹⁰ Proto zaměstnavatel, který hodlá cizince zaměstnat, by si měl ověřit, zda má cizinec povolení k zaměstnání, pokud ho podle zvláštního právního předpisu¹¹ potřebuje a zda má oprávnění k pobytu na území České republiky¹². Pokud cizinec povolením k zaměstnání nedisponuje nebo nemá oprávnění k pobytu, a přesto by byl zaměstnán, hradil by zaměstnavatel náklady

⁸ § 3 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti: Rodinní příslušníci občana České republiky, kteří nejsou státními příslušníky České republiky ani jiného členského státu Evropské unie, mají v právních vztazích upravených tímto zákonem stejné právní postavení jako občan České republiky, pokud tento zákon nestanoví jinak.

⁹ O vydání povolení k zaměstnání žádá cizinec písemně krajskou pobočku Úřadu práce zpravidla před svým příchodem na území České republiky nejčastěji sám nebo prostřednictvím zaměstnavatele, u kterého má být zaměstnán, nebo prostřednictvím právnické nebo fyzické osoby, která uzavřela smlouvu se zahraničním zaměstnavatelem, na jejímž základě mají být osoby uvedené v § 87 odst. 1 zákona o zaměstnanosti vyslány na území České republiky k plnění úkolů vyplývajících z této smlouvy.

¹⁰ Pokud zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti nestanoví jinak.

¹¹ § 89 a násl. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

¹² Obecně u osob ze třetích zemí platné povolení k pobytu, platnou zelenou nebo modrou kartu. Občané Evropské unie mají pouze povinnost ohlásit svůj pobyt na území České republiky, pokud trvá déle než 30 dní, žádné povolení k pobytu, zelenou či modrou kartu nepotřebují, a to s ohledem na právo volného pohybu osob, jako jedno z práv v rámci jednotného vnitřního trhu Evropské unie.

související s právním vyhoštěním¹³ zaměstnaného cizince. Od povinnosti uhradit tyto náklady by se zaměstnavatel mohl osvobodit pouze, pokud by prokázal, že splnil povinnosti stanovené právními předpisy upravujícími zaměstnávání a pobyt cizinců a nevěděl, že povolení k pobytu předložené cizincem je padělkem. Nebo v případě, kdy zaměstnavatel uzavřel s cizincem dohodu a prokázal by, že splnil povinnosti stanovené právními předpisy upravujícími zaměstnávání a pobyt cizinců a nevěděl, že povolení k pobytu předložené cizincem je padělek.

Zaměstnavatelé mohou získávat cizince (osoby ze třetích zemí) na volná pracovní místa, která nelze obsadit jinak, jestliže předem krajské pobočce Úřadu práce oznámí a projednají s ní záměr zaměstnávat cizince. Projednání se týká předpokládaného počtu zaměstnávaných cizinců, druhu práce, kterou budou vykonávat, a předpokládané doby výkonu práce.

Předchozí oznámení a projednání záměru zaměstnávat cizince se nevyžaduje v případě zaměstnavatele, který hodlá zaměstnávat cizince, kterému je vydáváno povolení k zaměstnání bez ohledu na situaci na trhu práce, u kterého se povolení k zaměstnání nevyžaduje, který žádá o prodloužení povolení k zaměstnání podle § 94 zákona o zaměstnanosti, nebo který bude zaměstnán jako držitel zelené karty nebo modré karty.

Zaměstnavatel zaměstnávající cizince má i četné informační povinnosti (§ 87 a násl. zákona o zaměstnanosti). Jde například o povinnost zaměstnavatele písemně informovat příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce v zákonem stanovené lhůtě v případě, kdy cizinec, kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání, zelená karta nebo modrá karta nenastoupil do práce či ukončil zaměstnání před uplynutím dob, na kterou bylo povolení vydáno.

Krajská pobočka Úřadu práce vede evidenci občanů Evropské unie, jejich rodinných příslušníků a rodinných příslušníků občana České republiky uvedených v § 3 odst. 3 zákona o zaměstnanosti, kteří nastoupili do zaměstnání, evidenci cizinců, kterým bylo vydáno povolení k zaměstnání, evidenci cizinců, kteří jsou držiteli zelené karty nebo modré karty, a evidenci cizinců, u nichž se nevyžaduje povolení k zaměstnání.

Zaměstnavatel má také povinnost vést evidenci občanů Evropské unie, jejich rodinných

¹³ Jsou jimi náklady na ubytování, stravování, přepravní náklady a ostatní nutné peněžní náklady.

příslušníků a rodinných příslušníků občana České republiky uvedených v § 3 odst. 3 zákona o zaměstnanosti, a evidenci cizinců, které zaměstnává. Stejnou povinnost má i právnická nebo fyzická osoba, která uzavřela smlouvu se zahraničním zaměstnavatelem, na jejímž základě byly osoby uvedené v § 87 odst. 1 vyslány na území České republiky k plnění úkolů vyplývajících z této smlouvy.

Zaměstnavatel je povinen uchovávat kopie dokladů prokazujících oprávněnost pobytu cizince na území České republiky, a to po dobu trvání zaměstnání a po dobu 3 let od skončení zaměstnávání tohoto cizince.

Občané členských států Evropské unie a jejich rodinní příslušníci nejsou z hlediska zákona o zaměstnanosti považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jako občané České republiky. Stejné právní postavení jako občané České republiky mají také občané Norska, Lichtenštejnska a Islandu, patřící do EHP, jejich rodinní příslušníci a dále občané Švýcarska a jejich rodinní příslušníci. Zaměstnávání občanů členských států Evropské unie je tedy mnohem jednodušší, než zaměstnávání cizinců, tedy osob ze třetích zemí.

Pro další užitečné informace odkazují na integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí na těchto internetových stránkách https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam, které jsou také v anglickém a ruském jazyce.

8 Datové schránky, autorizovaná konverze dokumentů a kontaktní místo Czech POINT

8.1 Datové schránky

Datové schránky jsou informačním systémem veřejné správy na území České republiky, který vznikl na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a příslušných vyhlášek. Datové schránky zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra (dále též „ministerstvo“).

Prostřednictvím datových schránek je možné zasílat dokumenty v elektronické podobě orgánům veřejné moci a také je od nich přijímat. Tento způsob komunikace nahrazuje klasický způsob doručování v listinné podobě. Dochází ke zrovnoprávnění papírového a elektronického zasílání dokumentů. Cílem projektu datových schránek je rychlejší, levnější a spolehlivější veřejná správa.

Dokument dodaný do datové schránky je doručen v okamžiku, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Nezáleží tedy na tom, zda se s doručeným dokumentem osoba seznámila. Rozhodným okamžikem je už samotné přihlášení. U orgánu veřejné moci je dokument dodaný do datové schránky doručen již okamžikem dodání. Zákon počítá i s možností, že se do datové schránky osoba schválně nepřihlásí, aby se tak vyhnula doručení. V takovém případě se dokument dodaný do datové schránky považuje za doručený desátým dnem ode dne, kdy byl do ní dodán. Tato fikce doručení ale neplatí v případě, kdy jiný právní předpis vylučuje náhradní doručení.

Zákonem stanoveným subjektům jsou datové schránky zřizovány povinně, ostatní mají možnost si datovou schránku zřídit na základě žádosti. Zřízení datové schránky, i na základě žádosti je bezplatné.

Datovou schránku mají povinně orgány veřejné moci, exekutoři, notáři a advokáti. Dále je datová schránka automaticky zřizována právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce podniku zahraniční právnické osoby

zapsané v obchodním rejstříku. Ostatní právnické osoby si mohou nechat datovou schránku zřídit, a to na základě jimi podané žádosti.

Podnikající fyzické osoby, ani fyzické osoby, které nepodnikají, mít datovou schránku nemusí. Opět ale mají možnost si datovou schránku nechat zřídit a to na základě žádosti.

Podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám, registrovaným v zahraniční zřizuje Ministerstvo vnitra datovou schránku pouze na jejich žádost. Zřízení u těchto subjektů není povinné ani automatické, záleží na jejich dobrovolném rozhodnutí.

Žádost o zřízení datové schránky se podává na příslušném formuláři, který je ke stažení na internetových stránkách <http://www.datoveschranky.info/>, v sekci metodické pokyny, jak požádat o zřízení datové schránky. Je ho možné vyplnit i elektronicky a také ho elektronicky odeslat na e-podatelnu Ministerstva vnitra (posta@mvcz.cz), ovšem pouze v případě, že subjekt má zaručený elektronický podpis, kterým žádost v elektronické podobě opatří. Jinak je nutné tiskopis vyplnit, vytisknout a následně si nechat úředně ověřit podpis na libovolném kontaktním místě veřejné správy Czech POINTu. Tiskopis je ke stažení i v pdf verzi pro ruční vyplnění.

Vyplněnou žádost s ověřeným podpisem je možné podat na libovolném Czech POINTu. Třetí možností podání vyplněné žádosti s úředně ověřeným podpisem je její odeslání v listinné podobě na kontaktní adresu Ministerstva vnitra České republiky, Sekce rozvoje a proj. řízení ICT v oblasti veřejné správy, nám Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4.

Ministerstvo vnitra zřizuje datové schránky i podnikajícím fyzickým a právnickým osobám, registrovaným v zahraničí, a to na jejich žádost. Zřízení je dobrovolné. Vzhledem ke skutečnosti, že zahraniční subjekty nemají přidělené české identifikační číslo (IČ), není možné žádost vyřídit na Czech POINTu výše uvedeným způsobem. Žádost o zřízení datové schránky je zapotřebí zasílat přímo na Ministerstva vnitra při splnění následujících pokynů:

- a) k žádosti je nutné přiložit všechny dokumenty v českém jazyce, pokud se podávají originální dokumenty v cizím jazyce, je nutné připojit úředně ověřený překlad do českého jazyka;
- b) žádost musí být opatřena úředně ověřeným podpisem fyzické osoby, která je oprávněna za podnikající fyzickou nebo právnickou osobu jednat, případně úředně ověřena úřady

České republiky (např. zastupitelským úřadem České republiky v dané zemi) nebo musí být opatřena tzv. apostilou či vyšším ověřením (superlegalizace). U podnikající fyzické osoby je oprávněnou osobou výhradně fyzická osoba, které bylo vydáno podnikatelského oprávnění. U právnické osoby je to pak statutární orgán nebo člen statutárního orgánu. Možné je i jednání na základě plné moci vystavené oprávněnou osobou;

- c) k žádosti je nutné přiložit výpis z příslušného registru, který eviduje podnikatelské subjekty v zemi registrace, určitou dobu českého živnostenského oprávnění nebo výpisu z obchodního rejstříku. Pokud by z výpisu z rejstříku nebylo zjevné, kdo je oprávněným za subjekt jednat, je nutné doložit i tuto skutečnost;
- d) pokud by se adresa pobytu oprávněné osoby nacházela v zemi, kam nelze zasílat přístupové údaje, je nutné uvést jinou kontaktní adresu, na které si oprávněná osoba dokáže zásilku s přístupovými údaji osobně převzít. Seznam zemí, do kterých se doručují přístupové údaje, je uveden zde: <http://www.datoveschranky.info/assets/caste-dotazy/seznam-zemi.pdf>.

Datová schránka je zřízena do tří pracovních dnů ode dne podání žádosti. Pokud je ale k žádosti o zřízení datové schránky příloha, probíhá správní řízení ohledně žádosti a doba zřízení datové schránky se může prodloužit až na 30 dní.

V případě dotazů týkajících se datových schránek je možné využít i poradenské linky, a to v době od 8:00 – 18:00 hodin na telefonním čísle 270 005 200. Na internetových stránkách http://www.datoveschranky.info/assets/ke-stazeni/provozni_rad_isds.pdf je ke stažení provozní řád informačního systému datových schránek s užitečnými informacemi. Základní internetovou adresou týkající se datových schránek je <http://www.datoveschranky.info/>.

8.2 Autorizovaná konverze dokumentů

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů umožňuje také autorizovanou konverzi dokumentů. Technické parametry specifikuje vyhláška č. 193/2009, o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.

Konverzí dokumentu je jeho úplné převedení z listinné podoby do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo datovém souboru, nebo naopak převedení dokumentu obsaženého

v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě. Vždy se ověřuje shoda obsahu dokumentů a připojuje se ověřovací doložka. Konverzi není možné provést např., pokud je dokument v jiné, než listinné podobě či v podobě datové zprávy, pokud se jedná třeba o občanský průkaz, cestovní doklad, zbrojní průkaz, řidičský průkaz, cenný papír, los, šek, směnku nebo je-li dokument v listinné podobě opatřen otiskem plastického razítka.

Dokument, který provedením konverze vznikl (výstup), má stejné právní účinky jako úředně ověřená kopie dokumentu, jehož převedením výstup vznikl. Nahrazuje tedy plně originální dokument.

Konverzi provádějí na žádost kontaktní místa veřejné správy (Czech POINTy) a z moci úřední ji provádějí orgány veřejné moci pro výkon své působnosti.

8.3 Kontaktní místa veřejné správy, tzv. Czech POINT

Czech POINT je zkratka pro český podací ověřovací informační národní terminál, který má sloužit jako kontaktní místo pro občana s veřejnou správou. Czech POINT umožňuje snadnou komunikaci se státem prostřednictvím jednoho místa. Občan tak nemusí navštívit několik úřadů, ale stačí se dostavit na nejbližší Czech POINT a vyřídit tam určité záležitosti. Projekt Czech POINT přináší ulehčení komunikace se státem.

Co vše Czech POINT umožňuje? Při dostavení se na libovolný Czech POINT, který je ve většině případů na úřadech České pošty, případně na obecních či městských úřadech, je možné na místě získat výpis z Katastru nemovitostí, obchodního či živnostenského rejstříku, výpis z rejstříků trestů i z rejstříku trestů právnických osob. Prostřednictvím Czech POINTu je možné činit podání podle živnostenského zákona (§ 72). Czech POINT také umožňuje provést autorizovanou konverzi dokumentů, získat výpis z bodového hodnocení řidiče či výpis z insolvenčního rejstříku. Na další rozsah činnosti odkazují na internetové stránky <https://www.czechpoint.cz/web/>, kde je k dohledání i další spousta užitečných informací týkajících se Czech POINTu.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
https://www.czechpoint.cz/web/	Informace o Czech POINTU, tedy Českém podacím ověřovacím informačním národním terminálu, informace o tom, kde jsou zřízena kontaktní místa Czech POINTU
http://www.datoveschranky.info/	Informace ohledně datových schránek, formulář k žádosti o datovou schránku

9 Česká daňová správa

Daňovou správu v České republice zajišťuje především soustava orgánů Finanční správy. V roce 2013 došlo k rozsáhlé reorganizaci Finanční správy provedené zejména zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, který je v současné době platným a účinným zákonem v této oblasti.

Finanční správa České republiky je soustavou správních orgánů pro výkon správy daní. Zákon určuje, že těmito orgány jsou Generální finanční ředitelství, Odvolací finanční ředitelství a finanční úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu. Zejména finanční úřady jsou často označovány jako tzv. správci daně, protože na jejich účty se většina daní odvádí, provádějí kontroly a vyzývají daňové subjekty při neuhrazení daně, případně ukládají sankce.

Generální finanční ředitelství je v podřízeném postavení ve vztahu k Ministerstvu financí, vykonává působnost pro celé území České republiky, sídlo má v Praze. Mimo jiné vykonává působnost ústředního kontaktního orgánu při provádění mezinárodní spolupráce při správě daní, provádí řízení o správních deliktech a vede centrální evidence a registry nezbytné pro výkon působnosti orgánů Finanční správy. Generální finanční ředitelství z pověření ministerstva vykonává působnost ústředního kontaktního orgánu pro vzájemnou mezinárodní administrativní spolupráci se státními orgány jiných států a mezinárodními organizacemi a také působnost kontaktního orgánu nebo kontaktního útvaru při vymáhání některých finančních pohledávek.

Odvolací finanční ředitelství je v podřízeném postavení ke Generálnímu finančnímu ředitelství, vykonává působnost pro celé území České republiky. Jeho sídlem je Brno. Cílem zákonodárce byl vznik jediného odvolacího orgánu pro celé území České republiky. Odvolací finanční ředitelství vykonává působnost správního orgánu nejbližší nadřízeného finančním úřadům, provádí řízení o správních deliktech. Dále vykonává z pověření ministerstva působnost dílčího kontaktního orgánu nebo kontaktního útvaru při vymáhání některých finančních pohledávek a vykonává z pověření ministerstva působnost kontaktního orgánu při provádění mezinárodní spolupráce při správě daní a také vede evidence a registry nezbytné pro výkon působnosti orgánů finanční správy.

Jednotlivé finanční úřady jsou podřízeny Odvolacímu finančnímu ředitelství. Zákon vyjmenovává následující finanční úřady:

1. Finanční úřad pro hlavní město Prahu,
2. Finanční úřad pro Středočeský kraj,
3. Finanční úřad pro Jihočeský kraj,
4. Finanční úřad pro Plzeňský kraj,
5. Finanční úřad pro Karlovarský kraj,
6. Finanční úřad pro Ústecký kraj,
7. Finanční úřad pro Liberecký kraj,
8. Finanční úřad pro Královéhradecký kraj,
9. Finanční úřad pro Pardubický kraj,
10. Finanční úřad pro Kraj Vysočina,
11. Finanční úřad pro Jihomoravský kraj
12. Finanční úřad pro Olomoucký kraj,
13. Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj,
14. Finanční úřad pro Zlínský kraj,
15. Specializovaný finanční úřad.

Působnost výše uvedených finančních úřadů (1. – 14.) je územně omezená. Každý z finančních úřadů vykonává svoji působnost vždy jen na území příslušného kraje, který je zahrnut v jeho názvu. Sídlem finančního úřadu je sídlo vyššího územního samosprávného celku, jehož název je součástí názvu finančního úřadu. Finanční úřady mají také svá územní pracoviště.

Finanční úřady mimo jiné vykonávají správu daní, provádí řízení o správních deliktech, vykonávají dozor nad loteriemi a jinými podobnými hrami, vybírají a vymáhají peněžité plnění, která uložily orgány Finanční správy. Finanční úřady také provádějí finanční kontrolu, kontrolu dodržování povinností stanovených právními předpisy upravujícími účetnictví a ukládají účetním jednotkám pokuty podle právních předpisů a kontrolují výkon správy poplatků, které jsou příjmem státního rozpočtu, jsou-li k jejich správě věcně příslušné jiné orgány.

Specializovaný finanční úřad vykonává působnost na celém území České republiky, jeho sídlem je hlavní město Praha.

Specializovaný finanční úřad je příslušný pro vybrané subjekty uvedené v § 11 odst. 2 zákona o Finanční správě České republiky. Jedná se například o banky, včetně zahraničních bank, spořitelní a úvěrová družstva, pojišťovny, investiční fondy. Specializovaný finanční úřad je příslušný také pro osoby, které provozují loterie nebo jinou podobnou hru, a to pro účely výkonu dozoru nad loterieri a jinými obdobními hrami a dále je mu dána působnost pro penzijní společnost, včetně všech jí obhospodařovaných fondů a včetně transformovaného fondu, jehož prostřednictvím penzijní společnost provozuje penzijní připojištění.

Daňová správa funguje na tzv. krajském principu. Znamená to např., že u daně z nemovitosti majitel nemovitosti vyplňuje a podává pouze jedno daňové přiznání za všechny své nemovitosti, které se nachází na území jednoho kraje. Také úhradu daně za všechny nemovitosti v jednom kraji provede jedinou platbou.

Většina daní je placena výše uvedeným 14 finančním úřadům a Specializovanému finančnímu úřadu. Tyto úřady jsou orgány Finanční správy České republiky a jsou pověřeny k výběru zákonem stanovených daní.

Při platbě daní je nutné znát číslo bankovního účtu příslušného finančního úřadu. Číslo bankovního účtu se skládá z předčíslí, z matrikové části a kódu banky. Předčíslí bankovního účtu je od matrikové části oddělené pomlčkou. Za matrikou částí následuje lomítko a směrový kód České národní banky, u které mají finanční úřady vedeny účtu (kód 0710).

Pro dohledání čísla bankovního účtu příslušného finančního úřadu odkazují na internetové stránky <http://www.financnisprava.cz/>. Možné je i zobrazení v anglickém jazyce a v sekci „finanční správa (financial administration)“ při následné volbě „orgány finanční správy (financial administration bodies)“ a dále pak „finanční úřady (tax offices)“, jsou k dohledání základní údaje o každém finančním úřadu, včetně čísla bankovního účtu. Zmíněné internetové stránky poskytují spoustu dalších užitečných informací týkajících se finanční správy, jednotlivých daní a pojistného. K nalezení jsou zde i příslušné daňové tiskopisy a informace týkající se mezinárodní spolupráce.

Do české daňové správy dále spadají orgány Celní správy České republiky. Jejich právní úpravu zajišťuje zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

Celní správa České republiky je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Jako orgány celní správy jsou zřízeny Generální ředitelství cel a celní úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu.

Orgány Celní správy České republiky jsou správci spotřební a ekologické daně. Znamená to, že spotřební a ekologickou daň je nutné odvést příslušnému celnímu úřadu, nikoliv finančnímu úřadu.

Generální ředitelství cel je podřízeno Ministerstvu financí. Celní úřady jsou podřízeny Generálnímu ředitelství cel.

Sídlem Generálního ředitelství cel je hlavní město Praha a má celostátní působnost. Ve věcech vymezených trestním řádem má Generální ředitelství cel postavení policejního orgánu, jde-li o případy celostátního nebo mezinárodního významu. V oblasti mezinárodní spolupráce plní funkci například ústředního kontaktního orgánu odpovědného za spolupráci v oblasti spotřebních daní, ústředního kontaktního orgánu, dílčího kontaktního orgánu nebo kontaktního útvaru při vymáhání některých finančních pohledávek, a to z pověření ministerstva. Generální ředitelství cel také provádí například dohled nad dopravními prostředky a kontejnery, o kterých existuje důvodné podezření, že byly, jsou nebo mohou být použity v rozporu s právními předpisy druhé smluvní strany, či přijímá po dohodě s celními orgány jiných států nezbytná opatření umožňující, aby se s vědomím a pod kontrolou orgánů celní správy nezákonné nebo podezřelé dodávky obsahující nebezpečné látky a věci dostaly na místo určení v neporušené formě nebo úplně nebo částečně zaměněné. Generální ředitelství cel je v oblasti evidence a statistiky správcem centrálního informačního systému orgánů celní správy, vede centrální evidenci o kontrolovaném zboží a další evidence a registry nezbytné pro výkon působnosti orgánů celní správy a také odpovídá za řádné fungování celního informačního systému v České republice a přijímá opatření nezbytná pro zajištění dodržování příslušných právních předpisů při jeho využití a pro zachování jeho bezpečnosti.

Celní úřad vykonává působnost na území vyššího územního samosprávného celku, jehož název je součástí názvu celního úřadu, s výjimkou částí území vyššího územního

samosprávného celku, které jsou součástí území celního prostoru Celního úřadu Praha Ruzyně. Celní úřad Praha Ruzyně vykonává působnost na území celního prostoru Celního úřadu Praha Ruzyně. Sídlem celního úřadu je sídlo vyššího územního samosprávného celku, jehož název je součástí názvu celního úřadu. Sídlem Celního úřadu Praha Ruzyně je hlavní město Praha. Celní úřady mají svá územní pracoviště, jejichž sídla se stanovují vyhláškou.

Celními úřady jsou:

1. Celní úřad pro hlavní město Prahu,
2. Celní úřad pro Středočeský kraj,
3. Celní úřad pro Jihočeský kraj,
4. Celní úřad pro Plzeňský kraj,
5. Celní úřad pro Karlovarský kraj,
6. Celní úřad pro Ústecký kraj,
7. Celní úřad pro Liberecký kraj,
8. Celní úřad pro Královéhradecký kraj,
9. Celní úřad pro Pardubický kraj,
10. Celní úřad pro Kraj Vysočina,
11. Celní úřad pro Jihomoravský kraj,
12. Celní úřad pro Olomoucký kraj,
13. Celní úřad pro Moravskoslezský kraj,
14. Celní úřad pro Zlínský kraj,
15. Celní úřad Praha Ruzyně.

Celní úřad vykonává správu cel, správu daní a jiných peněžních plnění, stanoví-li tak jiný právní předpis. Celní úřad se podílí na zajišťování úkolů souvisejících s rozvojem mezistátních styků a mezinárodní spolupráce, jakož i úkolů, které vyplývají pro Českou republiku z mezinárodních smluv a z členství v mezinárodních organizacích. Stanovuje svůj celní prostor a usměrňuje pohyb osob a dopravních prostředků v tomto prostoru, vede evidenci o kontrolovaném zboží a vede další evidence a registry. Provádí také dohled nad osobami, dopravními prostředky a kontejnery, pohybem zboží, o kterých existuje důvodné podezření, že porušily právní předpisy druhé smluvní strany. Celní úřad z pověření ministerstva plní funkci dílčího kontaktního orgánu nebo kontaktního útvaru při vymáhání některých finančních pohledávek a funkci kontaktního orgánu při provádění mezinárodní spolupráce při správě daní. Dále například celní úřad vydává osvědčení o způsobilosti

dopravních prostředků, s výjimkou drážních vozidel, pro dopravu zboží pod celní závěrou, a ověřuje tuto způsobilost i po vydání osvědčení, nebo vydává osvědčení o způsobilosti kontejnerů pro přepravu zboží pod celní závěrou a ověřuje tuto způsobilost i po vydání osvědčení. Určité vybrané celní úřady mají pak stanovenou určitou specifickou věcnou příslušnost (např. § 9 zákona o Celní správě České republiky).

Pro získání užitečných informací týkajících se Celní správy České republiky odkazují na internetové stránky www.celnisprava.cz. A na těchto internetových stránkách <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf> je k nalezení brožura o Celní správě České republiky v česko-anglické verzi.

Užitečné odkazy

Internetový odkaz	Co najdu?
http://www.statnisprava.cz/	Informace o státní správě České republiky: úřady, volná místa, zakázky, insolvence, služby
http://www.mfcr.cz/	Informace o Ministerstvu financí České republiky, oficiální stránky, také v anglickém jazyce
http://www.financnisprava.cz/	Informace o daňové správě České republiky, daních, pojistném, daňových tiskopisech, elektronická daňová podání, mezinárodní spolupráce, také v anglickém jazyce
http://www.celnisprava.cz/	Informace o celní správě České republiky: celní úřady, clo, daně, kompetence, statistiky, kontakty, také v anglickém jazyce
http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf	Přehlednou brožuru týkající se Celní správy České republiky, také v anglickém jazyce

Projekt „Podpora rozvoje firem na česko-polském příhraničí“ – reg.č. CZ.3.22/2.1.00/12.03400.
Projekt je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Překračujeme hranice.

Finanční správa České republiky

Orgány Finanční správy	Adresa sídla	Kontakt	ID datové schránky
Generální finanční ředitelství	Lazarská 15/7, 117 22 PRAHA 1	podatelna@fs.mfcr.cz + 420 296 852 222	p9iwwj4f
Odvolací finanční ředitelství	Masarykova 427/31, 602 00 BRNO - STŘED	podatelna5000@fs.mfcr.cz + 420 542 525 111	xjsn2gp
FÚ pro hlavní město Prahu	Štěpánská 619/28, 111 21 PRAHA 1	<u>podatelna2000@fs.mfcr.cz</u> + 420 224 041 111	7nyn2d9
FÚ pro Středočeský kraj	Žitná 12, 120 00 PRAHA 2	<u>podatelna2100@fs.mfcr.cz</u> + 420 257 004 111	6sxny3p
FÚ pro Jihočeský kraj	Mánesova 1803/3a, 371 87 ČESKÉ BUDĚJOVICE	<u>podatelna2200@fs.mfcr.cz</u> + 420 387 722 111	scdnz6b
FÚ pro Plzeňský kraj	Hálkova 14, 305 72 PLZEŇ 3	<u>podatelna2300@fs.mfcr.cz</u> + 420 377 160 111	gf9n2e3
FÚ pro Karlovarský kraj	Západní 19, 360 01 KARLOVY VARY	<u>podatelna2400@fs.mfcr.cz</u> + 420 353 101 111	q9in2ev
FÚ pro Ústecký kraj	Velká Hradební 61, 400 21 ÚSTÍ NAD LABEM	<u>podatelna2500@fs.mfcr.cz</u> + 420 475 252 111	qjfn2bj
FÚ pro Liberecký kraj	1. máje 97, 460 02 LIBEREC	<u>podatelna2600@fs.mfcr.cz</u> + 420 485 211 111	zcqn2bf
FÚ pro Královéhradecký kraj	Horova 17, 500 02 HRADEC KRÁLOVÉ	<u>podatelna2700@fs.mfcr.cz</u> + 420 495 851 111	fj8ny4i
FÚ pro Pardubický kraj	Boženy Němcové 2625, 530 02 PARDUBICE I.	<u>podatelna2800@fs.mfcr.cz</u> + 420 466 713 111	95zn2bb
FÚ pro kraj Vysočina	Tolstého 2, 586 01 JIHLAVA	<u>podatelna2900@fs.mfcr.cz</u> + 420 567 559 111	tqjn2cy
FÚ pro Jihomoravský kraj	náměstí Svobody 4, 602 00 BRNO-STŘED	<u>podatelna3000@fs.mfcr.cz</u> + 420 542 191 111	qdhny4c
FÚ pro Olomoucký kraj	Lazecká 545/22, 779 11 OLOMOUC	<u>podatelna3100@fs.mfcr.cz</u> + 420 585 541 111	25nnz67
FÚ pro Moravskoslezský kraj	Na Jízdárně 3162/3, 709 00 OSTRAVA PŘÍVOZ	<u>podatelna3200@fs.mfcr.cz</u> + 420 596 651 111	4hun2cu
FÚ pro Zlínský kraj	tř. Tomáše Bati 21, 761 86 ZLÍN	<u>podatelna3300@fs.mfcr.cz</u> + 420 577 617 111	n69nz5y

Specializovaný finanční úřad	nábř. Kpt. Jaroše 1000/7, 170 00 PRAHA 7	podatelna4000@fs.mfcr.cz + 420 220 361 111	7cs8cge
------------------------------	---	---	---------

Ústředním orgánem státní správy je Ministerstvo financí České republiky, které má nadřazené postavení ke Generálnímu finančnímu ředitelství. Adresa sídla: Letenská 15, 118 10 Praha. Kontakt: podatelna@mfcz.cz, +420 257 041 11, ID datové schránky: xzeaaav.

Pozn. Údaje byly získány z internetových stránek <http://www.financnisprava.cz/>.

Celní správa České republiky

Orgány Celní správy	Adresa sídla	Kontakt	ID datové schránky
Generální ředitelství cel	Budějovická 7, 14096 Praha 4	podatelna@cs.mfcr.cz + 420 261 331 111	7puaa4c
Celní úřad pro hlavní město Prahu	Washingtonova 7, 113 54 Praha 1	podatelna510000@cs.mfcr.cz + 420 261 334 264	k8dny3x
Celní úřad pro Středočeský kraj	Washingtonova 11, 110 00 Praha 1	podatelna610000@cs.mfcr.cz + 420 261 334 773	xafnz2g
Celní úřad pro Jihočeský kraj	Kasárenská 6, 370 21 České Budějovice	podatelna520000@cs.mfcr.cz + 420 386 714 211	jz5nz4j
Celní úřad pro Plzeňský kraj	Antonína Uxy 11, P.O. Box 88, 303 88 Plzeň	podatelna600000@cs.mfcr.cz + 420 377 204 111	7g2ny62
Celní úřad pro Karlovarský kraj	Dubová 8, 360 04 KARLOVY VARY	podatelna540000@cs.mfcr.cz + 420 353 248 203	dvpnz2s
Celní úřad pro Ústecký kraj	Hoření 3540/7A, 400 11 Ústí nad Labem 11	podatelna620000@cs.mfcr.cz + 420 475 667 300	gabny7s
Celní úřad pro Liberecký kraj	České mládeže 1122, 460 03 Liberec 6	elna560000@cs.mfcr.cz + 420 485 218 203	vznny3t
Celní úřad pro Královéhradecký kraj	Bohuslava Martinů 1672/8a, 501 01 Hradec Králové	podatelna550000@cs.mfcr.cz + 420 495 756 111	64anzhu
Celní úřad pro Pardubický kraj	Palackého 2659, 530 02 Pardubice	podatelna590000@cs.mfcr.cz + 420 466 797 303	8rtnz5p
Celní úřad pro Kraj Vysočina	Střítež č. p. 5, 588 11 Střítež u Jihlavy	podatelna630000@cs.mfcr.cz + 420 567 109 403	edynz54

Celní úřad pro Jihomoravský kraj	Koliště 17, 602 00 Brno	podatelna530000@cs.mfcr.cz + 420 545549111	mhqznzh6
Celní úřad pro Olomoucký kraj	Blanická 19, 772 71 Olomouc	podatelna580000@cs.mfcr.cz + 420 585 111 111	utenz4d
Celní úřad pro Moravskoslezský kraj	nám. Sv. Čecha 8 702 00 Ostrava - Přívoz	podatelna570000@cs.mfcr.cz + 420 596 270 300	ng6nz2n
Celní úřad pro Zlínský kraj	Zarámí 4463, 762 34 Zlín	podatelna640000@cs.mfcr.cz + 420 577 054 200	hi4nz6h
Celní úřad Praha Ruzyně	Aviatická 12/1048, 160 08 Praha 6	podatelna650000@cs.mfcr.cz + 420 261 331 035	fvjnzin

Ústředním orgánem státní správy je Ministerstvo financí České republiky, které má nadřazené postavení ke Generálnímu ředitelství cel. Adresa sídla: Letenská 15, 118 10 Praha. Kontakt: podatelna@mfcr.cz, +420 257 041 11, ID datové schránky: xzeaauv.

Pozn. Údaje byly získány z internetových stránek <http://www.celnisprava.cz/>.

10 Daňová soustava České republiky

Daňovou soustavu České republiky tvoří všechny daně, které jsou na jejím území v určitém časovém období vybírány. Právní úpravu jednotlivým daním poskytují příslušné daňové zákony.

Subjektem daně je fyzická nebo právnická osoba, které zákon ukládá povinnost odvádět daň nebo ji platit.

Daňové zákony České republiky se úzce dotýkají i zahraničních osob. Pro zahraniční osoby platí daňové povinnosti stejně tak jako pro české osoby. Z tohoto důvodu by si zahraniční osoba měla pohlídat své daňové povinnosti v České republice, aby nemusela být následně vystavena sankcím, převážně finančního charakteru.

Daně České republiky můžeme rozčlenit na daně přímé a nepřímé. Přímé daně se vyznačují tím, že poplatníkem i plátcem je jedna a tatáž osoba. Pro nepřímé daně je naopak charakteristické, že plátce je odlišnou osobou od poplatníka

Mezi přímé daně patří daň z příjmů fyzických a právnických osob a majetkové daně (daň z nemovitých věcí, „dědická“, „darovací“, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň). „Daň dědická a darovací“ byla v souvislosti s rekodifikací přesunuta do zákona o dani z příjmů. Proto by bylo vhodné „daň dědickou a darovací“ nově zařadit pod daň z příjmů a vyřadit ji z kategorie majetkových daní. Pro návaznost jsou ponechány v majetkových daních a v příslušné kapitole je rozvedeno, pod co tyto dříve samostatné daně spadají. Ve zkratce: příjmy získané děděním nebo odkazem jsou od daně z příjmů osvobozeny. De facto tedy „dědická daň“ již neexistuje. Darování je zdaněno prostřednictvím daně z příjmů, získává nový pojem „bezúplatný příjem“. Velké množství bezúplatných příjmů je od daně z příjmu osvobozeno.

Za nepřímou daň se považuje daň z přidané hodnoty, spotřební daň (z lihu, piva, vína, tabáku, paliv a maziv) a ekologická daň (daň ze zemního plynu, pevných paliv a elektřiny).

Projekt „Podpora rozvoje firem na česko-polském přhraničí“ – reg.č. CZ.3.22/2.1.00/12.03400.
Projekt je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Překračujeme hranice.

Daně vybírané na území České republiky a jejich zákonná úprava

Přímá daň	
Daň z příjmů fyzických osob (zahrnuje i bezúplatný příjem – dar, značná osvobození; příjem získaný dědictvím nebo odkazem je od daně osvobozen)	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
Daň z příjmů právnických osob (zahrnuje i bezúplatný příjem – dar, určitá osvobození; příjem získaný dědictvím nebo odkazem je od daně osvobozen)	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
Daň z nemovitých věcí	zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí
Silniční daň	zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční

Nepřímá daň	
Daň z přidané hodnoty	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
Spotřební daň (z lihu, piva, vína, tabáku, paliv a maziv)	zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
Ekologická daň (ze zemního plynu, pevných paliv a elektřiny)	zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů

Príslušné zákony upravující jednotlivé daně a další zákony je možné najít v českém jazyce na následujících internetových stránkách:

<http://www.zakonyprolidi.cz/>

<http://www.uplnezneni.cz/>

<http://portal.gov.cz/app/zakony/?path=/portal/obcan/>.

11 Daně přímé

Přímá daň je povinnou platbou, kterou určuje zákon a odvádí se do veřejného rozpočtu. Přímou daní se zdaňují příjmy nebo majetek poplatníka. Poplatník daně je osobou, která má nejen zákonnou povinnost daň zaplatit, ale která ji také finančnímu úřadu přímo odvádí. Je tedy zároveň jejím plátcem.

Daně přímé se člení na daně z příjmů a majetkové daně. Do daní z příjmů pak spadá daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Majetkovými daněmi jsou daň z nemovitosti, „dědická“, „darovací“, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň.

11.1 Daň z příjmů fyzických osob

Právní úpravu daně z příjmů fyzických osob zajišťuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále té „ZDP“).

Předmět daně z příjmů fyzických osob je vymezen pozitivně v ustanovení § 3 odst. 1 ZDP následujícím výčtem:

- a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6 ZDP),
- b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP),
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP),
- d) příjmy z nájmu (§ 9 ZDP),
- e) ostatní příjmy (§ 10 ZDP).

ZDP v ustanovení § 3 odst. 4 pak provádí ještě negativní stanovení toho, co se za předmět daně z příjmů fyzických osob nepovažuje.

Příjmy ze závislé činnosti a funkčním požitků jsou plnění v podobě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce. Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků jsou i funkční požitky (odměny za výkon funkce např. starosty obce), příjmy za práci člena družstva, společníka s ručeným omezeným, komanditisty

komanditní společnosti, odměna člena orgánu právnické osoby, orgánu právnické osoby, likvidátora. A dále pak příjmy plynoucí v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem činnosti, ze které plynou příjmy uvedené výše, bez ohledu na to, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce, u kterého poplatník tuto činnost nevykonává.

Příjmem ze samostatné činnosti jsou příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnostenského podnikání, z jiného podnikání a podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku, pokud nepatří do příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků. Příjmem ze samostatné činnosti je i příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku a příjem z výkonu nezávislého povolání (např. soudní znalec, sportovec).

Příjmy z kapitálového majetku jsou výslovně uvedeny v ustanovení § 8 ZDP a jsou jimi např. podíly na zisku z majetkového podílu na akciové společnosti, na společnosti s ručeným omezeným a komanditní společnosti, podíly na zisku z členství v družstvu. Dále také např. úroky a jiné výnosy z držby cenných papírů či podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, případně úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, nebo také např. plnění ze soukromého životního pojištění či plnění ze zisku svěřeneckého fondu po zdanění.

Do příjmů z nájmu podle ZDP spadají příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného pronájmu podle § 10 odst. 1 písm. a) ZDP. Základ daně, který je tvořen těmito příjmy se snižuje o výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů. Poplatník má možnost uplatnit skutečně vynaložené výdaje, které zjistí z účetnictví nebo evidence příjmů a výdajů.

Ostatní příjmy jsou v ZDP uvedeny v § 10 odst. 1. Jde například o příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, příjmy z převodu věci, příjmy z převodu účasti na společnosti s ručeným omezeným, přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky či výhry v loteriích, sázkách a jiných obdobných hrách a výhry z reklamních soutěží a slosování. Ostatním příjmem jsou i bezúplatné příjmy, tedy dary.

Poplatníkem této daně jsou fyzické osoby. Poplatníci mají registrační povinnost, což znamená, že musí podat přihlášku k registraci k dani z příjmů fyzických osob u příslušného správce daně do zákonem stanovené doby (§ 39 ZDP).

Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty.

Daňoví rezidenti jsou ti poplatníci, kteří mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.

Daňoví nerezidenti jsou pak osoby, které nespádají do skupiny osob uvedených v předchozím odstavci, anebo tak o nich stanoví mezinárodní smlouva. Mají daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.

Poplatníky obvykle se zdržujícími na území České republiky jsou ti, kteří zde pobývají alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích. Do doby 183 dnů se započítává každý započatý den pobytu. Bydlištěm na území České republiky se pro účely ZDP rozumí místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat.

Poplatníci mají povinnost zachycovat své příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti vedením účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví nebo daňovou evidenci podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, případně záznamy o příjmech a výdajích u příjmů z pronájmů. Obecně je příjmem myšlen peněžní příjem, ale i příjem nepeněžní dosažený i směnou.

Od daně z příjmů jsou zákonem stanovené příjmy osvobozeny (§ 4 a 4a ZDP). Jde například o příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor, a souvisejícího pozemku, pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem, příjem z prodeje hmotné věci s výjimkou příjmu z prodeje cenného papíru a s výjimkou příjmu z motorového vozidla, letadla nebo lodě, nepřesahuje-li doba mezi jejich nabytím a prodejem dobu jednoho roku, či plnění vyživovací povinnosti. Dále je od daně z příjmů v zásadě osvobozena přijatá náhrada majetkové nebo

nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, plnění z pojištění odpovědnosti za škodu, plnění z cestovního pojištění. Od daně jsou také osvobozeny bezúplatné příjmy z nabytí dědictví nebo odkazu, určené na humanitární nebo charitativní účely nebo veřejné sbírky. Další osvobození uvádí zákon.

Základ daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují prokazatelně výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud ZDP u jednotlivých příjmů nestanoví jinak. U poplatníka, kterému plynou ve zdaňovacím období souběžně dva nebo více druhů příjmů, je základem daně součet dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů.

Pokud z účetnictví, daňové evidence nebo ze záznamů o příjmech a výdajích vyplýne, že výdaje přesáhnou příjmy uvedené v § 7 (příjmy ze samostatné činnosti) a § 9 (příjmy z pronájmu) ZDP, půjde o daňovou ztrátu. Tento rozdíl, případně jeho část, který je tedy daňovou ztrátou, nelze uplatnit při zdanění příjmů ve zdaňovacím období, ve kterém vznikl. Daňovou ztrátu nebo její část lze ale odečíst podle příslušných pravidel v bezprostředně následujících pěti zdaňovacích obdobích.

Neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatnit výdaje (s výjimkou uvedenou v § 12 ZDP – společné příjmy a výdaje), ve výši:

- a) 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného,
- b) 60 % z příjmů z živnostenského podnikání, s výjimkou příjmů ze živnostenského podnikání řemeslného,
- c) 40 % z příjmů z jiného podnikání než ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a než z živnostenského podnikání nebo z příjmů z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, s výjimkou příjmů podle odst. 6 § 7, anebo z příjmů z jiné samostatné činnosti; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč,
- d) 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč.

Výše uvedený způsob uplatnění výdajů (procentuální vyjádření výdajů) nelze zpětně měnit. Pokud poplatník uplatní výdaje tímto způsobem, má se za to, že v částce výdajů jsou zahrnuty veškeré výdaje poplatníka vynaložené v souvislosti s dosahováním příjmů ze samostatné činnosti. Ačkoliv jsou výdaje vyjadřovány procentuálně, poplatník má povinnost vždy vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s činností, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti. Poplatník musí vést také evidenci hmotného a nehmotného majetku, který lze odepisovat.

Od základu daně lze dle § 15 odečíst tzv. nezdanitelnou část základu daně. Nezdanitelnou částí základu daně je např. hodnota daru poskytnutého obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území České republiky, jakož i právnickým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek podle zvláštního zákona. Musí se navíc jednat o poskytnutí daru na financování vědy a vzdělávání, výzkumu a vývoje, kultury, školství, na policii, na požární ochranu, na podporu mládeže, na ochranu zvířat a jejich zdraví a na další činnosti uvedené v ZDP. Dary je možné poskytnout (a následně je odečíst ze základu daně) i fyzickým osobám s bydlištěm na území České republiky, které jsou poskytovateli zdravotních služeb nebo provozují školy a školská zařízení a zařízení pro péči o toulavá nebo opuštěná zvířata nebo pro péči o jedince ohrožených druhů živočichů. Odečet hodnoty daru je umožněn, i pokud byl poskytnut poživateli invalidního důchodu nebo nezletilému dítěti závislému na péči jiné osoby či na zdravotnické prostředky (zde do určité výše).

Ustanovení § 15 odst. 1 ohledně nezdanitelné části základu daně se použije i pro bezúplatné plnění (dary) poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám se sídlem nebo bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie než České republiky a dále na území Norska nebo Islandu, pokud příjemce bezúplatného plnění a účel bezúplatného plnění splňuje podmínky stanovené ZDP.

Od základu daně je také možné odečíst částku, která se rovná úrokům zaplaceným ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru poskytnutého bankou, sníženým o státní příspěvek poskytnutý podle zvláštních právních předpisů. Také je možné odečíst úroky z úvěru poskytnutého stavební spořitelnou, bankou v souvislosti s úvěrem ze stavebního spoření nebo s hypotečním úvěrem, a použitým na financování bytových potřeb. Nesmí se ale jednat o bytovou výstavbu, údržbu ani o změnu stavby bytového domu nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor, prováděnou v rámci

činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, nebo pro účely nájmu.

Úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů poplatníků v téže společně hospodařící domácnosti, nesmí překročit 300.000 Kč za zdaňovací období. Příspěvky na penzijní připojištění lze odečíst od základu daně v celkovém úhrnu nejvýše 12.000 Kč, a to samé platí o životním pojištění. Odečet u zaplacených členských příspěvků člena odborové organizace je možný v maximální výši do 3.000 Kč. Dary na veřejně prospěšné účely se od základu daně odečítají maximálně ve výši 10 %.

Základ daně se také dále může snížit o tzv. odčitatelné položky. Jedná se o daňovou ztrátu, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část. Odečet je možný nejdéle v 5 zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje. Další odčitatelnou položkou je 100 % výdajů na výzkum a vývoj a výdaje na zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání do výše 10.000 Kč.

Samotná daň se vypočte ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část základu daně (§ 15 ZDP) a o odčitatelné položky od základu daně (§ 34 ZDP) zaokrouhleného na celá sta Kč dolů. Daň činí 15 %. Takto vypočtenou daň je možno snížit o slevy na dani, například o základní slevu na poplatníka, která za rok činí 24.840 Kč či slevu na vyživované dítě stanovenou ve výši 11.604 Kč za rok.

Zdaňovací období je stanoveno na jeden kalendářní rok. Poplatník má povinnost podat daňové přiznání do 31.3. po skončení zdaňovacího období. Pokud ale využije služeb daňového poradce, lhůta pro podání daňového přiznání a zaplacení daně se prodlužuje do 30.6. po skončení zdaňovacího období.

11.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je také upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Díky dani z příjmů právnických osob se snižují (zdaňují) zisky právnických osob.

Předmět daně vymezuje § 18 - § 18 b ZDP. Obecně jsou předmětem daně příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem (např. příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku),

nestanoví-li dále ZDP jinak. U veřejně prospěšných poplatníků (§ 17 a ZDP) je vždy předmětem daně příjem z reklamy, z členského příspěvku, v podobě úroku a z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku.

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou dle § 17 právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, podfondy akciové společnosti s proměnným základním kapitálem podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy. Dále je poplatníkem i fond penzijní společnosti obhospodařovaný penzijní společností podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření, svěřenecký fond podle občanského zákoníku a konečně jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena, poplatníkem.

Poplatníci této daně mají registrační povinnost, musí podat přihlášku k registraci k dani z příjmů právnických osob u příslušného správce daně do zákonem stanovené doby (§ 39a ZDP).

Opět se rozlišují poplatníci, kteří jsou daňovými rezidenty České republiky a ti, který jimi nejsou.

Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, pokud mají na území České republiky své sídlo nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého je poplatník řízen. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdroje na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Pokud je poplatník, který není právnickou osobou, založen nebo zřízen podle právních předpisů České republiky, má se za to, že má na území České republiky sídlo.

Daňovými nerezidenty jsou ti poplatníci, kteří nemají na území České republiky své sídlo nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území České republiky.

Od daně z příjmů právnických osob zákon určité příjmy osvobozuje (§ 19 - § 19b ZDP). Například je osvobozen členský příspěvek podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, přijatý odborovou organizací, politickou stranou nebo politickým

hnutím, nebo profesní komorou s nepovinným členstvím s výjimkou Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky. Dále také příjmy plynoucí z odpisu dluhů při oddlužení nebo reorganizaci provedené podle zvláštního právního předpisu, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, pokud jsou použity k doplnění vkladu sníženého o podíly na ztrátách do původní výše. Osvobození se také týká bezúplatných příjmů z nabytí dědictví nebo odkazu, bezúplatných příjmů plynoucích do veřejné sbírky, na humanitární nebo charitativní účel, nebo přijatý z veřejné sbírky. Další osvobození upravuje ZDP.

Základem daně je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období s tím, že u poplatníka, který je účetní jednotkou, jsou těmito příjmy jeho výnosy a těmito výdaji jeho náklady; rozdíl se upraví podle ZDP.

Jakmile je vyčíslen základ daně nebo daňová ztráta, odečtou se od něj položky odčitatelné od základu daně. Od takto sníženého základu daně se následně odečtou dary na veřejně prospěšné účely a poté již následuje samotný výpočet daně. Sazba daně činí 19 %. Vypočtená daň se pak snižuje ještě o slevy na dani. Např. o částku 18.000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením nebo o částku 60.000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením.

Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů právnických osob je kalendářní rok, hospodářský rok, období od rozhodného dne fúze nebo rozdělení obchodní korporace nebo převodu jmění na člena právnické osoby do konce kalendářního roku nebo hospodářského roku, ve kterém se přeměna nebo jmění staly účinnými nebo účetní období, pokud je toto účetní období delší než nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců.

Právnické osoby mají obecně povinnost podat daňové přiznání do tří měsíců od skončení zdaňovacího období, pokud ale mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo jejich daňové přiznání zpracovává a podává daňový poradce, podává se daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Příslušná plná moc musí být daňovému poradci udělena a uplatněna u správce daně před uplynutím tříměsíční lhůty po uplynutí zdaňovacího období.

V případě, že daňovému subjektu ve zdaňovacím období daňová povinnost k dani, ke které je registrován nevznikla, sdělí tuto skutečnost správci daně ve lhůtě pro podání daňového přiznání nebo vyúčtování.

11.3 Daň silniční

Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Silniční daň spadá pod majetkové daně.

Předmětem daně silniční jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou registrována v České republice, provozována v České republice a používána zákonem vymezenými poplatníky. Tito mají povinnost zaplatit daň. Zjednodušeně řečeno jde o právnické osoby a o podnikající fyzické osoby. Konkrétně se jedná o poplatníky daně z příjmů právnických osob, pokud příjmy z této jejich činnosti nejsou předmětem daně z příjmů. Výjimka je stanovena u používání motorového vozidla k činnosti veřejně prospěšného poplatníka daně z příjmů právnických osob. Dále se jedná o poplatníky daně z příjmů fyzických osob, pokud motorové vozidlo používají k činnosti nebo v přímé souvislosti s činností, ze kterých plynou příjmy ze samostatné činnosti podle zákona upravujícího daně z příjmů.

Předmětem daně silniční jsou vždy vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená výlučně k přepravě nákladů a registrovaná v České republice. Předmětem daně nejsou speciální pásové automobily a ostatní vozidla podle zvláštního právního předpisu, jakož i zemědělské a lesnické traktory a jejich přípojná vozidla a další zvláštní vozidla podle zvláštního právního předpisu a vozidla, kterým byla přidělena zvláštní registrační značka.

Poplatníkem daně je ta osoba, která je jako provozovatel vozidla zapsána v technickém průkazu vozidla. Dále je poplatníkem také osoba, která užívá vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zrušena, anebo užívá vozidlo, jehož provozovatel je odhlášen z registru vozidel. Poplatníkem daně je rovněž zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla, pokud daňová povinnost nevznikla již provozovateli vozidla. Dále osoba, která používá vozidlo registrované a určené jako mobilizační rezerva nebo pohotovostní zásoba a organizační složka osoby se sídlem nebo

trvalým pobytem v zahraničí. Pokud je u téhož vozidla více poplatníků, platí daň společně a nerozdílně.

Osvobozena od daně silniční jsou vozidla uvedené v § 3 zákona o silniční dani. Například jde o vozidla s méně než čtyřmi koly zapsaná v jejich technickém průkazu jako kategorie L a jejich přípojná vozidla, vozidla diplomatických misí a konzulárních úřadů, pokud je zaručena vzájemnost, vozidla zabezpečující linkovou osobní vnitrostátní přepravu, vozidla provozovaná ozbrojenými silami, vozidla speciální samozběrná (zametací), či vozidla požární ochrany používaná jednotkou hasičského záchranného sboru podniku.

Základ daně zákon stanoví rozdílně podle druhu vozidla. Základem daně je zdvihový objem motoru v cm^3 u osobních automobilů s výjimkou osobních automobilů na elektrický pohon, nebo součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, případně největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel.

Sazba daně je také stanovena rozdílně. U osobních automobilů se silniční daň pohybuje v rozmezí od 1.200 Kč (800 cm^3) do 4.200 Kč (nad 3.000 cm^3) ročně. U ostatních vozidel se silniční daň stanovuje podle nejvyšší povolené hmotnosti (celkové hmotnosti) v tunách a počtu náprav. Pohybuje se od 1.800 Kč (do 1 tuny s 1 nápravou) do 50.400 Kč (3 nápravy, nad 36 tun) ročně. Roční sazba daně se zjistí pro každé jednotlivé vozidlo podle údajů uvedených v technických dokladech vozidla.

Sazba daně se snižuje o 25 % u vozidel, která jsou používána pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě. Slevu na dani je možné uplatnit u vozidla, které uskutečňují tzv. kombinovanou dopravu. Znamená to, že dopravují náklady, které jsou po část trasy přepravovány po železnici nebo po vnitrozemské vodní cestě.

Za zdaňovací období zákon považuje kalendářní rok. Daňové přiznání k silniční dani je zapotřebí podat nejpozději do 31. ledna kalendářního roku, který následuje po uplynutí zdaňovacího období. Poplatník plní silniční daň formou čtyř záloh za rok, a to čtvrtletně vždy do 15. dne měsíců dubna, července, října a prosince.

11.4 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí a je řazena mezi majetkové daně. Daň z nemovitých věcí tvoří daň z pozemků, daň ze staveb a jednotek.

Daň z nemovitých věcí je reálnou daní. Povinnost její úhrady vzniká bez ohledu na skutečnost, zda poplatník vytváří dostatečný důchod k její úhradě. Zaplacená daň z nemovitosti se může nechat uznat jako nákladová položka pro účely vymezení základu daně z příjmů.

Zdaňovacím obdobím u daně z nemovitých věcí je kalendářní rok. Ke změnám skutečností rozhodných pro daň, které nastanou v průběhu zdaňovacího období, se nepřihlíží.

Daňové přiznání je poplatník povinen podat příslušnému správci daně do 31. ledna zdaňovacího období. Daňové přiznání se nepodává, pokud je poplatník podal na některé z předchozích zdaňovacích období nebo daň byla vyměřena či doměřena na některé z předchozích zdaňovacích období z moci úřední a ve srovnání s tímto předchozím zdaňovacím obdobím nedošlo ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně. V tomto případě se daň vyměří ve výši poslední známé daně a za den vyměření daně a současně za den doručení tohoto rozhodnutí poplatníkovi se považuje 31. leden zdaňovacího období. Správce daně nemusí daňovému subjektu výsledek vyměření oznamovat platebním výměrem, platební výměr nemusí obsahovat odůvodnění, založí se do spisu a nelze se proti němu odvolat. Na žádost daňového subjektu mu správce daně zašle stejnopis platebního výměru, a to do 30 dnů ode dne, kdy žádost obdržel. Dojde-li ve srovnání s předchozím zdaňovacím obdobím ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně nebo ke změně v osobě poplatníka, je poplatník povinen daň do 31. ledna zdaňovacího období přiznat. V těchto případech lze daň přiznat buď podáním daňového přiznání, nebo podáním dílčího daňového přiznání. V dílčím daňovém přiznání poplatník uvede jen nastalé změny a výpočet celkové daně.

11.4.1 Daň z pozemků

Předmětem daně z pozemků jsou pozemky na území České republiky evidované v katastru nemovitostí. Předmětem daně naopak nejsou například lesní pozemky, na nichž se nacházejí lesy ochranné a lesy zvláštního určení, pozemky určené pro obranu České republiky, pozemky, které jsou součástí jednotky a pozemky ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě užívané společně těmito jednotkami či pozemky, které jsou vodní plochou s výjimkou rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb a pozemky zastavěné zdanitelnými stavbami v rozsahu zastavěné plochy těchto staveb.

Poplatníkem daně z pozemků je vlastník pozemku a další poplatníci uvedení v § 3 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Např. poplatníkem daně jde-li o pozemek ve svěřeneckém fondu, je tento fond nebo v případě pozemku zatíženého právem stavby je poplatníkem stavebník. Poplatníkem daně z pozemků je vždy nájemce nebo pachtýř u pronajatého nebo propachtovaného pozemku, např. je-li evidovaný v katastru nemovitostí zjednodušeným způsobem. Zákon v § 3 odst. 3 stanoví další případy. Uživatel je pak poplatníkem daně z pozemků v případě, že vlastník pozemku není znám, nebo u pozemků, jejichž hranice v terénu reálně vznikly po předání pozemků jako náhradních za původní pozemky sloučené.

Od daně jsou osvobozeny pozemky ve vlastnictví České republiky či obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí nebo např. pozemky, na nichž jsou zřízena veřejná a neveřejná pohřebiště podle zákona o pohřebnictví a pozemky pod stavbou v rozsahu jejího půdorysu. Na ostatní slevy odkazují do § 4 zákona o dani z nemovitých věcí, kde jsou uvedeny i podrobné podmínky pro jejich uplatnění.

Základem daně u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je cena půdy zjištěná násobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce Ministerstva zemědělství České republiky v dohodě s ministerstvem financí České republiky.

Základem daně u pozemků hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb je cena pozemku zjištěná podle platných cenových předpisů k 1. lednu zdaňovacího období nebo součin skutečné výměry pozemku v m² a částky 3,80 Kč. A základem daně u ostatních pozemků je skutečná výměra pozemku v m² zjištěná k 1. lednu zdaňovacího období.

Sazbu daně zákon stanoví buď procentem ze základu daně nebo pevnou částkou v Kč/m². Základní sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel v obci.

Zpevněné plochy pozemků užívané k podnikatelské činnosti nebo v souvislosti s ní se stávají předmětem daně z pozemků se speciální sazbou daně. Zpevněnou plochou pozemku je pozemek nebo jeho část v m² evidovaný v katastru nemovitostí s druhem pozemku ostatní plocha nebo zastavěná plocha a nádvoří, jehož povrch je zpevněn stavbou podle stavebního zákona bez svislé nosné konstrukce.

11.4.2 Daň ze staveb a jednotek

Předmětem daně ze staveb a jednotek je zdanitelná stavba, a to budova (definovaná podle katastrálního zákona), inženýrská stavba uvedená v příloze k zákonu o dani z nemovitých věcí a bytová jednotka, nachází-li se na území České republiky. Předmětem daně ze zdanitelných staveb a jednotek není budova, v níž jsou jednotky.

Poplatníkem této daně je vlastník zdanitelné stavby nebo jednotky a další osoby uvedené v § 8 odst. 3 zákona o dani z nemovitých věcí. Poplatníkem daně ze staveb a jednotek je vždy nájemce nebo pachtýř u pronajaté nebo propachtované jednotky, která zahrnuje nebytový prostor jiný než sklep nebo komoru, nebo zdanitelné stavby, s výjimkou budovy obytného domu, jsou-li s nimi příslušné hospodařit Státní pozemkový úřad nebo Správa státních hmotných rezerv, nebo převedené na základě rozhodnutí o privatizaci na Ministerstvo financí.

Zákon uvádí i jednotky a stavby, které jsou od daně osvobozeny. Jde například o zdanitelné stavby a jednotky ve vlastnictví České republiky, obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí, budovy nebo jednotky ve vlastnictví obecně prospěšných společností, spolků či zdanitelné stavby nebo jednotky ve vlastnictví veřejných vysokých škol.

Základem daně ze staveb a jednotek u zdanitelné stavby je výměra zastavěné plochy v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Zastavěnou plochou se pro účely daně z nemovitých věcí rozumí zastavěná plocha stavby podle stavebního zákona odpovídající nadzemní části zdanitelné stavby.

Základem daně ze staveb a jednotek je u jednotky upravená podlahová plocha, kterou je výměra podlahové plochy jednotky v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období vynásobená příslušným koeficientem daným zákonem. A to koeficientem 1,22 je-li součástí jednotky pozemek přesahující zastavěnou plochu nebo je-li s jednotkou užíván pozemek ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě, v ostatních případech je koeficient 1,20. Podlahová plocha jednotky pro účely daně z nemovitých věcí nezahrnuje podlahovou plochu společných částí domu v rozsahu podílu na nich, který je zahrnut v jednotce.

Sazbu daně stanoví § 11 zákona o dani z nemovitých věcí. Základní sazba daně činí např. u budovy obytného domu 2 Kč za 1 m² zastavěné plochy. Základní sazba daně se pak násobí příslušným koeficientem přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvatel z posledního sčítání lidu. Tyto koeficienty se pohybují od 1,0 v obcích do 1000 obyvatel až po 4,5 v Praze. Každá obec má navíc možnost svou vyhláškou stanovit pro jednotlivé části či pro celou obec nižší či vyšší koeficient.

11.5 „Daň dědická“, „darovací daň“ a daň z nabytí nemovitých věcí (dříve daň z převodu nemovitostí)

Daň dědickou, darovací a z převodu nemovitostí upravoval zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. Tento zákon byl ale s ohledem na rekodifikaci soukromého práva k 1. 1. 2014 zrušen. V současné době již není platný, ani účinný.

Zdanění dědictví a darování je od roku 2014 přesunuto do zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Rozšířil se tak předmět daně z příjmů. V současné době již neexistuje samostatná „dědická nebo darovací daň“. Dar nebo dědictví jsou nadále považovány za bezúplatné příjmy spadající pod daň z příjmů, a právě v rámci této daně je nově dědictví a darování daněno. Ačkoliv se v této publikaci používá pojem „daň dědická“ a „daň darovací“, je nutné si uvědomit, že nadále se nejedná o samostatné majetkové daně, ale bezúplatné příjmy daněné prostřednictvím daně z příjmů. V této publikaci jsou ještě uváděny jako majetkové daně s příslušným vysvětlením, aby byla zajištěna určitá souvislost s předchozí právní úpravou.

Daň z převodu nemovitostí se nahradila daní z nabytí nemovitostí, která je nově upravena zákonným opatřením Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí.

11.5.1 Zdanění bezúplatných příjmů (darů)

Dary jsou od 1. 1. 2014 nově označovány jako bezúplatné příjmy. „Darovací daň“ jako samostatný institut již neexistuje. Danění darů probíhá v rámci daně z příjmů fyzických nebo právnických osob.

V případě daní z příjmů fyzických osob spadá bezúplatný příjem (darování) pod pojem „ostatní příjmy“. Ostatní příjmy upravuje § 10 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále též „ZDP“). Ostatní příjmy jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob.

Zákon o daních z příjmů stanoví, že určité bezúplatné příjmy fyzických osob jsou od daně osvobozeny. V § 4a písm. i) ZDP je uvedeno, že od daně z příjmů fyzických osob se osvobozuje bezúplatný příjem poplatníka s bydlištěm v členském státě Evropské unie, Norsku nebo Islandu provozujícím zařízení pro péči o toulavá nebo opuštěná zvířata nebo pro péči o jedince ohrožených druhů živočichů. Podmínkou ale je, že bezúplatný příjem je použit k provozu tohoto zařízení.

Další osvobození od daně z příjmů fyzických osob (§ 10 odst. 3 písm. d) ZDP) se týká bezúplatných příjmů (darů) fyzických osob, získaných od:

1. příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, pokud jde o sourozence, strýce, tetu, synovce nebo neteř, manžela, manžela dítěte, dítěte manžela, rodiče manžela nebo manžela rodičů,
2. osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti a z tohoto důvodu pečoval o domácnost nebo byl na tuto osobu odkázán výživou,
3. obmyšleného z majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn nebo který zvýšil majetek tohoto fondu osobou uvedenou v bodě 1 nebo 2.

Osvobozeny jsou i bezúplatné příjmy nabyté příležitostně, pokud jejich hodnota nedosahuje 15.000 Kč.

Osvobození od daně z příjmů právnických osob týkající se bezúplatných příjmů řeší ustanovení § 19b ZDP. Mimo jiné, pokud se bude jednat o bezúplatný příjem právnické osoby jako veřejně prospěšného poplatníka, bude tento od daně z příjmů právnických osob osvobozen, pokud bude přijat na charitativní a obdobnou činnost.

Bezúplatné příjmy (dary), které nejsou od daně osvobozeny, budou muset být zdaněny, tak, že se uvedou v daňovém přiznání z příjmů fyzických nebo právnických osob. Nově se tedy bezúplatná plnění nebudou danit po jednom a do 30 dnů od jejich nabytí, ale v souhrnné výši a za celé zdaňovací období.

Dříve se výše darovací daně odvíjela od hodnoty daru, nově je sazba daně stanovena jednotně ve výši 15 %. Ve výsledku to znamená, že u darů menší hodnoty se daň razantně zvýší, u darů vyšších hodnot se darovací daň naopak o něco sníží v porovnání s předchozí právní úpravou. Danit bude ta osoba, která dar přijala, příjemce daru.

11.5.2 Zdanění dědictví

Zdanění dědictví se od 1. 1. 2014 přesunulo také do zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Prakticky však dochází ke zrušení dědické daně, protože takového druhu příjmů jsou od daně z příjmů osvobozeny.

Příjmy z dědictví či odkazu nově upravuje § 4a a § 19b ZDP, který stanoví, že bezúplatné příjmy fyzické osoby nebo právnické osoby nabyté dědictvím, nebo odkazem, jsou od daně z příjmu osvobozeny. V daňovém přiznání se tento druh příjmů neuvádí.

11.5.3 Daň z nabytí nemovitých věcí (dříve daň z převodu nemovitostí)

Daň z nabytí nemovitých věcí je upravena zákonným opatřením Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, který je účinný od 1. 1. 2014. Zákonné opatření Senátu bylo následně předpisem č. 379/2013 Sb., usnesením Poslanecké sněmovny ze dne 27. 11. 2013

schváleno.

Předmětem daně z nabytí nemovitých věcí je úplatné nabytí vlastnického práva k nemovité věci, která je pozemkem, stavbou, částí inženýrské sítě nebo jednotkou nacházejícími se na území České republiky, právem stavby, jímž zatížený pozemek se nachází na území České republiky, nebo spoluvlastnickým podílem na předešle uvedených nemovitých věcech.

Předmětem daně z nabytí nemovitých věcí je také nabytí vlastnického práva k nemovité věci, která je uvedena v předešlém odstavci, na základě zajišťovacího převodu práva či úplatného postoupení pohledávky zajištěné zajišťovacím převodem práva.

V případě zrušení a vypořádání spoluvlastnictví k více nemovitým věcem uvedeným v § 2 odst. 1 zákona o dani z nabytí nemovitých věcí, jejichž spoluvlastníci jsou totožní, je předmětem daně z nabytí nemovitých věcí pouze úplatné nabytí vlastnického práva k podílu na těchto nemovitých věcech. Zákon v § 2 odst. 3 stanoví v jakém rozsahu.

Poplatníkem daně z nabytí nemovitých věcí je převodce vlastnického práva k nemovité věci, jde-li o nabytí vlastnického práva koupí nebo směnou a převodce a nabyvatel se v kupní nebo směnné smlouvě nedohodnou, že poplatníkem je nabyvatel. V ostatních případech je pak poplatníkem nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci.

Zákon o dani z nabytí nemovitých věcí uvádí ve svých ustanoveních § 7 - § 9, co je od daně osvobozeno. Do věcného osvobození ve veřejnoprávní oblasti spadá například nabytí vlastnického práva k nemovité věci členskými státy Evropské unie či jinými státy, je-li zaručena vzájemnost. Zákon počítá s věcným osvobozením u nových staveb, kdy například je osvobozeno první úplatné nabytí vlastnického práva k pozemku nebo právu stavby, jejichž součástí je nová stavba rodinného domu. Zákon dále uvádí věcné osvobození u jednotek a ostatní věcná osvobození.

Základem daně z nabytí nemovitých věcí je nabývací hodnota snížená o uznatelný výdaj. Nabývací hodnotou je sjednaná cena, srovnávací daňová hodnota, zjištěná cena, nebo zvláštní cena a stanoví se ke dni, kdy nastala skutečnost, která je předmětem daně z nabytí nemovitých věcí.

Odměna a náklady prokazatelně zaplacené poplatníkem znalci za znalecký posudek určující zjištěnou cenu, mohou být uznatelným výdajem, je-li posudek vyžadovanou přílohou daňového přiznání, a pokud tento výdaj uplatní poplatník v daňovém přiznání nebo v dodatečném daňovém přiznání.

Daň z nabytí nemovitých věcí se vypočte jako součin základu daně zaokrouhleného na celé stokoruny nahoru a sazby daně. Sazba daně z nabytí nemovitých věcí činí 4 %.

Daňové přiznání k dani z nabytí nemovitých věcí je poplatník povinen podat nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byl v katastru nemovitostí proveden vklad vlastnického práva k nemovité věci, práva stavby nebo správy svěřeneckého fondu. U nemovitostí, které se neevidují v katastru nemovitostí je poplatník povinen podat daňové přiznání nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž došlo k nabytí vlastnického práva k nemovité věci, případně zákonem stanovené skutečnosti, např. bylo vydáno vydražiteli potvrzení o nabytí vlastnického práva k nemovité věci vydražené ve veřejné dražbě.

12 Nepřímé daně

Nepřímé daně jsou také povinnou platbou, kterou určuje zákon, a odvádějí se do veřejného rozpočtu. Podstata nepřímých daní spočívá ale v tom, že daňová povinnost se vztahuje k poplatníkovi, ale příslušnou daň státu odvádí plátc. Poplatník je tedy odlišnou osobou od plátce.

Často jsou nepřímé daně označovány také jako daně ze spotřeby. Je tomu tak proto, že daň je zahrnuta v ceně zboží nebo služeb, které poplatník nakoupí a tím hradí tuto daň v rámci úhrady své spotřeby obchodníkovi. Daň státu ale zaplatí příslušný obchodník. Nepřímá daň tedy zdaňuje spotřebu, na rozdíl od přímé daně, která zdaňuje příjmy poplatníka.

Nepřímou daní je daň z přidané hodnoty, spotřební daň a ekologická daň. Daň z přidané hodnoty je univerzální daní, která dopadá na veškeré zboží. Spotřební a ekologická daň jsou selektivními daněmi, protože se týkají pouze určitých vybraných druhů zboží.

12.1 Daň z přidané hodnoty (DPH)

Právní úpravu této daně zajišťuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále též „ZDPH“). Daň z přidané hodnoty je univerzální daní a jednou z nejdůležitějších složek státního rozpočtu.

Předmětem DPH je dodání zboží či poskytování služeb za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku, dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. Dále také pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněnou v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinnou k dani a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani.

Zdanitelným plněním je plnění, které je předmětem daně a není osvobozeno od daně. ZDPH v § 2a uvádí, co je vyňato z předmětu daně, např. pořízení zboží z jiného členského státu, jestliže dodání tohoto zboží by v tuzemsku bylo osvobozeno od daně. § 2b ZDPH dává možnost volby předmětu daně. Osoba, která uskutečňuje pořízení zboží z jiného členského

státu, které není předmětem daně podle § 2a odst. 2, se může rozhodnout, že toto pořízení je předmětem daně.

Plátcem se stane osoba povinná k dani (§ 5 ZDPH) se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 mil. Kč. Výjimkou jsou osoby, které uskutečňují pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Povinná osoba se stává plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat, nestane-li se podle tohoto zákona plátcem dříve.

Osobou povinnou k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, pokud ZDPH nestanoví v § 5a jinak. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti.

Za ekonomickou činnost zákon považuje soustavnou činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů, zejm. nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, vychovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních znalců. Ekonomickou činností je podle zákona také využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně.

ZDPH užívá i pojem identifikovaná osoba. Jedná se o osobu, která je osobou povinnou k dani, ale není plátcem, nebo právnickou osobu nepovinnou k dani, pokud v tuzemsku pořizuje zboží z jiného členského státu, které je předmětem daně, kromě zboží pořízeného prostřední osobou v rámci zjednodušeného postupu při dodání zboží uvnitř území Evropské unie formou třístranného obchodu, ode dne prvního pořízení tohoto zboží.

Dále je identifikovanou osobou osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která není plátcem, a to ode dne přijetí zdanitelného plnění s místem plnění v tuzemsku od osoby neusazené v tuzemsku, pokud se jedná o poskytnutí služby, dodání zboží s instalací nebo montáží, nebo dodání zboží soustavami nebo sítěmi. I osoba povinná k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, která není plátcem, je identifikovanou osobou ode dne

poskytnutí služby s místem plnění v jiném členském státě podle § 9 odst. 1 ZDPH, s výjimkou poskytnutí služby, které je v jiném členském státě osvobozeno od daně.

Osoba povinná k dani uvedená v § 6 ZDPH je povinna podat přihlášku k registraci plátce DPH do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém překročila stanovený obrát. Plátce uvedený v § 6a až § 6e ZDPH je povinen podat přihlášku k registraci do 15 dnů ode dne, ve kterém se stal plátcem.

Podání přihlášky k registraci plátce DPH může být i dobrovolným rozhodnutím zákonem stanovených osob. Jedná se o osoby povinné k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, které uskutečňují nebo budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně. Dále jsou jimi i osoby povinné k dani, které nemají sídlo ani provozovnu v tuzemsku a které budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně s místem plnění v tuzemsku.

Podle § 98 ZDPH zveřejní správce daně způsobem umožňujícím dálkový přístup údaje z registru plátců a identifikovaných osob. Zveřejňuje se daňové identifikační číslo plátce nebo identifikované osoby, obchodní firma nebo jméno a dodatek ke jménu, sídlo plátce nebo identifikované osoby a číslo účtu určené v přihlášce k registraci plátce ke zveřejnění nebo údaj, že žádné takové číslo účtu nebylo určeno. V České republice byl s ohledem na toto ustanovení zákona zřízen tzv. Registr plátců DPH, prostřednictvím něhož je možné zjistit, zda konkrétní osoba je či není plátcem DPH a další informace. Stačí znát daňové identifikační číslo osoby.

Ustanovení § 109 ZDPH uvádí případy, kdy se plátce stává ručitelem za nezaplacené DPH jiným plátcem. Plátce, který přijme zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku uskutečněné jiným plátcem, nebo poskytne úplatu na takové plnění, ručí za nezaplacenou daň z tohoto plnění. Jde o novou praxi, kterou jsou na poplatníky kladeny zcela nové nároky. V této souvislosti byl zaveden tzv. institut nespolehlivého plátce. Ti jsou pak zveřejňováni na Daňovém portálu v Registru plátců DPH. Každý si tedy spolehlivost v placení DPH svého obchodního partnera může ověřit.

ZDPH nezapomíná ani na osvobození od DPH, kdy v § 63 jsou uvedena plnění, která jsou osvobozena od daně, a je u nich nárok na odpočet. Osvobozeno od DPH je např. dodání zboží do jiného členského státu, pořízení zboží z jiného členského státu, vývoz zboží, poskytnutí

služby do třetí země, přeprava osob či dovoz zboží.

Základ daně je vymezen v § 36 ZDPH. Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění. Základ daně také zahrnuje jiné daně, poplatky nebo jiná obdobná peněžitá plnění, dotace k ceně, vedlejší výdaje, které jsou účtovány osobě, pro kterou je uskutečňováno zdanitelné plnění, při jeho uskutečnění a další.

Za vedlejší výdaje se pro účely základu daně považují zejména náklady na balení, přepravu, pojištění a provize. Základ daně se snižuje o slevu z ceny, pokud je poskytnuta ke dni uskutečnění zdanitelného plnění. § 36a ZDPH pak uvádí jaký je základ daně ve zvláštních případech.

Sazba daně z přidané hodnoty je základní a snížená. Základní sazba je zákonem stanovena ve výši 21 % a snížená sazba ve výši 15 %. Která sazba bude na dané zboží a službu uplatněna stanoví ZDPH a jeho přílohy. U zboží se uplatňuje základní sazba daně, pokud ZDPH nestanoví jinak. U zboží uvedeného v příloze č. 3, tepla a chladu se uplatňuje snížená sazba daně. U služeb se uplatňuje základní sazba daně, pokud ZDPH nestanoví jinak. U služeb uvedených v příloze č. 2 se uplatňuje snížená sazba daně.

Plátce má pak povinnost do 25 dnů od skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání. Tuto povinnost má i v případě, že mu žádná daňová povinnost nevznikla. Daňová povinnost je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Pokud v důsledku vyměření nadměrného odpočtu vznikne vratitelný přeplatek, vrací se plátcí bez žádosti do 30 dnů od vyměření nadměrného odpočtu.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, zákon ale umožňuje změnu zdaňovacího období na kalendářní čtvrtletí, pokud obrat plátce za bezprostředně předcházející kalendářní rok nepřesáhl 10 mil. Kč, není nespolehlivý plátce, není skupinou a změnu zdaňovacího období oznámí správci daně do konce měsíce ledna příslušného kalendářního roku.

Plátce nebo identifikovaná osoba jsou povinni vést v evidenci pro účely DPH veškeré údaje vztahující se k jejich daňovým povinnostem, a to v členění potřebném pro sestavení daňového

přiznání nebo souhrnného hlášení.

ZDPH požaduje v zásadě elektronickou formu daňového přiznání nebo dodatečného daňového přiznání, hlášení a příloh k těmto podáním. Stanoví, že přihláška k registraci a oznámení o změně registračních údajů se podává pouze elektronicky na elektronickou adresu podatelny zveřejněnou správcem daně; to neplatí pro identifikované osoby. Z uvedeného je vyňata pouze fyzická osoba, ta není povinna podávat elektronickou formu podání, pokud její obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců nepřesáhne 6 mil. Kč nebo nemá zákonem stanovenou povinnost činit podání elektronicky.

Plátce může požádat o zrušení registrace DPH, ovšem nejdříve po uplynutí jednoho roku od data účinnosti uvedeného na osvědčení o registraci, a to za podmínky, že jeho obrat nepřesáhl za nejbližších předcházejících 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 mil. Kč.

Závěrem upozornění týkající se odpočtů. Pro uplatnění nároku na odpočet je důležité, aby daňový doklad měl všechny vlastnosti požadované zákonem. Ustanovení § 34 ZDPH uvádí, že u daňového dokladu musí být od okamžiku jeho vystavení do konce doby stanovené pro jeho uchovávání zajištěna věrohodnost jeho původu, neporušitelnost jeho obsahu a jeho čitelnost.

12.2 Spotřební daně

Takzvané spotřební daně jsou upraveny v zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Zákon za spotřební daně považuje daň z minerálních olejů (ropné produkty), z lihu, z piva, z vína a meziproductů a z tabákových výrobků. Správu spotřební daně vykonávají orgány Celní správy České republiky.

Předmětem daní jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropské unie vyrobené nebo na daňové území Evropské unie dovezené. Vybranými výrobky jsou právě minerální oleje, líh, pivo, víno a meziproducty a tabákové výrobky.

Obecně je plátcem daní právnická nebo fyzická osoba, která je provozovatelem daňového

skladu, oprávněným příjemcem, oprávněným odesílatelem nebo výrobcem, jíž vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu, nebo v souvislosti se ztrátou nebo znehodnocením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně.

Od daní jsou dle § 11 zákona o spotřebních daních osvobozeny vybrané výrobky. Jsou jimi např. dovezené výrobky, pokud se na ně vztahuje osvobození příležitostného dovozu zboží v osobních zavazadlech, nakoupené bez daně za stavu ohrožení státu a válečného stavu, pokud tak nařídí vláda nebo i dovezené výrobky z území členských států NATO pro potřeby ozbrojených sil NATO a další výrobky uvedené v zákoně.

Daňová povinnost vzniká výrobou vybraných výrobků na daňovém území Evropské unie nebo dovozem vybraných výrobků na daňové území Evropské unie. Povinnost daň ve stanovené lhůtě přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. Při dovozu vybraných výrobků obecně vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit dnem vzniku celního dluhu.

Daň se vypočte jako součin základu daně a sazby daně stanovené pro příslušný vybraný výrobek. Základ daně tvoří množství vybraných výrobků vyjádřené v měrných jednotkách podle druhu daní. Například základem spotřební daně u piva je množství piva vyjádřeného v hektolitrech. Sazba daně je také specifická podle toho o jaký vybraný výrobek půjde. Sazba je buď stanovena jako množstevní, nebo jako procentní. Sazby daně u cigaret jsou kombinací sazby množstevní a procentní.

Zdaňovacím obdobím pro vybrané výrobky s výjimkou dovážených vybraných výrobků je kalendářní měsíc. Plátcí, kterým vznikla povinnost přiznat daň a zaplatit ji, jsou povinni předložit daňové přiznání samostatně za každou daň celnímu úřadu, a to do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla, pokud zákon o spotřební dani nestanoví jinak.

12.3 Ekologická daň

Na základě směrnice Rady č. 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura

rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny přijala Česká republika zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým směrnici implementovala.

Podle zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů je předmětem ekologické daně elektřina, zemní plyn, některé další plyny a pevná paliva (černé uhlí, hnědé uhlí, koks).

Plátcem ekologické daně je dodavatel, který na daňovém území dodal předměty daně, provozovatel distribuční soustavy, výrobce předmětu daně, dále také osoby, které osvobozenou energii použijí k jiným než osvobozeným účelům nebo osoby, které spotřebovaly nezdанěnou energii.

Osvobození od daně je závislé na účelu použití energie. Vztahuje se zejména na elektronickou energii a pevná paliva, která jsou použita na provoz veřejné přepravy osob či pro plavby po vodách na území České republiky. Také je možné uplatnit osvobození u plynu pro výrobu tepla v domácnostech a v domovních kotelnách uvedených ve speciálním případě.

Plátcí daně, kterým vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, jsou povinni předložit daňové přiznání a zaplatit daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla.

Seznam použitých zdrojů:

Knížní prameny

- ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1008 s.
- ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 1469 s.
- Hospodářská komora České republiky. *Zásady podnikání v České republice a v Polsku, aktuální daňová legislativa v ČR a PR, pracovní právo v ČR a PR*. Tiskárna Jan Macek a Pavel Kusala, 2013, 164 s.
- MACÁLKA, V. *Podnikání zahraničních osob*. Brno, 2007/2008. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
- STRAKOŠ, P. *Podnikání zahraničních osob v ČR se zřetelem na mezinárodní ochranu investic*. Olomouc 2013. Diplomová práce. Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.

Časopisecké prameny

- BŘÍZA, P.: Nový český zákon o mezinárodním právu soukromém v kontextu práva EU a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*, 2013, č. 17, s. 580.
- BARTOŠÍKOVÁ, M.: Podnikání zahraničních osob prostřednictvím jejich podniku a organizační složky podniku v České republice. *Právní rádce*, 2005, roč. 13, č. 12, s. 21-28. Dostupné na <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-17452170-podnikani-zahranicnich-osob-prostrednictvim-jejich-podniku-a-organizacni-slozky-podniku-v-ceske-republice>>.
- POKORNÝ, M., CHADIMOVÁ, H.: *Přeshraniční přemístění sídla společnosti dle novely zákona o přeměnách*. [online]. [cit. 2014-02-17]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/preshranicni-premisteni-sidla-spolecnosti-dle-novely-zakona-o-premenach-85578.html?mail>>.
- MAREŠ, M., MUSILOVÁ, A.: *Jaké změny přináší nový zákon o dani z nabytí nemovitostí?* [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné na

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-zmeny-prinasi-novy-zakon-o-dani-z-nabyti-nemovitosti-92901.html?mail>>.

- ŠTĚDRŮŇ, B., PROKEŠ, J.: Datové schránky, elektronický podpis a autorizovaná konverze dokumentů. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 10, s. 30-32.
- TEJKAL, J., MAYER, J.: *Nový zákon o veřejných rejstřících*. [online]. [cit. 2014-02-12]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-zakon-o-verejnych-rejstricich-93518.html>>.
- PIKAL, D.: *Korporace online*. [online]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/korporace-online-92748.html>>.
- TISOŇOVÁ, N.: *Uveřejňovací povinnost dle ZOK aneb jak se vypořádat s novou povinností společností uveřejňovat informace na internetu*. [online]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uverejnovaci-povinnost-dle-zok-aneb-jak-se-vyporadat-s-novou-povinnosti-spolecnosti-uverejnovat-informace-na-internetu-92804.html?mail>>.
- SEDLÁČEK, T., HUSTÁK, Z., MANDERLA M., Cenné papíry v novém občanském zákoníku – flexibilní režim. [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/cenne-papiry-v-novem-obcanskem-zakoniku-flexibilni-rezim-91662.html?mail>>.
- SALAČ, J., DOLEŽIL, T.: Aktuální otázky svobody usazování (podnikání) obchodních společností. *Právní rozhledy*, 2003, č. 5, s. 224.
- BŘICHÁČEK, T., JOSKOVÁ, L.: Volný pohyb služeb a svoboda usazování v českém právu, *Právní rozhledy*, 2012, č. 10, s. 352.
- ČINKOVÁ, M.: TOP TEN: 10 nejdůležitějších změn u akciových společností. [online]. [cit. 2014-02-05]. Dostupné na <<http://zakonyvkapse.cz/top-10-10-nejdulezitejsich-zmen-u-akciovych-spolecnosti/>>.
- HRUBÝ & BUCHVALDEK, v. o. s., advokátní kancelář.: *Společnost s ručením omezeným od 1.1.2014*. [online]. [cit. 2014-02-07]. Dostupné na <<http://www.hblaw.eu/cz/aktuality/49-spolecnost-s-rucenim-omezenym-od-1-1-2014.html>>.

Právní předpisy, důvodové zprávy

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění p. p.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky ze dne 16. prosince 1992 ve znění p. p.
- Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidované znění.
- Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti (ES).
- Směrnice rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.
- Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE).
- Směrnice Rady 2003/72/ES ze dne 22. července 2003, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.
- Nařízení rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985, o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS).
- Směrnice Evropského parlamentu č. 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006, o službách na vnitřním trhu.
- Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti ve znění p. p.
- Zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti ve znění p. p.
- Zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS) a o změně zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o evropském hospodářském zájmovém sdružení), ve znění p. p.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění p. p.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění p. p.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění p. p.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění p. p.
- Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění p. p.
- Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění p. p.
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění p. p.

- Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon ve znění p. p.
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění p. p.
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění p. p.
- Zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění p. p.
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění p. p.
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění p. p.
- Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění p. p.
- Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění p. p.
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění p. p.
- Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění p. p.
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění p. p.
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění p. p.
- Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění p. p.
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění p. p.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění p. p.
- Vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.
- Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku přístupná na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.
- Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích přístupná na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>.

Internetové zdroje

- <http://www.financnisprava.cz/>.
- <http://www.celnisprava.cz/>.
- <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf>.
- <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/jedno-inkasni-misto>.
- <http://www.statnisprava.cz/>.

- <<http://www.mfcr.cz/>>.
- <<http://www.datoveschranky.info/>>.
- <<http://www.hradeckralove.org/urad/zfo>>.
- <<http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>>.
- <<http://www.mvcr.cz/clanek/kontakty-774199.aspx>>.
- <<https://www.euroskop.cz/8732/sekce/strucna-historie-vnitriho-trhu/>>.
- <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.1.4.html>.
- <<http://www.hkp.cz/projekty-hkp-2/inf-mista-pro-podnikatele/>>.
- <<http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Ekonomicka-fakta/Partnerstvi-verejneho-a-soukromeho-sektoru>>.
- <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/partnerstvi-verejneho-a-soukromeho-sekto/zakladni-informace>>.
- <<https://www.euroskop.cz/8738/sekce/pata-svoboda---volny-pohyb-poznatku/>>.
- <<https://www.euroskop.cz/8732/sekce/strucna-historie-vnitriho-trhu/>>.
- <<http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/crm/>>.

Podnikání cizinců v Polsku

Małgorzata Marzena Plucińska
právní poradce

1. Formy provozování podnikatelské činnosti

Polská legislativa umožňuje podnikání státním příslušníkům Evropské unie v následujících formách:

1. fyzická osoba provozující živnostenskou činnost:

Podnikatel provozuje činnost jako jedna osoba a legislativa zde nestanoví výši kapitálu podniku. Zisk přísluší majiteli, který však výhradně a bez omezení odpovídá za veškeré závazky své firmy, a to majetkem podniku, i osobním majetkem.

2. občanská společnost (spółka cywilna):

Pro provozování občanské společnosti je nutné uzavřít smlouvu, která musí být vyhotovena písemně. Předpisy neurčují výši kapitálu, a proto může být libovolná. Každý společník musí vnést vklad (např. hotovost, majetková práva apod.). Každý společník má právo a také povinnost vést záležitosti společnosti a jednat jejím jménem. Za závazky společnosti společníci ručí společně, toto ručení má charakter osobní a neomezené odpovědnosti.

3. veřejná společnost (spółka jawna):

Je to osobní společnost s libovolnou výši kapitálu, ve které podnikají alespoň dvě osoby. Společenská smlouva musí být vyhotovena písemně, jinak je neplatná. Společnost vzniká zápisem do Národního soudního rejstříku (Krajowy Rejestr Sądowy). Každý společník zastupuje společnost v rozsahu všech úkonů. Každý společník ručí za závazky společnosti bez omezení celým svým majetkem společně s ostatními společníky a se společností.

4. partnerská společnost (spółka partnerska):

Je to osobní společnost s libovolnou výši kapitálu, utvořená minimálně dvěma společníky (partnery) s cílem vykonávat svobodné povolání v rámci společnosti provozující podnik pod vlastním obchodním názvem. Partnery ve společnosti mohou být pouze fyzické osoby, oprávněné k provozování svobodného povolání. Smlouva partnerské společnosti musí být uzavřena formou notářského zápisu, jinak je neplatná. Partnerská společnost vzniká zápisem do Národního soudního rejstříku (Krajowy Rejestr Sądowy).

Každý společník má právo a povinnost vést záležitosti společnosti; tyto úkony lze svěřit představenstvu. Partneři nesou odpovědnost za všeobecné závazky společnosti; jedná se o neomezenou, osobní, solidární a subsidiární odpovědnost.

5. komanditní společnost

Je to osobní společnost s libovolným kapitálem, jejímž cílem je vést podnik pod vlastním obchodním názvem, kde vůči věřitelům za závazky společnosti odpovídá minimálně jeden společník bez omezení (komplementář) a odpovědnost minimálně jednoho společníka (komandisty) je omezená. Komandista zodpovídá za závazky společnosti vůči jejím věřitelům pouze do výše komanditní sumy a je osvobozený od odpovědnosti v rámci výše vkladu vneseného do společnosti. Společenská smlouva musí být uzavřena formou notářského zápisu minimálně dvěma osobami. Osoby, které podepisují stanovy, jsou zakladateli společnosti. Vedením záležitostí společnosti jsou pověřeni pouze komplementáři. Komandista může zastupovat společnost pouze jako zmocněnec. Komanditní společnost vzniká zápisem do Národního soudního rejstříku (Krajowy Rejestr Sądowy).

6. komanditní akciová společnost (spółka komandytowo-akcyjna):

Je to osobní společnost, jejímž cílem je vést podnik pod vlastním obchodním názvem, kde vůči věřitelům za závazky společnosti odpovídá minimálně jeden společník bez omezení (komplementář) a minimálně jeden společník je akcionářem. Stanovy komanditní akciové společnosti musí být vyhotoveny formou notářského zápisu a podepsány alespoň všemi komplementáři. Výše základního kapitálu činí minimálně 50.000,00 PLN. Společnost zastupují komplementáři, kteří mají osobní, subsidiární a se společností solidární odpovědnost za závazky společnosti. Komplementář a akcionář se podílí na zisku společnosti úměrně ke svým vkladům vloženým do společnosti. Akcionář neodpovídá za závazky společnosti. Komanditní akciová společnost vzniká zápisem do rejstříku.

7. společnost s ručením omezeným (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością):

Tato společnost může být založena formou notářského zápisu jednou nebo více osobami s tím, že jejím výhradním zakladatelem nemůže být jiná jednoosobní (tj. se 100% podílem jednoho společníka – pozn. překl.) společnost s ručením omezeným. Alternativně, je možné vytvořit a registrovat spol. s

r.o. při použití vzoru smlouvy v teleinformačním systému – vyplněním formuláře smlouvy a jeho potvrzením elektronickým podpisem. Minimální výše kapitálu společnosti musí činit 5.000,00 PLN, a minimální výše podílu 50 PLN. Společníci neodpovídají za závazky společnosti. Záležitosti společnosti vede představenstvo (Zarząd). Kromě toho může společnost ustanovit prokuristy, dozorčí radu nebo revizní komisi nebo oba tyto orgány současně. Ve společnostech, kde základní kapitál převyšuje 500.000 PLN a počet společníků je větší než dvacet pět, je dozorčí rada nebo kontrolní komise obligátním orgánem. Nejvyšším orgánem společnosti je shromáždění společníků, které rozhoduje formou usnesení. Společnosti s ručením omezením se sídlem v zahraničí mohou zřizovat pobočky nebo zastoupení na území Polské republiky.

8. akciová společnost (spółka akcyjna):

Založit akciovou společnost může jedna nebo více osob s tím, že akciová společnost nemůže být založena pouze jednoosobní (tj. se 100% podílem jednoho společníka – pozn. překl.) společností s ručením omezeným. Stanovy společnosti je nutné sestavit formou notářského zápisu. Akcionáři neodpovídají za závazky společnosti. Základní kapitál akciové společnosti se dělí na akcie se stejnou nominální hodnotou a činí minimálně 100.000,00 PLN. Jmenovitá hodnota akcií nemůže být nižší než 1 groš.

K provozování živnosti na území Polské republiky mohou zahraniční podnikatelé zřizovat na území Polska pobočky a zastoupení.

Pobočky

Pobočka po zapsání do rejstříků podnikatelů může podnikat v rozsahu činnosti jako zahraniční podnikatel. Pobočka je označována původním názvem zahraničního podnikatele včetně do polského jazyka přeloženého názvu právní formy podnikatele a s doplněním „oddział w Polsce” („pobočka v Polsku”). Pro pobočku je nutné vést odděleně účetní knihy v jazyce polském a dle polské legislativy. Podnikatel, který zřídil pobočku, je povinen hlásit ministerstvu hospodářství (do 14 dnů od vzniku příslušných okolností) veškeré změny skutečného a právního stavu v oblasti zahájení likvidace zahraničního podnikatele a ztráty oprávnění k podnikání.

Zastoupení

Zřízení zastoupení je možné pouze k podnikání v oblasti reklamy a propagace samotného zahraničního podnikatele. Zastoupení musí být zapsáno do veřejného rejstříku zastoupení zahraničních podnikatelů vedeného ministrem hospodářství. Zahraniční podnikatel, který zřídil zastoupení, je povinen používat k označení zastoupení původní název zahraničního podnikatele, včetně do polského jazyka přeloženého názvu právní formy podnikatele a s doplněním „przedstawicielstwo w Polsce” („zastoupení v Polsku”). Podnikatel vede pro zastoupení odděleně účetní knihy v jazyce polském a dle polského zákona o účetnictví. Podnikatel musí hlásit ministerstvu hospodářství veškeré změny skutečného a právního stavu týkající se registrovaných údajů a zahájení likvidace zahraničního podnikatele a ukončení jeho činnosti, a také zrušení práva zahraničního podnikatele podnikat nebo hospodařit svým majetkem, a to do 14 dnů ode dne vzniku těchto okolností.

Je nutné mít sídlo, protože pro účinnou registraci subjektu v Národním soudním rejstříku (KRS) nebo v Evidenci živnostenských činností (Ewidencja Działalności Gospodarczej) je nutné jej uvést.

Informace týkající se volných prostorů je možné najít na internetu, v realitních kancelářích, městských (obecních) úřadech.

V Národním soudním rejstříku se registrují osobní společnosti, tj. veřejná společnost (spółka jawna), partnerská společnost (spółka partnerska), komanditní společnost (spółka komandytowa) a komanditní akciová společnost (spółka komandytowo-akcyjna) a kapitálové společnosti – společnost s ručením omezeným (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) a akciová společnost (spółka akcyjna). Občanské společnosti (spółki cywilne), přesněji společníci občanských společností, kteří jsou fyzickými osobami a fyzické osoby provozující živnostenskou činnost, se registrují v Centrální evidenci a informaci o živnostenské činnosti (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, CEIDG), kterou vede obec příslušná místu bydliště podnikatele nebo v případě zahraničních osob – podle hlavního místa podnikání na území PR. Zápis do Evidence živnostenských činností je zdarma.

CEIDG vede v teleinformačním systému ministerstvo hospodářství. Úkolem CEIDG je evidence živnostníků, tj. fyzických osob provozujících živnostenskou činnost, zpřístupňování informací o podnikatelích a dalších subjektech v oblasti uvedené v zákoně o svobodě podnikání, umožnění náhledu do údajů, které jsou zdarma poskytovány Centrální informací Národního soudního rejstříku,

umožnění stanovení termínu a rozsahu změn v záznamech v CEIDG a orgánu, který je zavádí. Od 1. ledna 2012 se v CEIDG vede "rejstřík plných mocí", a tak jsou zaznamenávány i údaje o zmocnění oprávněnému k jednání jménem podnikatele, včetně uvedení rozsahu záležitostí, na které se plná moc vztahuje, pokud podnikatel poskytl plnou moc a přihlásil informaci o jejím poskytnutí v žádosti o zapsání do CEIDG: Údaje o zmocnění obsahují jméno a příjmení nebo obchodní název zmocněnce a příslušné údaje uvedené v odst. 1 bod 1, 1a a 3-6 tohoto zákona. Pokud jsou v CEIDG uvedeny údaje o zmocnění, pro doložení u orgánu státní správy plné moci k jednání v příslušné záležitosti jménem podnikatele není relevantní ustanovení čl. 33 § 3 správního řádu, který hovoří o tom, že zmocněnec přikládá ke spisu originál nebo ověřenou kopii plné moci. V uvedené situaci orgán státní správy z moci úřední potvrzuje v CEIDG plnou moc zmocněnce k zastupování podnikatele. Výjimkou jsou řízení vedená na základě zákona ze dne 29. srpna 1997 o správě daní a poplatků a zákona ze dne 28. září 1991 o finanční kontrole (Sb. zák. z r. 2011 č. 41, pol. 214 a č. 53, pol. 273).

Nyní je možné předložit žádost o zápis do CEIDG prostřednictvím elektronického formuláře dostupného na webové stránce CEIDG, ve Zpravodaji veřejné informace (Biuletyn Informacji Publicznej) ministerstva hospodářství a prostřednictvím elektronické platformy služeb veřejné správy. Teleinformatický systém CEIDG zasílá žadateli na uvedenou elektronickou adresu potvrzení o podání žádosti. Žádost o zápis do CEIDG lze také podat na formuláři, který je shodný s formulářem na obecním úřadě, který si podnikatel zvolí, osobně nebo doporučeným dopisem. Orgán obce ověřuje totožnost žadatele, který podává žádost, a potvrzuje žadateli na základě příslušného dokumentu, že žádost byla předložena. Následně zpracovává žádost do formy elektronického dokumentu, podpisuje jej elektronickým podpisem ověřovaným pomocí příslušného certifikátu a při dodržení pravidel uvedených v předpisech o elektronickém podpisu, nebo podpisuje podpisem ověřeným důvěryhodným profilem ePUAP, nebo podepisuje osobním podpisem, uvedeným v předpisech o občanských průkazech, nebo podepisuje jiným způsobem akceptovatelným systémem CEIDG, který umožňuje jednoznačnou identifikaci osoby, která žádost posílá, a čas jejího zaslání a zasílá do CEIDG nejpozději následující pracovní den ode dne jeho obdržení. Nedílnou součástí žádosti o zápis do CEIDG je žádost o provedení zápisu nebo jeho změny ke státnímu úřednímu rejstříku subjektů národního hospodářství (REGON=IČ), identifikačního nebo aktualizací hlášení, uvedeného v předpisech o pravidlech evidence a identifikace poplatníků a plátců, přihlášení plátce pojistného nebo jeho změny podle předpisů o systému sociálního zabezpečení a ohlášení prohlášení o pokračování sociálního pojištění zemědělců podle předpisů o sociálním pojištění zemědělců, přijetí prohlášení o volbě podnikatele o formě zdanění daní z příjmů fyzických osob nebo žádosti o uplatnění zdanění formou daňové karty. Dále podnikatel může k žádosti o zápis do CEIDG přiložit registrační nebo aktualizací hlášení, uvedené v předpisech o dani z přidané hodnoty. Společně se žádostí o zápis do CEIDG se předkládá i prohlášení o tom, že vůči osobě, které se záznam týká, není rozhodnuto o zákazu podnikání, provozování příslušné profese, jejíž vykonávání je zapisováno do CEIDG a podnikání souvisejícího s výchovou, léčbou, vzděláváním nezletilých nebo péčí o ně. Zde platí trestní odpovědnost na podání prohlášení, které není v souladu s pravdou.

Evidence živnostenských činností (Ewidencja Działalności Gospodarczej) je veřejná. Žádost se předkládá na speciálním formuláři (dostupná na obecních úřadech a na webové stránce Ministerstva hospodářství) a je, kromě žádosti o zápis do evidence, i žádostí o přidělení Identifikačního čísla organizace (REGON), přihlášení na finančním úřadě a Správě sociálního zabezpečení (ZUS) nebo Správě zemědělského sociálního zabezpečení (KRUS) (tzv. jedno okénko). Dodatečnou návštěvu finančního úřadu bude vyžadovat mj. registrace k dani z přidané hodnoty a volba jiné formy zdanění než je daň podle daňové stupnice (např. rovná daň). Tyto úkony musí proběhnout před dosažením prvního příjmu. Chce-li podnikatel zaměstnávat zaměstnance, musí je přihlásit Správě sociálního zabezpečení za účelem sociálního pojištění. Žádost o zápis do Evidence živnostenských činností by měla obsahovat označení podnikatele, jeho místo bydliště a adresu, určení předmětu podnikání, uvedení data zahájení podnikání. Evidenční orgán vydává rozhodnutí o zamítnutí zápisu do evidence živností, pokud: se ohlášení týká živnosti, která není uvedena v zákoně, ohlášení má formální nedostatky, které nebyly přes výzvu odstraněny ve stanovené lhůtě nebo byl vydán zákaz vykonávání živnosti uvedené podnikatelem v ohlášení v právní moci. Potvrzením zápisu do evidence je potvrzení doručované podnikateli z moci úřední. Statistické číslo IČ (REGON) přiděluje podnikateli Statistický úřad. Fyzické osoby, které provozují podnikatelskou činnost jako společníci občanské společnosti (spółka cywilna), se nemusí zvlášť registrovat ve státním úředním rejstříku subjektů národního hospodářství IČ (Regon). Podnikatel je povinen mít i bankovní účet. Jeho číslo je nutné ohlásit Finančnímu úřadu.

Do Národního soudního rejstříku (KRS) se podnikatel přihlašuje na speciálním tiskopise, po provedení soudního zápisu a zaplacení přihlašovacího poplatku za vznik společnosti, ve věstníku Monitor Sądowy i Gospodarczy. K zápisu dojde po přibl. 2 týdnech od data podání žádosti. Do Národního soudního rejstříku se lze přihlásit i elektronicky.

Mezi údaje o podnikateli, které je nutné uvést v ohlášení, patří obecně obchodní název, sídlo a adresa společnosti, předmět podnikání, příjmení a jména nebo obchodní názvy společníků a adresy společníků a osob oprávněných jednat jménem společnosti, výše základního kapitálu.

Podnikatel, který není zaměstnavatelem, může přerušit provozování živnosti na dobu od 1 měsíce do 24 měsíců. V případě provozování živnosti formou občanské společnosti nabývá přerušení podnikání účinnosti, pokud jej přeruší všichni společníci. V době přerušení provozování živnosti podnikatel nemůže provozovat živnost a mít provozní příjmy z mimozemědělské živnosti.

V době přerušení provozování živnosti podnikatel:

- 1) má právo vykonávat veškeré úkony, nezbytné k udržení nebo zajištění zdrojů příjmů;
- 2) má právo přijímat pohledávky nebo má povinnost hradit závazky, které vznikly před datem přerušení provozování živnosti;
- 3) má právo prodávat vlastní dlouhodobý hmotný majetek a vybavení;
- 4) má právo nebo povinnost účastnit se soudních řízení, daňových a správních řízení, spojených s provozovanou živností před přerušením provozování této živnosti;
- 5) vykonává veškeré povinnosti vycházející z právních předpisů;
- 6) má právo dosahovat finančních příjmů i z podnikání, provozovaného před přerušením provozování živnosti;
- 7) může být kontrolován dle pravidel, týkajících se podnikatelů provozujících živnostenskou činnost.

Přerušení provozování živnosti a opětovné zahájení podnikání probíhá na žádost podnikatele a není zpoplatněno.

2. Zaměstnávání osob

Pracovní poměry a práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů upravuje především Zákoník práce (Kodeks pracy [UKP]). Je to nejdůležitější právní dokument upravující podmínky, za jakých může být poskytováno zaměstnání na území PR. V souladu s ustanovením čl. 9 zákoníku práce ustanovení pracovních smluv a jiných dokumentů, upravujících práva a povinnosti zaměstnance, nemohou být méně výhodné, než legislativa v oblasti pracovního práva. Kolektivní smlouvy a jiné dokumenty, založené na kolektivních smlouvách, stanovách a řádech ustanovujících práva a povinnosti jednotlivých účastníků pracovního poměru, porušující princip rovného zacházení se zaměstnanci, nejsou platné.

Je také nutno pamatovat, že ve věcech, neupravených předpisy pracovního práva, se pro pracovní poměr příslušně uplatňují předpisy Občanského zákoníku (Kodeks cywilny), nejsou-li v rozporu s principy pracovního práva.

Zaměstnavatelem je organizační složka, i bez právní subjektivity, a také fyzická osoba, zaměstnává-li zaměstnance. Zaměstnancem může být osoba, která dovršila 18 let a výjimečně může být v souladu s podmínkami stanovenými v zákoníku práce zaměstnancem i osoba, která je mladší 18 let. Předpisy zákoníku práce nevztahují možnost být zaměstnancem ke způsobilosti k právním úkonům.

Pracovní poměr znamená, nezávisle na základu jeho navázání, vztah s charakterem závazků. Základem jeho navázání může být pracovní smlouva, ustanovení, volba, jmenování a družstevní pracovní smlouva.

V důsledku navázání pracovního poměru se zaměstnanec zavazuje vykonávat práci určitého druhu pro zaměstnavatele a pod jeho vedením a v místě a čase určeném zaměstnavatelem; zaměstnavatel se zavazuje k zaměstnávání zaměstnance za odměnu.

Zákoník práce (Kodeks pracy) rozlišuje následující druhy pracovních smluv:

- na dobu neurčitou,
- na dobu určitou,
- na dobu provedení určité práce,
- na dobu zástupu zaměstnance – v době jeho omluvené nepřítomnosti v zaměstnání; zaměstnavatel může za tímto účelem zaměstnat jiného zaměstnance na základě pracovní smlouvy na dobu určitou, která zahrnuje období této nepřítomnosti.

Každé z těchto smluv může předcházet pracovní smlouva na zkušební dobu, která může být uzavřena maximálně na 3 měsíce. Je nutné pamatovat, že uzavření třetí, další smlouvy na dobu určitou je rovnoznačné s uzavřením pracovní smlouvy na dobu neurčitou, nebyla-li přestávka mezi zrušením předchozí a navázáním další pracovní smlouvy delší než 1 měsíc.

Pracovní smlouvu je nutné vyhotovit písemně. Musí obsahovat údaje o smluvních stranách, druhu smlouvy, datum jejího uzavření a pracovní podmínky a mzdu, především – druh práce, místo vykonávání práce, odměnu za práci odpovídající druhu práce, s poukázáním na složky mzdy, pracovní dobu, datum nástupu do zaměstnání.

Nebyla-li pracovní smlouva uzavřena písemně, musí zaměstnavatel, nejpozději ke dni nástupu zaměstnance do zaměstnání, potvrdit zaměstnanci písemně ujednání týkající se smluvních stran, druhu smlouvy a jejich podmínek.

V souladu s předpisy má zaměstnavatel také povinnost oznámit zaměstnanci písemně, nejpozději do 7 dní ode dne uzavření pracovní smlouvy, pro něj závaznou denní a týdenní pracovní dobu, frekvenci vyplacení mzdy za práci, délku dovolené, na kterou má zaměstnanec nárok, pro zaměstnance závaznou délku výpovědní lhůty, kolektivní smlouvu, která se na zaměstnance vztahuje a nemá-li zaměstnavatel povinnost stanovit pracovní řád – pak také informovat dodatečně o nočních směnách, termínu a době výplaty mzdy a přijatém způsobu potvrzování příchodu zaměstnance, přítomnosti v zaměstnání a o omluvenkách nepřítomnosti v zaměstnání.

Zrušení pracovní smlouvy může nastat dohodou zúčastněných stran, prohlášením jedné strany (zaměstnavatele nebo zaměstnance) při dodržení tzv. výpovědní lhůty a prohlášením jedné strany bez dodržení výpovědní lhůty.

Smlouva, uzavřená na dobu určitou nebo na dobu provedení určité práce, se ruší po vypršení lhůty, na jakou byla uzavřena nebo po provedení sjednané práce. Výpověď pracovní smlouvy, uzavřené na dobu určitou, je přípustná v případě, kdy jsou současně splněny dvě podmínky:

- smlouva byla uzavřena na dobu delší než 6 měsíců,
- ve smlouvě účastníci předpokládali možnost její dřívější výpovědi.

Výpovědní lhůty stanovuje podrobně zákoník práce a jejich délka je závislá na době pracovního poměru u dotyčného zaměstnavatele. Ve výjimečných případech je možné výpovědní lhůty zkrátit. Výpověď musí být podána písemně a s odůvodněním. Zaměstnavatel má povinnost projednat opodstatněnost záměru podání výpovědi pracovní smlouvy zaměstnanci s radou podnikové odborové organizace, která zaměstnance zastupuje.

Nedostatky ve zrušení pracovní smlouvy dávají zaměstnanci právo odvolat se k pracovnímu soudu.

Dále je nutno uvést, že práci lze vykonávat pravidelně mimo podnik, při využití prostředků elektronické komunikace dle ustanovení o poskytování služeb elektronicky. Jedná o tzv. telepráci. Telepracovníkem je zaměstnanec, který vykonává práci za výše uvedených podmínek a předává zaměstnavateli výsledky práce, především prostřednictvím prostředků elektronické komunikace (zpravidla elektronickou poštou). K dohodě mezi účastníky pracovní smlouvy, že práce bude prováděna formou telepráce, může dojít při uzavírání pracovní smlouvy během zaměstnaneckého poměru.

3. Zaměstnávání cizinců

V současné době již neplatí přechodná období pro volný přístup na polský trh práce vůči občanům všech států Evropské unie, včetně státních příslušníků České republiky, Německa, atd. Osoba, která má státní příslušnost členského státu nebo státu, se kterým EU uzavřela smlouvu o volném pohybu pracovníků, může být bez omezení zaměstnána v Polsku. Svoboda pohybu osob, včetně pracovníků, patří k pilířům Evropské unie. Článek 39 Smlouvy o založení evropského společenství stanoví, že Společenství zajišťuje volný pohyb pracovníků, což znamená zrušení veškeré diskriminace vůči pracovníkům členských států, uplatňované s ohledem na občanství v oblasti zaměstnávání, mezd a jiných pracovních podmínek. Volný pohyb pracovníků zahrnuje právo:

- k přijímání konkrétně nabízeného zaměstnání,
- k volnému pohybu po území Společenství za účelem zaměstnání,
- k pobytu v jednom členském státě za účelem provádění práce,
- k setrvání, po ukončení zaměstnaneckého poměru, na území jednoho z členských států.

To znamená, že k migrujícímu pracovníkovi se musí v přijímacím státě přistupovat stejně jako k občanovi tohoto státu, ale zároveň se musí tento pracovník přizpůsobit národní legislativě, která může být jiná než v jeho vlastním státě, stejně jako občan tohoto státu.

Pro cizince z EU je kritériem stanovujícím rozsah svobody v poskytování práce na území Polska občanství, to znamená příslušnost k danému státu. Vzhledem k občanům ostatních států – mimo EU jsou přijaty zvláštní úpravy.

Občan jiného členského státu může podávat žádosti o zaměstnání nebo pracovní nabídky a uzavírat a prodlužovat pracovní smlouvy v jiném členském státě a nemůže být zároveň jakýmkoliv způsobem diskriminován. Nejsou dovoleny zejména takové praktiky jako:

- a) stanovení početního stavu pracovníků pocházejících z přijímacího státu,
- b) uplatňování omezení týkajících se inzercí o náboru,
- c) stanovení speciálních postupů náboru nebo registrace vůči pracovníkům pocházejícím z jiného členského státu EU.

4. Veřejné zakázky

Veřejnou zakázkou je, v souladu se zákonem o veřejných zakázkách (Ustawa – Prawo zamówień publicznych), úplné znění ze dne 8. června 2010 (Sb. zák. z 2013, pol. 907), smlouva uzavíraná za úplatu mezi zadavatelem a dodavatelem, jejímž předmětem jsou služby, dodávka nebo stavební práce, které jsou celkově, nebo částečně hrazené z veřejných prostředků.

Zákon se neuplatňuje, je-li hodnota objednávky nižší než 14.000 EUR, přepočtená na PLN. Dodávkou se rozumí pořízování zboží, prací a jiného majetku, zejména na základě smlouvy o prodeji, dodávce, pronájmu, nájmu a leasingové smlouvy. Kdežto stavební práce znamenají provedení nebo zpracování projektu a realizaci stavebních prací ve smyslu zákona ze dne 7. července 1994 - Stavební zákon (Sb. zák. z roku 2006 č. 156, pol. 1118 ve znění pozd. předpisů [2]), a také realizaci stavebního objektu ve smyslu zákona ze dne 7. července 1994 - Stavební zákon, pomocí libovolných prostředků, v souladu s požadavky stanovenými zadavatelem. Služby znamenají veškerá plnění, jejichž předmětem nejsou stavební práce nebo dodávky a jsou službami stanovenými v předpisech vydaných na základě Nařízení předsedy vlády ze dne 28. ledna 2010 o seznamu služeb prioritního a neprioritního charakteru (Sb. zák. č. 12, pol. 68), zohledňujícího ustanovení směrnice 2004/18/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby a směrnice 2004/17/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb.

Řízení o poskytnutí zakázky připravuje a vede zadavatel. Tento může také pověřit přípravou nebo vedením řízení o poskytnutí zakázky vlastní organizační složkou nebo třetí osobu, která v takovém případě jedná jako zmocněnec zadavatele.

Zadavatel nemůže stanovit podmínky účasti v řízení o poskytnutí zakázky způsobem, který by mohl narušovat hospodářskou soutěž.

O poskytnutí zakázky se mohou ucházet dodavatelé, kteří:

- jsou oprávněni k vykonávání určité činnosti nebo úkonu, ukládá-li zákon povinnost mít takováto oprávnění;
- mají nezbytné znalosti a zkušenosti a mají technické zázemí a osoby, schopné vykonat zakázku;
- jsou v ekonomické a finanční situaci, která zajišťuje realizaci zakázky;
- nejsou vyloučeni z řízení o poskytnutí zakázky.

K základním formám poskytnutí zakázky patří neomezené výběrové řízení a omezené výběrové řízení. Dále může zadavatel poskytnout zakázku cestou vyjednávání s ohlášením, soutěžního dialogu, vyjednávání bez ohlášení, zakázky z volné ruky, dotázání na cenu nebo elektronické aukce, a to jen v

případech a dle pravidel stanovených zákonem. Jednotlivé formy jsou charakteristické následujícími vlastnostmi:

- **neomezené výběrové řízení** – odpověď na veřejnou výzvu k zakázce mohou jako nabídku podávat všichni zájemci;
- **omezené výběrové řízení** – v odpovědi na veřejnou výzvu k zakázce podávají dodavatelé žádosti o připuštění k účasti ve výběrovém řízení a nabídky mohou podávat dodavatelé přizváni k podávání nabídek;
- **vyjednávání s ohlášením** – po veřejném ohlášení zakázky zadavatel přizve dodavatele, připuštěné k účasti v řízení k podávání předběžných nabídek neobsahujících cenu, vyjednává s nimi a následně je přizve k podávání nabídek.
- **soutěžní dialog** je způsob poskytnutí zakázky, kdy po veřejném ohlášení zakázky zadavatel vede s vybranými dodavateli dialog a následně je přizve k podávání nabídek.
- **vyjednávání bez ohlášení** – tímto způsobem zadavatel vyjednává smluvní podmínky týkající se veřejné zakázky s vybranými dodavateli a následně je přizve k podávání nabídek;
- **zakázky z volné ruky**, kdy zadavatel poskytuje zakázku po vyjednávání pouze s jedním uchazečem;
- **dotaz na cenu** – v tomto režimu zadavatel klade dotaz na cenu vybraným uchazečům a přizve je k podávání nabídek;
- **elektronická aukce** – tímto způsobem, pomocí formuláře zveřejněného na internetové stránce, který umožňuje zadání nezbytných údajů v přímém spojení s touto stránkou, uchazeči podávají v pořadí další výhodnější (postupující) nabídky, které jsou automaticky tříděny.

Všechny podstatné části zakázky je zadavatel povinen uvést v zadávací dokumentaci. **Zadávací dokumentace (Specyfikacja istotnych warunków zamówienia) obsahuje minimálně:**

- 1) obchodní název a adresu zadavatele;
- 2) způsob poskytování zakázky;
- 3) popis předmětu zakázky;
- 4) termín realizace zakázky;
- 5) podmínky účasti v řízení a popis způsobu hodnocení splnění těchto podmínek;
- 6) seznam prohlášení nebo dokumentů, které uchazeči mají dodat za účelem doložení splnění podmínek stanovených pro účast v řízení;
- 7) informace o způsobu komunikace zadavatele s dodavateli a předání prohlášení a dokumentů a také uvedení osob oprávněných k jednání s dodavateli;
- 8) požadavky týkající se jistoty (vadium);
- 9) termín platnosti nabídky;
- 10) popis způsobu zpracování nabídek;
- 11) místo a termín podávání a otevírání nabídek;
- 12) popis způsobu výpočtu ceny;
- 13) popis kritérií, kterými se zadavatel bude řídit při výběru nabídky, včetně uvedení významu těchto kritérií a způsobu hodnocení nabídek;
- 14) informace o formálních náležitostech, jaké musí být splněny při výběru nabídky za účelem uzavření smlouvy o veřejné zakázce;
- 15) požadavky týkající se zajištění řádné realizace smlouvy;
- 16) ustanovení důležitá pro smluvní strany, která budou zahrnuta v obsahu uzavírané smlouvy o veřejné zakázce, všeobecné smluvní podmínky nebo rámcovou smlouvu, pokud zadavatel od dodavatele vyžaduje, aby s ním uzavřel smlouvu o veřejné zakázce za těchto podmínek;
- 17) poučení o opravných prostředcích, na které má dodavatel nárok během řízení o veřejné zakázce.

Zadávací dokumentace může také obsahovat i jiná ustanovení závislá na charakteru zakázky.

Uchazeč se může v případě pochybností obrátit na zadavatele o vysvětlení obsahu zadávací dokumentace v oblasti podstatných podmínek zakázky.

Uchazeč může podat pouze jednu nabídku. Nabídku se podává písemně, jinak je neplatná, nebo se souhlasem zadavatele elektronickou formou s bezpečným elektronickým podpisem, ověřeným pomocí platného kvalifikovaného certifikátu. Obsah nabídky musí odpovídat obsahu zadávací dokumentace v oblasti důležitých podmínek zakázky.

Zadavatel vybírá nejvýhodnější nabídku na základě kritérií pro hodnocení nabídky, uvedených v zadávací dokumentaci.

Po výběru nejvýhodnější nabídky uzavírají strany smlouvu, která musí být vyhotovena písemně, jinak je neplatná, ledaže zvláštní předpisy vyžadují zvláštní formu. Výběrové řízení je veřejné a je možné nahlížet do dokumentace.

Za účelem řádné realizace smlouvy, může zadavatel žádat od dodavatele příslušnou jistotu, která bude použita na případné pokrytí pohledávek za nevykonání nebo nesprávnou realizaci smlouvy.

Dodavatel, účastník soutěže, a také jiný subjekt, pokud má nebo měl zájem na získání dané zakázky a byl nebo může být poškozen v důsledku porušení zadavatelem předpisů tohoto zákona, má nárok na opravné prostředky.

Proti jednání zadavatele, které je v rozporu se zákonem a doprovázelo řízení o poskytnutí zakázky nebo proti opomenutí činnosti, ke které byl zadavatel povinen na základě zákona, je možné odvolání.

Odvolání by mělo poukazovat na jednání zadavatele nebo opomenutí činnosti, která je napadena z důvodu rozporu se zákonem, obsahovat stručné uvedení námitek, stanovit požadavek a poukazovat na skutečnosti a právní okolnosti, které odůvodňují podání odvolání. Odvolání lze podat k předsedovi komory písemně nebo elektronicky s bezpečným elektronickým podpisem ověřovaným pomocí kvalifikovaného certifikátu.

Předkladatel odvolání zasílá kopii odvolání zadavateli před vypršením lhůty k podávání odvolání tak, aby se mohl s jeho obsahem seznámit před vypršením této lhůty. Předpokládá se, že zadavatel měl možnost seznámit se s obsahem odvolání před vypršením lhůty k jeho podání v případě, že kopie byla odeslána před vypršením této lhůty pomocí faxu nebo elektronickou cestou.

Podrobné informace a lhůty na odvolání jsou upraveny v zákoně.

5. Využívání životního prostředí

Výši poplatků za využívání životního prostředí a povinnost jejich placení upravuje zákon o ochraně životního prostředí (Ustawa – Prawo ochrony środowiska) (sjednocený text Sb. zák. z r. 2013, pol. 1232 ve znění pozdějších předpisů). V souladu s čl. 3 bod 20 je za subjekt, který využívá životní prostředí, považován:

- podnikatel podle zákona o svobodě podnikatelské činnosti (Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej),
- osoby, které podnikají v zemědělské výrobě v oblasti zemědělského pěstování, chovatelství zvířat, zahradnictví, zelinářství, lesnictví a vnitrozemského rybolovu a osoby vykonávající lékařskou profesi v rámci individuální činnosti, nebo individuální odborné praxe
- organizační složka, která není považována za podnikatele podle zákona o podnikatelské činnosti,
- fyzická osoba, která není podnikatelem, která využívá ŽP v rozsahu, v jakém toto využívání vyžaduje povolení.

Životním prostředím je souhrn přírodních prvků, včetně změněných lidskou působností, a především zemský povrch, nerosty, voda, ovzduší, krajina, podnebí a ostatní prvky biodiverzity a také vzájemné vlivy mezi těmito prvky;

Poplatky za využívání ŽP se týkají především:

- plynů a prachu vypouštěných do ovzduší,
- látek zaváděných s odpadními vodami do toků nebo do půdy,
- chladicí vody zaváděné do toků nebo do půdy;
- umístování odpadů na skládkách;
- jímání podzemní vody;
- jímání povrchové vody;
- znečištěné plochy s trvalým povrchem, z nichž jsou do vod nebo do půdy odváděny srážkové nebo tající vody, zachycované do otevřených nebo uzavřených kanalizačních systémů;
- každých započatých 100 kg přírůstku hmotnosti ryb jiných než lososovité, nebo jiných vodních organismů během produkčního cyklu v chovných objektech těchto ryb nebo těchto organismů, překračuje-li průměrný přírůstek hmotnosti těchto ryb nebo těchto organismů v jednotlivých letech produkčního cyklu 1500 kg na 1 ha užitkové plochy chovných rybníků tohoto objektu v jednom roce daného cyklu.

Podrobná pravidla pro výpočet výše poplatků v příslušném roce stanoví aktuální nařízení vlády a aktuální vyhláška ministra životního prostředí. Subjekt, který využívá životní prostředí, samostatně stanovuje výši poplatku a platí jej na účet příslušného maršálkovského úřadu, a to do konce měsíce

března příslušného roku. Fyzické osoby, které nejsou podnikateli, platí poplatky za využívání životního prostředí v rozsahu, v jakém toto využívání vyžaduje povolení na vypouštění látek nebo energie do životního prostředí a vodoprávního povolení na jímání vod.

Subjekt je povinen ohlásit maršálkovi vojvodství seznam obsahující následující údaje:

- množství a druh plynů a prachu vypouštěného do ovzduší;
- množství a kvalita využívané vody, včetně informací, zda byla využívána povrchová nebo podzemní voda, a také její určení;
- množství, stav a složení odpadních vod vypouštěných do toků a do půdy a jejich druh;
- odpadní vody jako chladicí vody dle teploty těchto vod,
- rozloha, druh a způsob využití území, z něhož jsou odváděny odpadní vody (srážkové a tající);
- druh látek obsažených v odpadních vodách a jejich množství nebo objem produkce ryb jiných než lososovitě, nebo jiných vodních organismů vyrobených v objektech chovu ryb a dalších vodních organismů,
- množství a druh skladovaných odpadů.

Údaje je nutné ohlašovat v 6-měsíčních obdobích, do konce měsíce následujícího po vypršení každého pololetí. Ohlášení je nutné předložit příslušnému inspektoru ochrany životního prostředí a v případě odpadů i orgánům územní samosprávy dle místa skladování odpadů.

Není nutné platit poplatek, nepřekračuje-li pololetní výše poplatků za vypouštění plynů a prachu do ovzduší, vypouštění odpadních vod do vod a do půdy, jímání vody částku 400 PLN.

Za nedodržení povinností, stanovených zákonem, je možné uložit trestní i správní sankce. Příslušný subjekt nese i odpovědnost odškodnění za škody, způsobené dopadem na životní prostředí.

6. Vybrané způsoby podporování investic v Polsku

K nejúčinnějším způsobům podporování investic v Polsku patří zřizování tzv. Speciálních ekonomických zón/SEZ (průmyslových zón). SEZ je správně vyčleněná část území Polska, určená pro podnikání za výhodnějších podmínek. SEZ je místo, podléhající speciálnímu zvýhodněnému daňovému režimu, kde může podnikatel zahájit podnikatelskou činnost na speciálně připraveném území a provozovat ji bez placení daně z příjmů. Speciální ekonomické zóny vznikly za účelem:

- urychlení hospodářského rozvoje polských regionů,
- rozvoje a využití nových technických a technologických řešení v národní ekonomice,
- zvýšení konkurenceschopnosti výrobků a služeb,
- využití průmyslového majetku a infrastruktury,
- tvoření nových pracovních míst.

V SEZ může podnikatel získat následující výhody:

- osvobození od daně z příjmů fyzických nebo právnických osob,
- pozemek plně připravený k investici za zvýhodněnou cenu,
- bezúplatnou pomoc při vyřizování formalit spojených s investicí,
- osvobození od daně z nemovitostí.

Daňovou úlevu v SEZ lze získat z hlediska objemu investice nebo z hlediska vytvoření nových pracovních míst. Je nutné pamatovat, že na území speciální ekonomické zóny není možné provozovat každou podnikatelskou činnost. Povolení k podnikání na území SEZ vydává Představenstvo SEZ. V Polsku existuje 16 Speciálních ekonomických zón.

Podnikatelé se také mohou ucházet o finanční podporu z prostředků strukturálních fondů, které jsou alokovány v několika operačních programech, v jejichž rámci mohou podnikatelé žádat finanční podporu. Podrobné informace o fondech lze najít na internetové stránce:

www.funduszezstrukturalne.gov.pl

Internetové odkazy:

Stránky o EU:

- www.europa.eu - portál EU
- www.ukie.gov.pl - portál Úřadu výboru pro evropskou integraci
- www.cie.gov.pl - Evropské informační centrum

Stránky ministerstev v Polsku:

- www.mg.gov.pl – Ministerstvo hospodářství
- www.mswia.gov.pl – Ministerstvo vnitra
- www.funduszestructuralne.gov.pl - Ministerstvo hospodářství a práce
- www.funduszeunijne.gov.pl - Ministerstvo regionálního rozvoje
- www.mos.gov.pl – Ministerstvo životního prostředí (Informační centrum o ŽP)
- www.mnii.gov.pl - Ministerstvo vědy a informatizace
- www.minrol.gov.pl - Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova
- www.mi.gov.pl - Ministerstvo infrastruktury
- www.nfosigw.gov.pl – Národní fond pro ochranu životního prostředí a vodohospodářství
- www.mf.gov.pl – Ministerstvo financí
-

Stránka Polské agentury pro rozvoj podnikání (Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości)

- www.parp.gov.pl

Stránky týkající se evropských fondů:

- www.zporr.gov.pl
- www.konkurencyjnosc.gov.pl
- www.efs.gov.pl

Jiné servisy:

- www.pap.com.pl - servis Polské tiskové kanceláře
- www.gazeta.pl - servis deníku Gazeta Wyborcza
- www.wroclaw.pl – stránky města Wrocław

Podrobné informace o možnostech investování v PR najdete na internetových stránkách Polské agentury pro zahraniční investice (Polska Agencja Inwestycji Zagranicznych S.A.) - Polský ekonomický portál – www.paiz.gov.pl

Cil 3 / Cel 3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEBRAZAMY GRANICE

Daně a jiná veřejná plnění v podnikání v Polsku v roce 2014

Janusz Turakiewicz

daňový poradce č. 01821

1. Úvod

K základním povinnostem podnikatelů patří placení veřejných odvodů, včetně daní a pojistného na sociální a zdravotní pojištění. Ve většině případů se v Polsku jedná o samostatný výpočet příslušné částky.

Začátkem roku 2014 vstoupila v platnost další etapa reformy daně z přidané hodnoty (od 1.1. a 1.4.) a změny v daních z příjmů (od 1.1.). Další změny lze očekávat v průběhu roku.

2. Daňová soustava v Polsku

Daňová soustava v Polsku se skládá:

daně			
	přímé	nepřímé	
jsou příjmem státního rozpočtu	z příjmů právnických osob (CIT) z příjmů fyzických osob (PIT) tonážní daň z těžby některých nerostů	z přidané hodnoty (DPH) (pol. VAT) spotřební daň daň z her	
	z občanskoprávních úkonů dědická a darovací z nemovitostí silniční zemědělská lesní		jsou příjmem rozpočtů samospráv
poplatky (vybrané)			
jsou příjmem státního rozpočtu	za cestovní pasy soudní konzulární		
		finanční (kolky) poplatek za prodejní místo na tržišti místní lázeňský ze psů	jsou příjmem rozpočtů samospráv
ostatní veřejná plnění (vybraná)			
centralizovaná	pojistné na sociální pojištění pojistné na zdravotní pojištění příspěvek na Fond práce příspěvek na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob rozhlasový a televizní poplatek		
		poplatky za hospodářské využití životního prostředí	decentralizovaná

3. Daně

3.1. Legislativní rámec

Základní význam pro stanovení daňových povinností podnikatelů v Polsku mají:

(a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku),

která stanovuje, že „Každý je povinen nést tíhu veřejných plnění a odvodů, včetně daní, stanovených v zákoně“ (čl. 84) a „Ukládání daní, jiných veřejných poplatků, určování subjektů, objektů zdanění a daňových sazeb, a dále i pravidel přiznávání daňových úlev a prominutí, kategorií subjektů osvobozených od daní upravuje zákon“ (čl. 217).

(b) *Acquis Communautaire* (právo) Evropské unie,

přijaté ke dni 1. 5. 2004 jako závazné na území PR, a to zejména:

D2006/112/ES - Směrnice Rady č. 2006/112/ES ze dne 28.11.2006 o společném systému daně z přidané hodnoty.

ED2010/45/EU - Směrnice Rady č. 2010/45/ES ze dne 13.7.2010 o změně Směrnice Rady č. 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

ERR282/2011 – Prováděcí nařízení Rady (EU) č. 282/2011 ze dne 15.3.2013, kterým se stanoví prováděcí opatření ke směrnici 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty (upravená verze).

ERR2913/92 - Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12.10.1992, kterým se vydává celní kodex Společenství.

(c) zákony

UCIT – Zákon ze dne 15.2.1992 o dani z příjmů právnických osob (Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych)

UKKS – Zákon ze dne 10.9.1999 - Trestní finanční zákon (Ustawa Kodeks karny skarbowy.)

UKS – Zákon ze dne 28.9.1991 o finanční kontrole (Ustawa o kontroli skarbowej)

UNIP – Zákon ze dne 13.10.1995 o pravidlech evidence a identifikace poplatníků (Ustawa o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników)

UOP – Zákon ze dne 29.8.1997 o správě daní a poplatků (Ustawa Ordynacja podatkowa)

UOS – Zákon ze dne 9.9.2000 o finančním poplatku (Ustawa o opłacie skarbowej)

UPA – Zákon ze dne 6.12.2008 o spotřební dani (Ustawa o podatku akcyzowym)

UPCC – Zákon ze dne 9.9.2000 o dani z občanskoprávních úkonů (Ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych)

UPEA – Zákon ze dne 17.6.1966 o vymáhacím řízení ve správě (Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji)

UPIT – Zákon ze dne 26.7.1991 o dani z příjmů fyzických osob (Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych)

UPITR – Zákon ze dne 20.11.1998 o paušální dani z některých příjmů fyzických osob (Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne)

UPL – Zákon ze dne 30.10.2002 o dani z lesů (Ustawa o podatku leśnym)

UPOL – Zákon ze dne 12.1.1991 o místních daních a poplatcích (Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych)

UPR – Zákon ze dne 15.11.1984 o zemědělské dani (Ustawa o podatku rolnym)

UPT – Zákon ze dne 24.8.2006 o tonážní dani (Ustawa o podatku tonażowym).

UPWNK – Zákon ze dne 2.3.2013 o dani z těžby některých nerostů (Ustawa o podatku od wydobycia niektórych kopalin).

UVAT – Zákon ze dne 11.3.2004 o dani z přidané hodnoty (Ustawa o podatku od towarów i usług)

Pro řádné stanovení daňových povinností mají často význam i předpisy, obsažené v jiných právních dokumentech, a to zejména:

UC – Zákon ze dne 5.07.2001 o cenách (Ustawa o cenach)

UKC – Zákon ze dne 23.4.1964 – Občanský zákoník (Ustawa Kodeks cywilny)

UPBu – Zákon ze dne 7.7.1994 – Stavební zákon (Ustawa Prawo budowlane)

UPOŠ – Zákon ze dne 2.4.2001 o ochraně životního prostředí (Ustawa Prawo ochrony środowiska)

UR – Zákon ze dne 29.9.1994 o účetnictví (Ustawa o rachunkowości).

URZSZON – Zákon ze dne 27.8.1997 o profesní a sociální rehabilitaci a zaměstnávání zdravotně postižených osob (Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)

UmRP-CR – Zákon ze dne 13.9.2011 mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu (Umowa z dnia 13.9.2011 roku między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu).

(d) prováděcí nařízení (vyhlášky) vydávané vládou nebo příslušnými ministry.

3.2. Správa daní a poplatků (Zákon ze dne 29.8.1997 o správě daní a poplatků)

Zákon o SDP upravuje záležitosti daňových závazků (mj. platební lhůty, penále za prodlení a prolongační poplatek, zánik daňových závazků, promlčení, přeplatek, oprava přiznání), daňových informací, daňového řízení (mj. vyřizování záležitostí, doručování, předvolání, navrácení lhůty, zahájení řízení, protokoly a záznamy, zpřístupňování spisů, důkazy, rozhodnutí, usnesení, odvolání, stížnosti), daňové kontroly a ověřujících úkonů, finanční tajemství a vydávání potvrzení.

Předpisy o SDP se uplatňují pro (1) daně, poplatky a nedaňové pohledávky státního rozpočtu a rozpočtů územních samospráv, k jejichž stanovení nebo určení jsou oprávněni správci daní, (2) finanční poplatek a poplatky, které upravují předpisy o místních daních a poplatcích a (3) záležitosti z oblasti daňové legislativy jiné než vyjmenované v b. (1), které spadají do příslušnosti správců daní.

V praxi důležitým oprávněním poplatníků a plátců je možnost získat obecný nebo individuální výklad daňových právních předpisů v situaci, kdy tyto předpisy vzbuzují pochybnosti v oblasti jejich uplatnění v konkrétní situaci. Předkládaná žádost o výklad se může týkat vzniklé skutečné situace nebo předpokládaných budoucích událostí. Přizpůsobení se obecnému výkladu nemůže uškodit tomu, kdo jej použil, kdežto v případě individuálního výkladu toto pravidlo platí pouze pro žadatele, který o příslušný výklad požádal.

3.3. Identifikace a evidence poplatníků (Zákon ze dne 13.10.1995 o pravidlech evidence a identifikace poplatníků)

V souladu se zákonem o pravidlech evidence a identifikace poplatníků mají fyzické osoby, právnické osoby, organizační složky bez právní subjektivity a jiné subjekty, které jsou na základě zvláštních zákonů poplatníky, plátcí daní nebo plátcí pojistného, registrační povinnost. Daňovým identifikátorem je:

- (1) číslo ve Všeobecném elektronickém systému evidence obyvatel (PESEL – rodné číslo) – u poplatníků, kteří jsou fyzickou osobou registrovanou v rejstříku PESEL, kteří neprovozují živnostenskou činnost a nejsou registrováni jako plátcí daně z přidané hodnoty,
- (2) daňové identifikační číslo (pol. NIP=DIČ) – u ostatních subjektů, které mají registrační povinnost.

Řízení ve věci přidělení DIČ probíhá na základě zákona o SDP. K přidělení DIČ dochází prostřednictvím Centrálního rejstříků subjektů – Státní evidence poplatníků (Centralny Rejestr Podmiotów – Krajowa Ewidencja Podatników), vedené Ministerstvem financí. DIČ na

základě správního rozhodnutí přiděluje příslušný ředitel finančního úřadu. DIČ se skládá z deseti číslic, z nich první tři určují finanční úřad přidělující číslo.

Osoby povinné k identifikačnímu přihlášení se přihlašují jen jednou, bez ohledu na druh a množství poplatníkem placených daní, formu zdanění, počet nebo druh provozovaných živností nebo počet provozovaných podniků. Držitel DIČ je povinen aktualizovat údaje obsažené v identifikační přihlášce.

Poplatníci mají povinnost uvádět daňový identifikátor na veškerých dokladech spojených s vykonáváním daňových závazků a nedaňových pohledávek rozpočtů, které mají povinnost vybírat správci daní a celní orgány a ve věcech týkajících se daňových závazků a nedaňových pohledávek rozpočtů. Poplatníci mají povinnost uvádět daňový identifikátor na žádost orgánů státní správy a samosprávy, orgánů finanční kontroly, zástupců Nejvyššího kontrolního úřadu, bank a družstevních úvěrových a spořicíh ústavů, stran občanskoprávních úkonů, plátců a inkasentů daní a nedaňových pohledávek rozpočtů.

Na žádost zájemce je finanční úřad povinen tomuto potvrdit skutečnost přidělení DIČ subjektu, který toto číslo používá. Zájemcem může být jak sám poplatník, kterého se potvrzení týká, tak i třetí osoba, která má právní zájem na podání žádosti. Na žádost poplatníka vydává finanční úřad, který vydal rozhodnutí o přidělení DIČ, duplikát rozhodnutí o přidělení DIČ.

Poplatníci daně z přidané hodnoty, kteří obchodují na trhu Evropské unie, mají povinnost se dodatečně registrovat a používat v dokladech týkajících se těchto obchodů identifikační číslo, kterým je DIČ s předponou PL.

3.4. Trestní finanční zákon (Zákon ze dne 10.9.1999 - Trestní finanční zákon)

Trestní finanční zákon upravuje odpovědnost za finanční přestupky a trestné činy (proti: daňovým povinnostem a vyúčtováním dotací nebo subvencí, celním povinnostem, pravidlům zahraničního obratu zbožím a službami, devizovému obratu, organizaci loterií), řízení ve věcech finančních trestných činů a přestupků a řízení o výkonu trestů a vykonávání trestních opatření (ve věcech finančních trestných činů a přestupků).

Trestní odpovědnost za finanční trestný čin nebo přestupek nese jen ten, kdo páchá čin společensky nebezpečný, zakázaný po hrozbou trestu zákonem platným v době jeho spáchání. Není finančním trestným činem ani přestupkem nedovolený čin, jehož společenská nebezpečnost je nepatrná. Finanční trestný čin nebo přestupek nepáchá pachatel nedovoleného činu, není-li mu možné v době činu připsat vinu. Stejný čin může být pouze jedním finančním trestným činem nebo pouze jedním finančním přestupkem.

Za spáchání zodpovídá nejen ten, kdo nedovolený (zakázaný) čin páchá sám nebo ve spolupachatelství nebo v dohodě s jinou osobou, ale i ten, kdo řídí spáchání nedovoleného činu jinou osobou nebo využívá závislost jiné osoby na sobě a nařizuje ji uskutečnění takového činu. Každý spolupachatel páchající nedovolený čin odpovídá v mezích své úmyslnosti nebo neúmyslnosti, nezávisle na odpovědnosti ostatních pachatelů. Za finanční trestné činy a přestupky odpovídá jako pachatel i ten, kdo na základě právního předpisu, rozhodnutí příslušného orgánu, smlouvy nebo skutečného jednání vede obchodní záležitosti fyzické osoby, právnické osoby nebo organizační složky bez právní subjektivity.

Rozhodnutím vydaným v řízení ve věci o finančním trestném činu nebo přestupku nezaniká povinnost zaplacení veřejnoprávní pohledávky.

Potrestán za finanční trestný čin nebo přestupek nebude ten, kdo po spáchání nedovoleného činu toto oznámil orgánu činnému v trestním řízení a odhalil podstatné okolnosti tohoto činu a ve lhůtě stanovené oprávněným orgánem uhradil celou veřejnoprávní pohledávku zkrácenou v důsledku zakázaného činu. Oznámení je nutné podat písemně nebo předat ústně do protokolu. Oznámení je neúčinné, bylo-li podáno v době, kdy již orgán činný v trestním řízení měl

výslovně doloženou informaci o spáchání finančního trestného činu nebo přestupku, stejně tak po zahájení služebních úkonů orgánem činným v trestním řízení, zejména prohledání, zjišťovacího úkonu (prověřování) nebo kontroly pro odhalení finančního trestného činu nebo přestupku, ledaže tento úkon nedal základy k zahájení řízení ve věci tohoto nedovoleného činu.

Orgány v přípravném řízení ve věcech finančních trestných činů a přestupků jsou finanční úřad, inspektor finanční kontroly, celní úřad, Pohraniční policie, Státní policie a Vojenská policie, a ve věcech finančních trestných činů i Agentura pro vnitřní bezpečnost (Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrzznego) a Ústřední protikorupční kancelář (Centralne Biuro Antykorupcyjne). Kromě státního zástupce je veřejným žalobcem u soudu orgán, který podává a podporuje žalobu.

3.5. Vymáhací řízení ve správě (Zákon ze dne 17.6.1966 o vymáhacím řízení ve správě).

Nezaplatí-li poplatník, plátce nebo inkasent daně, poplatky a jiné pohledávky, které upravuje zákon o SDP, spadají tyto do správní exekuce, jejíž pravidla stanoví zákon o vymáhacím řízení ve správě. Zákon stanoví i pravidla zajištění daňového závazku na majetku před splatností a během exekuce uplatňované donucovací prostředky, sloužící ke splnění daňových povinností.

V oblasti exekuce peněžních pohledávek se zákon o vymáhacím řízení ve správě vztahuje k záležitostem exekuce: z peněz, ze mzdy za práci, z důchodových plnění a sociálního pojištění a sociálního důchodu, z bankovních účtů a spořicích vkladů, z jiných peněžních pohledávek, z práv z finančních nástrojů, z cenných papírů nezapsaných na účtech cenných papírů, ze směnky, z autorských majetkových práv a příbuzných práv a z práv průmyslového vlastnictví, z podílu ve společnosti s ručením omezeným, z ostatních majetkových práv a z movitostí a nemovitostí.

3.6. Daň z přidané hodnoty (Zákon ze dne 11.3.2004 o dani z přidané hodnoty)

Předmětem daně z přidané hodnoty jsou:

- 1) dodání zboží nebo poskytnutí služby za úplatu v tuzemsku,
- 2) vývoz zboží,
- 3) dovoz zboží do tuzemska,
- 4) pořízení zboží z jiného členského státu EU za úplatu do tuzemska,
- 5) dodání zboží do jiného členského státu EU.

Ustanovení zákona neplatí pro prodej podniku nebo jeho části a úkony, které nemohou být předmětem platné smlouvy.

Pokud roční příjmy nedosahují 150.000 PLN, platí osvobození od daně, kdy se poplatník může tohoto osvobození vzdát. Toto osvobození není relevantní pro některé činnosti, mj. pro dovoz zboží a služeb a pořízení zboží v rámci ES a pro poplatníky, kteří dodávají mj. výrobky z ušlechtilého kovu nebo s obsahem těchto kovů, zboží, na které se vztahuje spotřební daň, a nové dopravní prostředky, a kteří poskytují právnické služby, služby v oblasti poradenství a klenotnické služby.

Základním pravidlem zdanění DPH v tuzemských transakcích je vyúčtování daně na výstupu v období (měsíce nebo čtvrtletí) uskutečnění dodávky zboží nebo poskytnutí služby a vyúčtování daně k odpočtu (na vstupu) z pořízeného zboží a služeb v období (měsíce nebo čtvrtletí), u nichž vzhledem k pořízenému nebo dovezenému poplatníkem zboží nebo službám vznikla daňová povinnost, však ne dříve, než v období, ve kterém poplatník obdržel daňový doklad nebo celní doklad. Pokud poplatník nesnížil daň na výstupu o daň na vstupu v příslušném období, může toto učinit v přiznání předkládaném za jeden ze dvou následujících zúčtovacích období. V transakcích se zahraničními obchodními partnery je vznik daňové

povinnosti a nároku na odpočet daně na vstupu spojený s datem uskutečnění zdanitelného plnění a obdržení dokumentů potvrzujících jeho uskutečnění.

Tzv. "malý poplatník" (tj. takový, u něhož hodnota prodeje nepřesáhla v předchozím roce v přepočtu 1.200.000 EUR) si může zvolit tzv. pokladní metodu vyúčtování, která spočívá v tom, že daňová povinnost v případě daně z přidané hodnoty vzniká ke dni: (1) úhrady celé nebo částečné pohledávky – v případě dodání zboží (poskytnutí služeb) poplatníkům registrovaným jako poplatníci DPH "činní", (2) obdržení celé nebo částečné úhrady, nejpozději však do 180 dnů ode dne dodání zboží (poskytnutí služby) – jinému subjektu než je uveden v bodě (1). Malý poplatník může odstoupit od pokladní metody, ale nejdříve po 12 měsících, kdy tuto metodu používal, a to po předchozím písemném oznámení finančnímu úřadu, zaslaném do konce čtvrtletí, ve kterém tuto metodu uplatňoval.

V transakcích se zahraničními obchodními partnery je vznik daňové povinnosti a nároku na odpočet daně na vstupu spojený s datem uskutečnění zdanitelného plnění a obdržení dokumentů potvrzujících jeho uskutečnění.

Poplatníci mají povinnost podávat na finanční úřad daňová přiznání VAT-7 do 25. dne měsíce následujícího po měsíci, kdy vzniklo zdanitelné plnění (daňová povinnost). Tzv. "malí poplatníci", kteří zvolili pokladní metodu, předkládají finančnímu úřadu daňová přiznání VAT-7K do 25. dne měsíce následujícího po čtvrtletí, kdy jim vznikla daňová povinnost. Malí poplatníci, kteří nezvolili pokladní metodu, a ostatní poplatníci mohou také předkládat čtvrtletní daňová přiznání VAT-7K, a to po předchozím písemném oznámení finančnímu úřadu volby této metody do 25. dne druhého měsíce čtvrtletí, za které bude poprvé podáváno čtvrtletní přiznání. Ve stejných termínech mají poplatníci povinnost zaplatit daň na účet příslušného finančního úřadu a poplatníci, kteří daň přiznávají čtvrtletně, pokud nejsou "malými poplatníky", platí daň zálohově měsíčně.

Základem pro vyhotovení přiznání jsou evidence prodeje a nákupů, které umožňují určit na základě daňových dokladů (faktur) a jiných dokumentů částky, které jsou základem zdanění, a výši daně (na výstupu) a hodnoty nákupů bez DPH a daně k odečtení při nákupu (na vstupu). Ve stejných termínech mají poplatníci povinnost vypočítat a zaplatit daň na účet příslušného finančního úřadu.

Základní sazba DPH je 22%. Snížené sazby činí 7%, 3% a 0%, tyto a osvobození od daně se uplatňují na zboží a služby uvedené v zákoně o DPH nebo ve vyhláškách ministra financí. Prodlouženo je období, ve kterém základní sazba daně z přidané hodnoty činí 23%. Snížené sazby jsou nyní 0%, 5% a 8% - podle současného právního stavu budou platit do konce roku 2016. V případě, že by se makroekonomická situace země zhoršila, je možné, že sazby budou na nějakou dobu zvýšeny, maximálně na úroveň 25%, 7% a 10%.

Poplatníci, kteří prodávají zboží a poskytují služby, včetně obchodu a gastronomie, pro nepodnikající fyzické osoby a paušální zemědělce, mají povinnost vést evidenci obrátu a částek daně z prodeje (na výstupu) při použití registračních pokladen. Podrobná pravidla fungování registračních pokladen stanoví vyhláška ministra hospodářství, kdežto pravidla uplatňování osvobození od registračních pokladen upravuje ministr financí. K poplatníkům, kteří jsou osvobozeni od používání registračních pokladen, patří mj. ti, jejichž prodej pro fyzické osoby, které nejsou živnostníky, a paušální zemědělce nepřesáhl 20.000 PLN.

Za účelem doložení uskutečnění prodeje poplatníci mají povinnost zpravidla vystavit daňové doklady. Lhůty pro vystavení těchto dokladů a rozsah informací, které musí obsahovat, stanovuje zákon o dani z přidané hodnoty. V případě prodeje osvobozeného od daně je na daňovém dokladu (faktuře) nutné uvést symbol PKWiU (Polská klasifikace zboží a služeb) prodávaného zboží nebo služby nebo odkaz na předpis, který stanovuje osvobození od daně. V případě vnitrokomunitární dodávky zboží platí to, že v daňovém dokladu musí být

uvedeno daňové identifikační číslo obchodního partnera s příslušnými písmeny státu odběratele.

Od roku 2013 platí nová pravidla postupování týkající se nároku na odpočet daně na vstupu v případě zaplacení za dodané zboží a služby po splatnosti. Poplatník, který svůj závazek neuhradí do 150 dnů ode dne splatnosti faktury, je povinen provést korekce daně na vstupu (nárokované k odpočtu).

Na základě souhlasu vydaného Evropskou komisí pro Polsko, se v průběhu roku 2014 předpokládá, že budou zavedena nová pravidla pro odpočet daně na vstupu související s užíváním poplatníky dopravních prostředků, která omezují rozsah odpočtů souvisejících s provozními náklady vozidel.

3.7. Spotřební daň (Zákon ze dne 6.12.2008 o spotřební dani)

Spotřební daň se týká spotřebních výrobků v souladu s pravidly platnými v Evropské unii. Jednotková balení tabákových a alkoholických výrobků (s výjimkou piva), které jsou předmětem obratu, musí být označena kolky.

3.8. Daň z příjmů právnických osob (Zákon ze dne 15.2.1992 o dani z příjmů právnických osob)

Základní pravidlo daní z příjmů právnických osob stanovuje, že poplatníci, kteří mají sídlo nebo představenstvo na území Polské republiky, jsou povinni k dani z úhrnu svých příjmů, bez ohledu na místo jejich zdroje. Daň má lineární charakter, sazba činí 19% základu daně, kterým jsou příjmy vyčíslené na základě řádně vedených účetních knih. Poplatníci mají povinnost každý měsíc samostatně vypočítat příjem a výši daně a zaplatit zálohu na tuto daň, a to do 20. dne následujícího měsíce, bez předkládání daňového přiznání. Po ukončení zdaňovacího období jsou poplatníci povinni podat daňové přiznání o výši příjmů/ztráty, a to do konce třetího měsíce následujícího roku.

Pro řádné vyúčtování daně z příjmů právnických osob je nutné podrobně znát seznam výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů, osvobození a odpočty od základu daně. Zde mají zvláštní význam předpisy týkající se odpisů hmotného a nehmotného majetku, protože výčet ročních odpisových sazeb, stanovený v příloze zákona o dani z příjmů právnických osob, je často základem ke stanovení odpisů pro účely zákona o účetnictví. Odpisy lze uplatňovat ve stejné výši každý měsíc, nebo čtvrtletně, nebo jednorázově na konci zdaňovacího období. Poplatníci zahajující podnikání nebo malí poplatníci – podle pravidel stanovených pro podporu *de minimis* - mohou uplatnit jednorázový odpis některého dlouhodobého hmotného majetku do výše 50.000 EUR ročně.

Od roku 2013 byla zavedena povinnost korekce výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů v případě úhrady dodaného zboží a služeb po splatnosti. Poplatník, který svůj závazek nezaplatil do 30 dnů (v případě splatnosti do 60 dnů) nebo do 90 dnů (v případě splatnosti delší 60 dnů), je povinen provést korekci (snížení) výdajů, a to může znamenat zaplacení vyšší daně z příjmů a úroků.

3.9. Daň z příjmů fyzických osob

3.9.1. Zdanění příjmů dle všeobecných pravidel (Zákon ze dne 26.7.1991 o dani z příjmů fyzických osob).

Podnikatel podnikající jako fyzická osoba, nebo společník společnosti bez právní subjektivity má ve většině případů možnost volby formy zdanění a vedení účetnictví; omezení volby se týká pouze jmenovitě vyčíslených druhů živností a vyskytuje se v případě překročení určitých velikostí podniku.

Ze zdanění formou tzv. paušálu z evidovaných příjmů jsou vyloučeni podnikatelé, kteří měli v minulém roce příjmy z činnosti provozované pouze samostatně ve výši přesahující 150.000 EUR (za rok 2013 – 633.450 PLN) nebo kteří dosáhli příjmů pouze z činnosti provozované formou společnosti a součet příjmů společníků této společnosti nepřesáhl částku 150.000 EUR.

Po překročení výnosů bez DPH z prodeje zboží, výrobků a finančních operací ve výši 1 200 000 EUR (dosažených v roce 2013 na úrovni minimálně 5.059.560 PLN) mají fyzické osoby a občanské společnosti fyzických osob povinnost vést v následujícím zdaňovacím období účetní knihy.

Volbě způsobu vedení účetnictví (evidencí) a formy zdanění by měla předcházet podrobná analýza dopadů v oblasti náročnosti a nákladů a daňových dopadů. Taková analýza by měla být provedena každým rokem, před vypršením lhůt k oznámení finančnímu úřadu informace o zvolené formě zdanění a vedení účetní evidence.

Poplatníci zdanění dle zákona o dani z příjmů fyzických osob, to znamená dle tzv. všeobecných pravidel, jsou povinni vést (1) daňovou knihu příjmů a výdajů (podatkowa księga przychodów i rozchodów), jež je základem pro vyčíslení základu daně, (2) evidenci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, (3) evidenci vybavení, (4) mzdové listy zaměstnanců, (5) evidenci prodeje, (6) evidenci jízd vozidla, které není dlouhodobým hmotným majetkem a (7) vypočítávat zálohy na daň z příjmů a platit je na účet finančního úřadu s tím, že zde není povinnost podávat daňová přiznání v průběhu roku.

Daňové přiznání za zdaňovací roční období se podává do konce dubna následujícího roku. V tomto přiznání se uvádí příjmy (ztráty) ze všech zdrojů příjmů poplatníka, zaplacené pojistné na sociální a zdravotní pojištění, všechna osvobození a odečitatelné položky, na něž má poplatník nárok. Ve stejné lhůtě je poplatník povinen doplatit daň, je-li částka vyplývající z ročního vyúčtování vyšší než zálohy zaplacené v průběhu zdaňovacího období. Došlo-li k přeplatku, bude tento vrácen do tří měsíců od podání přiznání nebo bude zaúčtován ve prospěch jiných vymahatelných daňových závazků.

Za příjem z mimozemědělské podnikatelské činnosti se považují pohledávky, i když nebyly ve skutečnosti obdrženy, po odečtení hodnoty vráceného zboží, poskytnutých slev a skont. U poplatníků, kteří prodávají zboží a služby zdanitelné daní z přidané hodnoty, se za příjem z tohoto prodeje považuje příjem snížený o daň z přidané hodnoty na výstupu.

Pro řádné vyúčtování daně z příjmů fyzických osob je nutné podrobně znát seznam předmětných osvobození, výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů a odpočty od základu daně. Od roku 2013 byla zavedena povinnost korekce výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů v případě úhrady dodaného zboží a služeb po splatnosti. Poplatník, který svůj závazek nezaplatil do 30 dnů (v případě splatnosti do 60 dnů) nebo do 90 dnů (v případě splatnosti delší 60 dnů) je povinen provést korekci (snížení) výdajů, a to může znamenat zaplacení vyšší daně z příjmů.

Daň z příjmů se pobírá od základu daně dle následující tabulky:

Základ daně v PLN	Daň činí
do 85.528	18% mínus sleva na dani 556,02 PLN
více než 85.528	14.839,02 PLN + 32% rozdílu nad 85.528 PLN

Příjmy ze živnostenské činnosti je možné danit i rovnou daní ve výši 19% základu daně.

3.9.2. Paušální zdanění (Zákon ze dne 20.11.1998 o paušální dani z některých příjmů fyzických osob)

3.9.2.1. Paušál z evidovaných příjmů

Při placení daně z příjmů touto formou vzniká povinnost (1) vést evidenci příjmů, která je základem pro stanovení výše základu daně, (2) vést evidenci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, (3) vést evidenci vybavení, (4) vést mzdové listy zaměstnanců a (5) vypočítávat zálohy na daň z příjmů a platit je na účet finančního úřadu.

Poplatník předkládá finančnímu úřadu příslušnému dle místa bydliště písemné prohlášení o volbě zdanění formou paušálu z evidovaných příjmů za dané zdaňovací období do 20. ledna zdaňovacího období; neohlásil-li v této lhůtě likvidaci podnikatelské činnosti nebo nezvolil-li jinou formu zdanění, přijímá se, že nadále podniká formou evidovaného paušálu. Poplatníci, kteří hradí daň formou evidovaného paušálu, jsou povinni každý měsíc vypočítat paušální daň a zaplatit ji na účet finančního úřadu do 20. dne následujícího měsíce a za měsíc prosinec ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Tito poplatníci jsou povinni do 31. ledna podat na finanční úřad příslušný dle místa bydliště přiznání PIT-28 o výši dosaženého příjmu, výši vyčíslených odpočtů a výši paušálu z evidovaných příjmů.

Paušál z evidovaných příjmů, závisle na druhu živnosti, činí od 3 do 20%.

Příjmy zdaňované paušálními formami daně se nesčítají s příjmy z jiných zdrojů, na které se vztahuje daň z příjmů fyzických osob.

3.9.2.2. Daňová karta

Daňová karta je formou paušálního zdanění, kterou mohou uplatňovat podnikatelé podnikající v rámci živností vyjmenovaných v zákoně o paušální dani z některých příjmů fyzických osob. Poplatníci, kteří provozují činnost zdaněnou daňovou kartou, jsou osvobozeni od povinnosti vést knihy, podávat daňová přiznání, přiznání o výši dosažených příjmů a placení záloh na daň z příjmů. Možnost uplatňovat daňovou kartu vzniká na žádost poplatníka, předloženou dle stanoveného vzoru příslušnému finančnímu úřadu, nejpozději do dne 20. ledna zdaňovacího období; neohlásil-li v této lhůtě likvidaci podnikatelské činnosti nebo nezvolil-li jinou formu zdanění, přijímá se, že nadále podniká touto formou. Ředitel finančního úřadu, při zohlednění žádosti o uplatnění daňové karty, vydává rozhodnutí a určuje výši daně za zdaňovací období. Poplatníci platí daň z příjmů formou daňové karty, sníženou o zaplacené pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, bez předvolání do sedmého dne každého měsíce za předchozí měsíc a za prosinec ve lhůtě do dne 28. prosince zdaňovacího období, na účet příslušného finančního úřadu.

3.9.3. Povinnosti plátců daně z příjmů fyzických osob

K povinnostem plátce stanoveným v zákoně o dani z příjmů fyzických osob patří:

- (1) výpočet a odvádění záloh na daň z příjmů z mezd a dalších plnění vyplacených zaměstnancům a mezd vyplacených z občanskoprávních smluv (dohod o pracovní činnosti a o provedení práce),
- (2) zpracování ročního daňového přiznání (PIT-4R) a jeho předložení finančnímu úřadu do konce ledna následujícího roku,
- (3) odvádění záloh na daň z příjmů na bankovní účet finančního úřadu do 20. dne následujícího měsíce,
- (4) vyhotovování a doručování poplatníkům, kterým byly vyplaceny mzdy, a finančním úřadům příslušným dle místa bydliště poplatníků daňového přiznání (PIT-11), a to do konce února následujícího roku,
- (5) roční zúčtování daně z příjmů z vyplacených mezd zaměstnancům, kteří podali v této věci prohlášení (tzn. roční daňové přiznání za zaměstnance podává zaměstnavatel, pokud mu zaměstnanec podá takové prohlášení do 10. ledna a splňuje zákonem stanovené podmínky, tj. např. nedosahuje příjmů z jiných zdrojů – pozn. překl.).

3.10. Daň z občanskoprávních úkonů (Zákon ze dne 9.9.2000 o dani z občanskoprávních úkonů)

Tato daň se vztahuje na:

(1) občanskoprávní úkony – smlouvy o prodeji a výměně předmětů a majetkových práv, smlouvy o půjčce peněz nebo věcí označených dle druhu, darovací smlouvy – v části týkající se převzetí dluhů obdarovaným a zátěží nebo závazků dárce, smlouvy na doživotí, smlouvy o části dědictví a smlouvy o zrušení spoluvlastnictví – v části týkající se splátek nebo doplateků, ustanovení hypotéky, ustanovení užívání za úplatu - včetně neregulérního a věcného břemena za úplatu, nepravdivé smlouvy schovací (smlouva o depositu irregulare), společenské smlouvy,

(2) změny smluv uvedených v bodě 1, pokud způsobují zvýšení základu daně z občanskoprávních úkonů;

(3) rozhodnutí soudů, včetně smírčích, a o smíru, pokud způsobují stejné právní následky jako občanskoprávní úkony uvedené v bodě (1) nebo (2).

Občanskoprávní úkony jsou zdanitelné daní, jsou-li jejich předmětem předměty nacházející se na území PR nebo majetková práva vykonávaná na území PR a předměty nacházející se v zahraničí nebo majetková práva vykonávaná v zahraničí v případě, že nabyvatel má místo bydliště nebo sídlo na území PR a občanskoprávní úkon byl uskutečněn na území PR.

Společenská smlouva a změna společenské smlouvy je zdanitelná touto daní, je-li sídlo občanské společnosti na území Polské republiky, kdežto u kapitálové společnosti – pokud se na území PR nachází skutečné vedení nebo sídlo firmy – pokud její skutečné vedení není na území jiného členského státu EU nebo EFTA.

Tato daň se nevztahuje mj. na: smlouvy o prodeji nemovitosti nebo dlouhodobého užívání, uzavírané v souladu s realizací pohledávek vyplývajících z omezení způsobu využívání nemovitosti na základě předpisů o ochraně životního prostředí, smlouvy o prodeji věcí v exekčním nebo konkurzním řízení, občanskoprávní úkony, jiné než společenská smlouva a její změny, pokud alespoň jeden účastník je z titulu uskutečnění tohoto úkonu zdaněný daní z přidané hodnoty nebo je od této daně osvobozen (s jistými výjimkami).

Daňová povinnost vzniká okamžikem:

(1) uskutečnění občanskoprávního úkonu, v případě, jsou-li plátcí pořizovatelé předmětů určených ke zpracování nebo dalšímu prodeji, okamžikem vyplacení pohledávky,

(2) uskutečnění usnesení o zvýšení kapitálu společnosti, která má právní subjektivitu,

(3) předložení prohlášení o zřízení hypotéky nebo uzavření smlouvy o zřízení hypotéky,

(4) nabytí právní moci soudního rozhodnutí, doručení rozsudku smírčího soudu nebo uzavření smíru,

(5) odkázání se na okolnost uskutečnění občanskoprávního úkonu – pokud poplatník nepředložil přiznání k dani z občanskoprávních úkonů do 5 let od konce roku, kdy vypršela lhůta splatnosti a následně se odkazuje před daňovým orgánem nebo orgánem finanční kontroly na okolnost jeho uskutečnění.

Základem zdanění je:

u smlouvy o prodeji – tržní hodnota předmětů nebo majetkového práva,

u smlouvy o půjčce a nepravdivé smlouvy schovací (smlouva o depositu irregulare) – částka nebo hodnota půjčky nebo uschovávané věci,

v případě zřízení hypotéky – hodnota zajištěné pohledávky.

Poplatníci mají povinnost, bez vyzvání daňovým orgánem, předložit přiznání k dani z občanskoprávních úkonů a vypočítat a zaplatit daň do 14 dnů od data vzniku daňové povinnosti, vyjma případů, kdy je daň pobírána plátcem (notářem – z občanskoprávních

úkonů uskutečňovaných formou notářského zápisu a pořizovatelem věci – ze smluv o prodeji, pokud pořizovatel tyto věci pořizuje za účelem zpracování nebo prodeje).

3.11. Daň z nemovitostí (Zákon ze dne 12.1.1991 o místních daních a poplatcích)

Tato daň z nemovitostí se vztahuje na pozemky, budovy a jejich části a stavby nebo jejich části spojené s provozováním živnostenské činnosti. Zdanění se netýká pozemků, klasifikovaných v evidenci pozemků a budov jako obhospodařovaná půda, pozemky s lesními a křovinnými porosty na obhospodařované půdě nebo lesy, s výjimkou pozemků užívaných pro účely podnikání.

Základem zdanění je:

- (1) pro pozemky – rozloha,
- (2) pro budovy nebo jejich části – užitková plocha, kde plocha místností nebo jejich částí a část patra s výškou ve světle od 1,40 do 2,20 m se započítává do užitkové plochy v 50% a pokud je výška menší než 1,40 m, tato plocha se nezapočítává,
- (3) pro stavby nebo jejich části spojené s provozováním podnikatelské činnosti – vstupní hodnota dlouhodobého hmotného majetku, stanovená na základě zákona dani z příjmů právnických osob a zákona o dani z příjmů fyzických osob, stanovená k 1. lednu zdaňovacího období, která je základem pro výpočet odpisů v tomto roce, nekrácená o výši odpisů (hrubá hodnota stavby).

Výši daňových sazeb stanoví zastupitelstvo obce, přičemž tyto nemohou být vyšší než limitní sazby, stanovené v zákoně o místních daních a poplatcích. Při stanovení výše sazeb může zastupitelstvo obce diferencovat jejich výši pro jednotlivé druhy zdanitelných předmětů, při zohlednění především lokalizace, druhu provozované činnosti, druhu zástavby, určení a způsobu využití pozemku a způsobu využití, druhu zástavby, technického stavu a stáří budov. V případě neschválení daňových sazeb se uplatňují sazby platné v roce předcházejícím zdaňovacímu období.

Výše daně je stanovena pro:

fyzické osoby – formou rozhodnutí správce daně příslušného podle místa lokalizace zdanitelných předmětů, na základě informací o nemovitostech a stavebních objektech podaných těmito osobami, do 14 dnů ode dne vzniku skutečností opodstatňujících vznik nebo zánik daňové povinnosti,

právnické osoby a organizační složky a společnosti bez právní subjektivity – na základě přiznání podaných správcem daně příslušnému podle místa lokalizace zdanitelných předmětů do 31. ledna zdaňovacího období; vznikla-li daňová povinnost po tomto dni, přiznání by mělo být podáno do 14 dnů ode dne vzniku skutečnosti základající vznik daňové povinnosti.

Informace a přiznání k dani z nemovitostí jsou vyhotoveny na tiskopisech dle vzorů stanovených zastupitelstvem obce. Povinnost podávat informace o nemovitostech a stavebních objektech a přiznání k dani z nemovitosti se týká i poplatníků uplatňujících osvobození od daně. Správcem daně, příslušným pro daň z nemovitostí, je starosta (primátor města).

Fyzické osoby platí daň stanovenou daňovým rozhodnutím ve stejných splátkách po dobu trvání daňové povinnosti, a to do dne 15.3., 15.5., 15.9. a 15.11. zdaňovacího období.

Právnické osoby, organizační složky a společnosti bez právní subjektivity platí v přiznání vypočtenou daň bez předvolání, ve stejných splátkách po dobu trvání daňové povinnosti, a to do 15. dne každého měsíce (za leden do 31. ledna).

3.12. Příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob

(Zákon ze dne 27.8.1997 o profesní a sociální rehabilitaci a zaměstnávání zdravotně postižených osob)

Zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň 25 zaměstnanců v přepočtu na plný úvazek, je povinen platit měsíčně příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, PFRON), a to ve výši stanovené součinem 40,65% průměrné mzdy a počtu pracovníků, odpovídajícího rozdílu mezi počtem zaměstnanců zajišťujícím dosažení koeficientu zaměstnanosti osob se změněnou pracovní schopností ve výši 6% a skutečným počtem zaměstnanců se zdravotním postižením. Z příspěvku jsou osvobozeni zaměstnavatelé, u nichž ukazatel zaměstnanosti osob se změněnou pracovní schopností činí minimálně 6%.

Zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností, zařazované do vysoké míry postižení a osoby, u nichž byly zjištěny určité nemoci, jsou oprávněni k uplatnění snížení plateb.

Podnikatelé, kteří mají povinnost platit příspěvky na Fond, jsou povinni vyhotovit měsíční přiznání a zasílat je elektronickou cestou v systému e-PFRON (<http://www.e-pfron.pl>) do 20. dne následujícího měsíce. Ve stejné lhůtě jsou povinni zaplatit příspěvek na účet Fondu. Příspěvky na Fond jsou povinností podnikatelů, kterou si nelze započítat do výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

3.13. Poplatky za využití životního prostředí (Zákon ze dne 2.4.2001 o ochraně životního prostředí)

Podnikatel je povinen vypočítat poplatek za využívání životního prostředí a podat Maršálkovskému úřadu (úřad největšího územního samosprávného celku v Polsku, samospráva vojvodství – pozn. překl.) informace o rozsahu využívání ŽP.

Informace a poplatky se týkají:

- (a) vypouštění plynů a prachu do ovzduší,
- (b) využívání (jímání) vody,
- (c) vypouštění odpadních vod do toků (vod) nebo do půdy,
- (d) skladování odpadů.

Podrobné formuláře obsahují: charakteristiku zdrojů látek vypouštěných do ovzduší, včetně procesu spalování paliv v tepelných zdrojích a spalovacích motorech, charakteristiku využívání (jímání) podzemní a povrchové vody, charakteristiku odpadních vod odváděných do toků (vod) a odpadních vod a odváděné srážkové a tající vody, informace o umístění odpadů na skládkách.

Údaje v předkládaných formulářích musí pocházet z měřících zařízení nebo dokumentů, např. daňových dokladů o nákupu paliv. Příspěvek se platí pololetně, na základě sazeb stanovených ministerstvem životního prostředí, a když výše poplatků za jednotlivé typy zdanění nepřesahuje 400 PLN, poplatek se neplatí.

3.14. Daň silniční (Zákon ze dne 12.1.1991 o místních daních a poplatcích)

Daň silniční se vztahuje na:

- (1) nákladní vozidla s povolenou celkovou hmotností od 3,5 t a pod 12 tun,
- (2) nákladní vozidla s povolenou celkovou hmotností 12 t nebo vyšší,
- (3) návěsové a přívěsové tahače přizpůsobené k užívání včetně s návěsem nebo přívěsem s povolenou celkovou hmotností soupravy vozidel od 3,5 t a do 12 t,
- (4) návěsové a přívěsové tahače přizpůsobené k užívání včetně s návěsem nebo přívěsem s povolenou celkovou hmotností soupravy 12 t nebo vyšší,
- (5) přívěsy a návěsy, které mají spolu v motorovém vozidle povolenou celkovou hmotnost od 7 t do 12 t, vyjma souvisejících pouze se zemědělskou činností, provozovanou poplatníkem zemědělské daně,

- (6) přívěsy a návěsy, které mají spolu v motorovém vozidlem povolenou celkovou hmotnost 12 t nebo vyšší, vyjma souvisejících pouze se zemědělskou činností, provozovanou poplatníkem zemědělské daně,
(7) autobusy.

Daňová povinnost v oblasti silniční daně se týká fyzických osob a právnických osob, které vlastní dopravní prostředky.

Orgánem, příslušným ve věcech silniční daně, je starosta obce (primátor města), na jejímž území se nachází místo bydliště nebo sídlo poplatníka a v případě podniku s více provozovnami nebo subjektu, který se skládá s vyčleněných organizačních složek - správce daně, na jehož území se nachází provozovna nebo složka, která má zdaňované dopravní prostředky.

Výši daňových sazeb stanoví na základě usnesení zastupitelstvo obce, přičemž roční daňová sazba nemůže být vyšší než limitní sazby stanovené v zákoně o místních daních a poplatcích. Při stanovení sazeb může zastupitelstvo obce diferencovat výši sazeb pro jednotlivé druhy předmětů zdanění při zohlednění především vlivu dopravního prostředku na životní prostředí, roku výroby nebo počtu míst k sezení.

Silniční daň se platí ve dvou stejných splátkách, do 15. února a 15. září každého roku. Silniční daň se platí bez předvolání na účet rozpočtu příslušné obce.

3.15. Smlouva mezi ČR a PR o zamezení dvojímu zdanění

Současná Smlouva mezi ČR a PR o zamezení dvojímu zdanění platí od 1. 1. 2013. Týká se, bez ohledu na způsob vybírání, daní z příjmů a majetku, které se vybírá ve prospěch obou států, jeho územních celků nebo místních orgánů. V PR k těmto daním patří daň z příjmů fyzických a právnických osob (čl. 2). Smlouva upravuje podrobně otázky zdanění:

- * příjmů z nemovitostí (čl. 6),
- * zisků podniků (čl. 7),
- * mezinárodní dopravy (čl. 8),
- * sdružených podniků (čl. 9),
- * dividend (čl. 10),
- * úroků (čl. 11),
- * licenčních poplatků (čl. 12),
- * zisků z převodu majetku (čl. 13),
- * příjmů ze závislé činnosti (čl. 14),
- * odměn ředitelů (čl. 15),
- * příjmů umělců a sportovců (čl. 16),
- * starobních a invalidních důchodů (čl. 17),
- * funkčních požitků (čl. 18),
- * studentů (čl. 19),
- * jiných příjmů (čl. 20).

V případě osob s místem bydliště nebo sídlem v České republice se dvojí zdanění zamezuje tím, že Česká republika může při ukládání daní těmto osobám zahrnout do základu daně, ze kterého se takové daně ukládají, části příjmu, které mohou být zdaněny v Polsku, avšak povolí snížit částku daně vypočtenou z takového základu o částku rovnající se dani zaplacené v Polsku. Částka, o kterou se daň sníží však nemůže přesáhnout tu část české daně vypočtené před jejím snížením, která poměrně připadá na příjem, který může být zdaněn v Polsku (čl. 21).

Základní informace o institucích polského pracovního práva pro zahraniční zaměstnance z České republiky. Legislativní stav: leden 2014

Marzena Małgorzata Plucińska

právní poradce

OBSAH:

1. Zdroje polského pracovního práva
2. Obecná ustanovení
 - 2.1. Pojem zaměstnance a zaměstnavatele
 - 2.2. Základní pravidla pracovního práva
 - 2.3. Rovné zacházení se zaměstnanci
 - 2.4. Dozor a kontrola dodržování pracovního práva
3. Pracovní poměr
 - 3.1. Pracovní smlouva
 - 3.2. Typy pracovních smluv
 - 3.3. Zrušení a ukončení pracovního poměru
4. Mzda za práci a další plnění
5. Hmotná odpovědnost zaměstnanců
- 5.1. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli
- 5.2. Odpovědnost za majetek svěřený zaměstnanci
6. Pracovní doba
 - 6.1. Přestávky v práci a odpočinek
 - 6.2. Přesčas
 - 6.2.1. Odměna za práci přesčas
 - 6.3. Práce v noci, práce v neděli a o svátcích a práce na směny
7. Zaměstnanecká dovolená
 - 7.1. Dovolená na zotavenou
 - 7.2. Neplacená dovolená
 - 7.3. Dovolená na žádost
8. Práva zaměstnanců spojená s rodičovstvím
 - 8.1. Mateřská dovolená
 - 8.2. Otcovská dovolená
 - 8.3. Dovolená pro rodiče
 - 8.4. Podpora v mateřství
 - 8.5. Období kojení
 - 8.6. Rodičovská dovolená a další práva spojená s rodičovstvím
9. Zaměstnávání mladistvých
10. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
11. Řešení sporů o nároky z pracovního poměru

1. Zdroje polského pracovního práva

Základním právním dokumentem, který upravuje vzájemná práva a povinnosti účastníků pracovního poměru v Polské republice, je zákon ze dne 26. června 1974 - zákoník práce (Kodeks pracy – plné znění: Sb. zák. z r. 1998, č. 21, pol. 94 ve znění pozd. předpisů). Úpravy týkající se práv a povinností účastníků pracovního poměru zahrnují i jiné právní předpisy, které většinou odkazují přímo na příslušná ustanovení zákoníku práce nebo stanoví, že ustanovení zákoníku práce se uplatňují v případě otázek, které samy neřeší. Úpravy v oblasti práv a povinností účastníků pracovního poměru jsou obsaženy v prováděcích vyhláškách (polsky "rozporządzenie" = nařízení – pozn. překl.) k

zákonům a také ve vycházejících ze zákonů interních podnikových dokumentech pracovního práva, jako jsou kolektivní smlouvy, další dohody, řády a stanovy.

Polská legislativa v oblasti pracovního práva nerozlišuje právní postavení zaměstnanců z hlediska jejich státní příslušnosti. Takové rozlišování by bylo v rozporu s evropskou legislativou. Předpisy pracovního práva se tak stejnou mírou uplatňují jak pro občany Polské republiky, tak občany České republiky, Německa nebo jiného členského státu Evropské unie.

2. Obecná ustanovení

2.1. Pojem zaměstnance a zaměstnavatele

Zaměstnancem je fyzická osoba, bez ohledu na státní příslušnost, zaměstnána zaměstnavatelem na základě pracovní smlouvy, ustanovení, volby, jmenování nebo družstevní pracovní smlouvy. Zaměstnanec je povinen vykonávat práci osobně, pod vedením zaměstnavatele a pro něho za úplatu. Nezbytnou a zároveň postačující podmínkou, aby dotyčná osoba byla považována za zaměstnance, je trvání v pracovním poměru. Kdežto **zaměstnavatelem** je organizační složka, i bez právní subjektivity, a také fyzická osoba, zaměstnává-li zaměstnance.

2.2. Základní pravidla pracovního práva

Polský zákoník práce upravuje řadu základních pravidel, na jejichž základech jsou stanoveny jednotlivé právní instituty. K nejvýznamnějším patří:

- a) právo každé osoby na zaměstnání;
- b) svoboda navazování pracovních poměrů;
- c) povinnost zaměstnavatele respektovat osobní hodnoty zaměstnance;
- d) povinnost rovného zacházení se zaměstnanci;
- e) zákaz diskriminace zaměstnanců;
- f) právo zaměstnance na spravedlivou odměnu za práci;
- g) povinnost státu zajistit ochranu zaměstnaneckých nároků na základě právního automatismu;
- h) zaměstnanci a zaměstnavatelé mají právo vytvářet a vstupovat do odborových organizací;
- i) zaměstnanci mají právo podílet se na řízení firmy v rozsahu záležitostí, které se jich přímo týkají.

2.3. Rovné zacházení se zaměstnanci

Princip rovného zacházení se zaměstnanci zajišťuje právní ochranu uchazečům o zaměstnání, zaměstnancům a bývalým zaměstnancům. Rovné zacházení se zaměstnanci znamená, že nedojde k diskriminaci jakýmkoliv způsobem, přímo nebo nepřímo, z důvodu jakékoliv okolnosti, zejména z důvodu: pohlaví, věku, zdravotního stavu, rasy, náboženství, národnosti, politických názorů, členství v odborech či sdruženích, etnického původu, vyznání, sexuální orientace, zaměstnání na dobu určitou nebo neurčitou, zaměstnání na plný nebo částečný úvazek. Tento princip ukládá zaměstnavateli mj. povinnost rovného zacházení se zaměstnanci v oblasti: navázání a zrušení pracovního poměru, pracovních podmínek, pracovního postupu, přístupu ke školením za účelem zvyšování odborné způsobilosti.

2.4. Dozor a kontrola dodržování pracovního práva

Polská legislativa zajišťuje státní dozor a kontrolu dodržování pracovního práva, včetně předpisů a pravidel BOZP, vykonávanou specializovanými orgány. Tyto úkoly vykonává zejména Státní inspekce práce (Państwowa Inspekcja Pracy / PIP). Dále dozor a kontrolu dodržování pravidel, předpisů v oblasti ochrany zdraví při práci a pracovních podmínek provádí Státní hygienická inspekce (Państwowa Inspekcja Sanitarna / PIS). Dodatečnou kontrolu dodržování pracovního práva, v

případech stanovených zákonem, zajišťuje dobrovolnická inspekce práce (społeczna inspekcja pracy - zřizována v podnicích – pozn. překl.).

3. Pracovní poměr

3.1. Pracovní smlouva

K obligátním prvkům, které musí obsahovat každá pracovní smlouva, patří: vymezení smluvních stran, druh smlouvy (např. na *zkušební dobu*, na *dobu určitou*, na *dobu zástupu*), datum uzavření, pracovní a platové podmínky, a to zejména:

- druh práce,
- místo výkonu práce,
- mzda za práci odpovídající druhu práce, s vymezením složek mzdy,
- pracovní doba,
- termín zahájení práce (nástupu do zaměstnání).

Druh práce je důležitou součástí, která musí být sjednána, jinak nelze hovořit o uzavření pracovní smlouvy.

Pracovní smlouva musí být uzavřena písemně. Pokud by smlouva nebyla uzavřena písemně (ústní smlouva), nejpozději v den nástupu do zaměstnání musí zaměstnavatel písemně potvrdit ujednání týkající se: účastníků smlouvy, druhu smlouvy a jejích podmínek. Pokud smlouva nebude uzavřena písemně, je neplatná.

Nejpozději do 7 dní od uzavření pracovní smlouvy musí zaměstnavatel zaměstnanci sdělit:

1. denní a týdenní pracovní dobu,
2. frekvenci výplat mzdy za práci,
3. výměr dovolené na zotavenou, na kterou má zaměstnanec nárok,
4. délku výpovědní lhůty,
5. informovat o kolektivní smlouvě, která se na zaměstnance vztahuje.

Změny jakýchkoliv podmínek pracovní smlouvy je nutné vyhotovit písemně.

3.2. Typy pracovních smluv

Pracovní smlouva může být uzavřena na *dobu určitou*, *dobu neurčitou* nebo na *dobu vykonání určité práce*. Smlouvu na dobu určitou lze rozdělit na následující typy:

- a) na dobu zástupu,
- b) na dobu provedení určité práce,
- c) příležitostního charakteru,
- d) sezónního charakteru,
- e) na zkušební dobu.

Smlouvám na dobu určitou, dobu neurčitou, na dobu vykonání určité práce, smlouvě na dobu zástupu může předcházet smlouva na zkušební dobu, která nemůže být delší než 3 měsíce. Prodloužení, resp. opětovné uzavření pracovní smlouvy na zkušební dobu, je nepřipustné. Možné je pouze výjimečné prodloužení zkušebního pracovního poměru v období těhotenství.

Smlouva na dobu určitou se ze zákona ruší po vypršení lhůty, na kterou byla uzavřena. Zákoník práce neomezuje dobu trvání smlouvy na dobu určitou. Ale účastníci smlouvy by měli sjednat termín ukončení spolupráce (alespoň přibližně), aby událost určující konec pracovního poměru byla jistá a objektivně snadná k časovému určení. Smlouvu na dobu určitou lze, v rozsahu stanoveném v zákoně, z principu uplatnit vůči každému zaměstnanci. Výjimkou jsou zde mladiství zaměstnanci, kteří nemají odbornou způsobilost, které lze zaměstnávat pouze na základě smluv za účelem přípravy do zaměstnání (zpracování).

Na zaměstnance zaměstnaného na základě smlouvy na dobu určitou se nevztahuje ochrana udržitelnosti pracovního poměru – na takovou ochranu mají nárok pouze těhotné ženy. Smlouva na dobu určitou, uzavřená s těhotnou ženou zaměstnanou na období jednoho měsíce, která by byla zrušena po třetím trimestru těhotenství, je prodlužována do dne porodu.

Pokud smluvní strany dříve uzavřely dvakrát smlouvu na dobu určitou na po sobě následující období (přestávka mezi zrušením předchozí a uzavřením další pracovní smlouvy nemůže být delší než jeden měsíc), je uzavření další smlouvy na dobu určitou rovnoznačné z hlediska právních následků s uzavřením pracovní smlouvy na dobu neurčitou.

Pracovní smlouva na dobu neurčitou je pro zaměstnance nejudržitelnější formou zaměstnání, protože zaměstnanci zaručuje nejlepší ochranu pracovního poměru - zaměstnavatel vypovídající smlouvu musí uvést důvod opodstatňující zrušení smlouvy a o záměru výpovědi smlouvy zaměstnanci musí informovat podnikovou odborovou organizaci, která tohoto zaměstnance zastupuje.

3.3. Zrušení a ukončení pracovního poměru

Zrušení pracovního poměru by mělo být v písemné podobě, ale i ústní prohlášení bude platné. V prohlášení zaměstnavatele o výpovědi pracovní smlouvy na dobu neurčitou nebo zrušení pracovní smlouvy bez výpovědi byl měl být uveden důvod (příčina), který je odůvodněním výpovědi nebo zrušení smlouvy.

Výpověď je obvyklým způsobem zrušení pracovní smlouvy. Tímto způsobem lze zrušit smlouvu uzavřenou na zkušební dobu i na dobu neurčitou. **Výpovědní lhůty činí:**

a) smlouva na zkušební dobu:

- 3 pracovní dny, pokud je zkušební doba maximálně 2 týdny,
- 1 týden, pokud je zkušební doba delší než 2 týdny,
- 2 týdny, pokud zkušební doba činí 3 měsíce.

b) pracovní smlouva na dobu neurčitou:

- 2 týdny, pokud byl zaměstnanec v pracovním poměru méně než 6 měsíců,
- 1 měsíc, pokud byl zaměstnanec v pracovním poměru minimálně 6 měsíců,
- 3 měsíce, pokud byl zaměstnanec v pracovním poměru minimálně 3 roky.

Takto lze zrušit i pracovní smlouvu na dobu určitou, delší než 6 měsíců, pokud účastníci smlouvy sjednali ve smlouvě možnost jejího dřívějšího zrušení s dvoutýdenní výpovědní lhůtou. U smluv na zástup je výpovědní lhůta 3 pracovní dny.

Zaměstnavatel může zrušit pracovní smlouvu se zaměstnancem bez dodržení výpovědní lhůty, to znamená okamžitě, z viny zaměstnance, v případě:

- hrubého porušení základních pracovních povinností zaměstnancem,
- že zaměstnanec v době trvání zaměstnání spáchal trestný čin, který neumožňuje jeho další zaměstnávání na dané pozici, pokud je trestný čin zřejmý a potvrzený pravomocným rozsudkem,
- že zaměstnanec z vlastní viny přišel o oprávnění nezbytná k vykonávání práce na své pozici.

Je nutné pamatovat, že k okamžitému zrušení pracovní smlouvy z viny zaměstnance nemůže dojít po vypršení 1 měsíce ode dne, kdy zaměstnavatel dostal informaci o okolnosti, která opravňuje ke zrušení pracovní smlouvy.

Dále může zaměstnavatel zrušit pracovní smlouvu bez výpovědi z důvodů, které nezavinil zaměstnanec, a to:

- 1) pokud pracovní neschopnost zaměstnance z důvodu nemoci trvá:
 - déle jak 3 měsíce, pokud byl zaměstnanec v pracovním poměru u zaměstnavatele po dobu kratší 6 měsíců,
 - déle než celková doba pobírání mzdy z tohoto titulu a nemocenské dávky a pobírání rehabilitačního plnění v době prvních 3 měsíců, kdy byl zaměstnanec v pracovním poměru u zaměstnavatele minimálně 6 měsíců nebo pokud byla pracovní neschopnost způsobena pracovním úrazem nebo nemocí z povolání;
- 2) v případě omluvené nepřítomnosti zaměstnance v zaměstnání z jiných důvodů než uvedené v bodě 1, trvající déle než 1 měsíc.

Ke zrušení pracovní smlouvy bez výpovědi však nemůže dojít v případě nepřítomnosti zaměstnance v zaměstnání z důvodu péče o dítě – v době pobírání podpory nebo dávek z tohoto titulu a v případě izolace zaměstnance z důvodu infekční nemoci - v období pobírání mzdy nebo dávek z tohoto titulu.

Zaměstnavatel by měl dle možností opětovně zaměstnat zaměstnance, který v době 6 měsíců od zrušení pracovní smlouvy bez výpovědi, z výše uvedených důvodů, nahlásí svůj návrat do zaměstnání neprodleně po vymizení těchto důvodů.

Předpisy umožňují zrušení pracovní smlouvy okamžitě i zaměstnanci. Toto oprávnění může využít pokud:

- zaměstnavatel hrubě porušil základní povinnosti vůči zaměstnanci,
- lékařská zpráva potvrdí škodlivý vliv práce na zdraví zaměstnance.

Prohlášení zaměstnance by mělo být písemné a obsahovat důvod pro zrušení pracovní smlouvy. V případě, že je zrušení pracovní smlouvy následkem hrubého porušení povinností zaměstnavatele, má zaměstnanec nárok na odškodnění ve výši mzdy za výpovědní dobu, pokud měl zaměstnanec smlouvu na dobu neurčitou. V případě smlouvy na dobu určitou má zaměstnanec nárok na odškodnění ve výši mzdy za období 2 týdnů.

Pracovní smlouva se ruší ke dni úmrtí zaměstnance, ke dni úmrtí zaměstnavatele, ledaže zaměstnance převezme nový zaměstnavatel, vypršením 3 měsíců nepřítomnosti zaměstnance v zaměstnání z důvodu prozatímní vazby nebo když zaměstnanec nenahlásí návrat do zaměstnání, v případě zrušení pracovního poměru z vlastní volby u jiného zaměstnavatele do 7 dnů ode dne zrušení pracovního poměru vlastní volbou.

4. Mzda za práci a další plnění

Mzda za práci je z principu sjednávána v pracovní smlouvě. Mzdové podmínky a udělování jiných plnění spojených se zaměstnáním stanovují i kolektivní smlouvy nebo mzdové řády.

Zaměstnavatel má povinnost vydat mzdové řády, jestliže zaměstnává minimálně 20 zaměstnanců, ledaže u zaměstnavatele platí podniková nebo nadpodniková kolektivní smlouva. Mzdový řád stanovuje:

- a) systém odměňování u dotyčného zaměstnavatele,
- b) sazby základní mzdy jednotlivých zaměstnanců,
- c) ostatní složky mzdy (prémie a příplatky),
- d) pravidla odměňování za práci přesčas, za práci v noci, za přestávky ve výrobě,
- e) systém prémiování,
- f) valorizaci mezd.

Od 1. ledna 2013 činí minimální mzda v Polsku 1 600 PLN hrubého.

5. Hmotná odpovědnost zaměstnanců:

5.1. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli

Zaměstnanec, který v důsledku toho, že nevykonává nebo nevykonává řádně zaměstnanecké povinnosti, svou vinou způsobil škodu, nese hmotnou odpovědnost za škodu v rozmezí skutečné ztráty zaměstnavatele a pouze za přirozené následky jednání nebo opomenutí, kterými vznikla škoda. Zaměstnavatel je povinen prokázat skutečnosti opodstatňující odpovědnost zaměstnance a výši vzniklé škody. Je nutné pamatovat, že zaměstnanec nenese odpovědnost za škodu v rozsahu, v jakém zaměstnavatel nebo třetí osoba přispěly k jejímu vzniku nebo zvýšení. Odpovědnost zaměstnance se netýká rizika souvisejícího s činností zaměstnavatele.

Odškodnění nemůže být vyšší než částka tříměsíční mzdy, na kterou má zaměstnanec nárok ke dni způsobení škody. V případě, že zaměstnanec způsobí škodu třetí osobě, musí ji vypořádat zaměstnavatel, který má pak nárok na odškodnění v rozsahu stanovené výše ze strany zaměstnance. K nápravě škody zaměstnancem může dojít i na základě dohody.

Pokud zaměstnanec způsobil škodu záměrně, je povinen tuto škodu napravit v plné výši.

5.2. Odpovědnost za majetek svěřený zaměstnanci

Zaměstnanec, kterému byly s povinností vrácení nebo vypořádání svěřeny peníze, cenné papíry nebo cennosti, nářadí a nástroje nebo podobné předměty, a také prostředky individuální ochrany a pracovní oděv a obuv, odpovídá v plné výši za škodu způsobenou na tomto majetku. I za škodu na jiném majetku svěřeném zaměstnanci s povinností vrácení nebo vypořádání zaměstnanec odpovídá v plné výši. Od této odpovědnosti se zaměstnanec může osvobodit, pokud prokáže, že škoda vznikla z důvodů na něm nezávislých, a zejména v důsledku toho, že zaměstnavatel nezajistil podmínky

umožňující zajištění svěřeného majetku. Zaměstnanci mohou přijmout společnou hmotnou odpovědnost za jim svěřený majetek, včetně povinnosti vypořádání. Základem pro společné svěření majetku je smlouva o hmotné spoluodpovědnosti, uzavřená písemně mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem.

6. Pracovní doba

Regulérní pracovní doba nemůže být delší než 8 hodin denně a v průměru 40 hodin týdně při pětidenním pracovním týdnu v průměrném zúčtovacím období, které činí maximálně 4 měsíce.

V každém systému pracovní doby, z objektivních nebo technických důvodů nebo z důvodu organizace práce, může být zúčtovací období prodlouženo maximálně na 12 měsíců, a to při dodržení obecných pravidel v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců. Rozvrh pracovní doby příslušného zaměstnance zaměstnavatel předává zaměstnanci písemně nebo elektronicky minimálně 1 týden před zahájením práce v období, kterého se tento rozvrh týká. Výjimečně, v situacích stanovených zákonem, nemá zaměstnavatel povinnost zpracovat rozvrh pracovní doby. Po novelizaci získal zaměstnanec záruku odměny, podle níž pokud v daném měsíci, s ohledem na rozvrh pracovní doby, v přijatém zúčtovacím období zaměstnanec práci vykonává, má nárok na odměnu ve výši alespoň minimální mzdy za práci stanovené na základě zvláštních předpisů; v případě zaměstnance, který pracuje na částečný úvazek, je výše této mzdy stanovena úměrně k tomuto pracovnímu poměru.

6.1. Přestávky v práci a odpočinek

V případě, že denní pracovní doba je minimálně 6 hodin, má zaměstnanec nárok na 15minutovou přestávku v práci. Ve smlouvách a řádech lze upravit neplacenou přestávku v práci dlouhou maximálně 60 minut. Pravidlem zde je, že zaměstnanec má každý den nárok na minimálně 11 hodin nepřerušovaného odpočinku.

6.2. Přesčas

Práce přesčas je v rámci polské legislativy přípustná, ale její vykonávání je povoleno pouze v případě zvláštních potřeb podniku a za účelem ochrany člověka a majetku a nemůže být z principu delší než 150 hodin v kalendářním roce.

Zaměstnavatel však nemá právo odkazovat na své potřeby a žádat na zaměstnanci práci přesčas, pokud na pracovišti dotyčného zaměstnance je nejvyšší povolená koncentrace faktorů škodlivých pro zdraví zaměstnance.

V kolektivních smlouvách a pracovních smlouvách mohou být jiné úpravy týkající se práce přesčas. V každém případě celková pracovní doba nemůže být v průměru delší než 48 hodin týdně v průměrném zúčtovacím období.

Mládež (ve věku mezi 16. a 18. rokem) a těhotné ženy nemohou práci přesčas vykonávat.

Čas odpracovaný za volno, které zaměstnanec dostal na základě své písemné žádosti za účelem vyřízení osobních záležitostí, není považován za přesčas.

6.2.1. Odměna za práci přesčas

Za práci přesčas, vykonávanou na pokyn zaměstnavatele, má zaměstnanec nárok na příplatek ke mzdě. Jeho výše závisí na tom, zda podle rozvrhu pracovní doby se u zaměstnance jedná o pracovní dny, či nikoliv.

Příplatek za přesčasy v noci nebo v neděli a o svátcích, které nejsou pro zaměstnance pracovními dny, činí 100%. Na tento příplatek má zaměstnanec nárok i v situaci, pokud pracuje přesčas ve dnech, které mu byly přiznány jako náhrada za práci v neděli a o svátcích. Za ostatní přesčasy (v normální pracovní dny zaměstnance) činí příplatek 50% normální mzdy.

6.3. Práce v noci, práce v neděli a o svátcích a práce na směny

Práce v noci je práce vykonávaná v noční době, tj. v osmi hodinách mezi 21.00 hodinou a 7.00 hodinou následujícího dne. Zaměstnanec má za tuto práci nárok na příplatek ke mzdě ve výši 20% za každou hodinu práce v noci. Práci v noci nemohou vykonávat těhotné ženy, ženy, které mají dítě ve věku do 1 roku a mládež.

Dny pracovního volna jsou neděle a svátky stanovené v předpisech o dnech pracovního volna.

V jistých situacích legislativa připouští práci v neděli a o svátcích. Takovou práci se rozumí práce vykonávaná mezi 6.00 hodinou daného dne a 6.00 hodinou následujícího dne, ledaže byla u zaměstnavatele stanovena jiná hodina. Práce o svátcích však není povolena v obchodních zařízeních, ledaže je nutné vykonat práci nezbytnou z hlediska jejich veřejné prospěšnosti a každodenních potřeb obyvatel.

Práce na směny znamená práci vykonávanou dle stanoveného rozvrhu pracovní doby, která předpokládá změnu doby vykonávání práce jednotlivými zaměstnanci po uplynutí stanoveného počtu hodin, dnů nebo týdnů.

Zaměstnanci, který pracuje v neděli a o svátcích, a zaměstnanci pracujícímu na směny musí zaměstnavatel zajistit jiný den pracovního volna:

- za práci v neděli – v období 6 kalendářních dní předcházejících nebo následujících po takové neděli,
- za práci o svátcích – v průběhu zúčtovacího období.

Jestliže není možné využít den pracovního volna v období 6 kalendářních dnů za práci v neděli, má zaměstnanec nárok na den pracovního volna do konce zúčtovacího období a pokud není možné přidělit den pracovního volna v této době, tak za každou hodinu práce v neděli má zaměstnanec nárok na příplatek ke mzdě ve výši 100% mzdy za práci přesčas.

Pokud není možné využít den pracovního volna v zúčtovacím období za práci ve svátek, má zaměstnanec nárok na příplatek ke mzdě ve výši 100% mzdy za práci přesčas, a to za každou hodinu práce ve svátek.

7. Zaměstnanecká dovolená

7.1. Dovolená na zotavenou

Každý zaměstnanec má každý rok nárok na placenou dovolenou na zotavenou. Zaměstnanec se nemůže tohoto nároku vzdát. Délka dovolené je závislá na době zaměstnání, kdy se do této doby započítává doba předchozího zaměstnání, bez ohledu na přestávky v pracovních poměrech a způsob zrušení pracovního poměru.

Zákon stanovuje dobu dovolené v délce 20 pracovních dnů v případě, když je pracovní poměr zaměstnance kratší 10 let a 26 pracovních dnů, když pracovní poměr trvá více jak 10 let.

Zaměstnanec může poprvé využít dovolenou na zotavenou po uplynutí prvního měsíce pracovního poměru (za každý měsíc práce má nárok na 1/12 z 20 dnů). Další nárok na dovolenou vzniká počátkem nového kalendářního roku.

Do období zaměstnání, od něhož je závislý výměr dovolené, se započítává i dobu vzdělávání: na učilišti nebo jiné rovnoprávné odborné škole (maximálně 3 roky), na střední odborné škole (maximálně 5 let), na střední odborné škole pro absolventy učilišť (rovnoprávných odborných škol) (5 let), na střední všeobecně vzdělávací škole (4 roky), vyšší škole (6 let), vysoké škole (8 let). Uvedené doby vzdělávání se ale nesčítají.

Zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci z principu dovolenou dle plánu dovolených. Zaměstnanec musí pamatovat, že jeho žádost o dovolenou není pro zaměstnavatele závazná. Nevyčerpanou dovolenou zaměstnavatel může poskytnout do 30. září následujícího kalendářního roku.

7.2. Neplacená dovolená

Předpisy pracovního práva nedávají principiálně zaměstnanci nárok na poskytnutí neplacené dovolené. Doba trvání takové dovolené se nezapočítává do doby trvání pracovního poměru, na které závisí zaměstnanecké nároky, ledaže zvláštní předpis stanoví jinak. V případě, že neplacená dovolená trvá déle než 3 měsíce, lze předpokládat přípustnost odvolání zaměstnance z dovolené z vážných důvodů.

Zaměstnavatel může zaměstnanci poskytnout neplacenou dovolenou za každým účelem, i pro účely vykonávání práce zaměstnancem u jiného zaměstnavatele. V takovém případě oba zaměstnavatelé uzavírají se souhlasem zaměstnance příslušnou dohodu a doba takové neplacené dovolené se započítává do doby pracovního poměru, na kterém závisí zaměstnanecké nároky u dosavadního zaměstnavatele.

7.3. Dovolená na žádost

Zaměstnavatel má povinnost poskytnout zaměstnanci maximálně 4 dny dovolené na žádost v kalendářním roce. Tento limit je pevný a nezávislý na počtu zaměstnavatelů, s nimiž má zaměstnanec v daném roce další pracovní poměry. Takže pokud během roku měníme zaměstnání a u prvního zaměstnavatele jsme využili 1 den dovolené na žádost, v novém zaměstnání máme k využití 3 takové dny; pokud jsme u prvního zaměstnavatele využili 4 dny dovolené na žádost – v novém zaměstnání do konce roku nemůžeme takovou dovolenou využít atd. Je třeba pamatovat, že 4 dny dovolené na žádost nejsou dodatečnými dny, ale pouze režimem poskytování řádné dovolené. Dovolenou na žádost, která nebude využita v příslušném roce, lze využít v následujícím roce jako řádnou dovolenou na zotavenou.

Zaměstnavatel má povinnost poskytnout dovolenou na žádost v termínu uvedeném zaměstnancem. Není tak nutné, aby tuto dovolenou zaměstnanec se zaměstnavatelem předem sjednával. Zaměstnanec podává žádost na poskytnutí dovolené nejpozději v den jejího zahájení, a to písemně, ústně, telefonicky, emailem nebo faxem.

Neopodstatněné odmítnutí poskytnutí dovolené na žádost zaměstnavatelem je přestupkem proti právům zaměstnance a je ohroženo peněžitým trestem.

8. Práva zaměstnanců spojená s rodičovstvím

8.1. Mateřská dovolená

Kromě rodičovské dovolené mají zaměstnanci nárok na mateřskou dovolenou. Její délka závisí na porození jednoho, dvou nebo většího počtu dětí a činí:

- 20 týdnů v případě narození jednoho dítěte při jednom porodu,
- 31 týdnů v případě narození dvou dětí při jednom porodu,
- 33 týdnů v případě narození tří dětí při jednom porodu,
- 35 týdnů v případě narození čtyř dětí při jednom porodu,
- 37 týdnů v případě narození pěti nebo více dětí při jednom porodu.

Do 6 týdnů mateřské dovolené lze využít před předpokládaným datem porodu.

Zaměstnankyně, po využití minimálně 14 týdnů mateřské dovolené po porodu, může odstoupit od využití zbývající části této dovolené. V takovém případě je nevyužitá část mateřské dovolené poskytována zaměstnanci-otci, který dítě vychovává, a to na jeho písemnou žádost.

Od 1. ledna 2012 mají zaměstnanci nárok na dodatečnou mateřskou dovolenou:

- do 6 týdnů v případě narození jednoho dítěte při jednom porodu,
- do 8 týdnů v případě narození dvou a více dětí při jednom porodu.

Dodatečná mateřská dovolená je poskytována na žádost zaměstnankyně v době minimálně 14 dní před zahájením této dovolené. Zaměstnanec, který přijal na výchovu dítě do 7 let (a v případě dítěte, vůči němuž bylo rozhodnuto o odložení povinné školní docházky, do 10 let), a požádal poručnícký soud o zahájení řízení o adopci dítěte nebo který přijal dítě do výchovy jako pěstounská rodina, s výjimkou profesionální pěstounské rodiny, má nárok na dodatečnou dovolenou za podmínek mateřské dovolené ve výši 2 týdnů.

8.2. Otcovská dovolená

Od 1. ledna 2010 má zaměstnanec-otec vychovávající dítě nárok na otcovskou dovolenou (čl. 182 zákoníku práce). Může ho využít nejpozději do doby dovršení 12 měsíců věku dítětem nebo do vypršení 12 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o adopci a zároveň maximálně do dovršení

7 let dítětem, a v případě dítěte, u kterého bylo rozhodnuto o odložení povinné školní docházky, maximálně do dovršení 10 let tímto dítětem.

Otcovská dovolená činí dva týdny.

Otcovská dovolená je poskytována zaměstnanci-otci na základě jeho písemné žádosti. Žádost by měla být předložena minimálně 7 dnů před zahájením této dovolené. Po dobu otcovské dovolené má zaměstnanec nárok na podporu v mateřství ve výši 100% vyměřovacího základu podpory. V době otcovské dovolené je zaměstnanec chráněn před propuštěním.

8.3. Dovolená pro rodiče

Ke dni 17. června 2013 byl zaveden nový druh dovolené – dovolená pro rodiče. Na tuto dovolenou v délce 26 týdnů bude mít nárok zaměstnanec. Lze ji poskytnout jednorázově nebo maximálně ve třech částech, z nichž žádná nemůže být kratší než 8 jdoucích po sobě týdnů – v násobcích týdnů. Zaměstnanec může tuto dovolenou využít přímo po využití dodatečně mateřské dovolené v plném rozsahu. Dovolená pro rodiče není závislá na počtu dětí narozených při jednom porodu.

Dovolenou pro rodiče mohou souběžně čerpat oba rodiče dítěte.

Tuto dovolenou se poskytuje na písemnou žádost zaměstnance, předkládanou nejméně 14 dnů před zahájením čerpání dovolené.

V žádosti o poskytnutí dovolené pro rodiče se uvede datum ukončení dodatečné mateřské dovolené, a v případě, že se žádost týká další části dovolené pro rodiče – datum ukončení předchozí části této dovolené a období doposud vyčerpané dovolené. Zaměstnanec, který žádost předkládá, přiloží písemné prohlášení, že druhý rodič dítěte nebude v období uvedeném v žádosti čerpat dovolenou nebo uvede období, ve kterém druhý rodič dítěte chce tuto dovolenou čerpat v období, na které se vztahuje žádost. Zaměstnavatel je povinen zohlednit žádost zaměstnance o dovolenou pro rodiče.

8.4. Podpora v mateřství

Podpora v mateřství se vyplácí po dobu stanovenou zákoníkem práce jako doba mateřské dovolené nebo doba dovolené za podmínek mateřské dovolené.

Vyměřovacím základem podpory pro zaměstnance je průměrná měsíční mzda za období 12 kalendářních měsíců předcházejících vzniku pracovní neschopnosti, nebo za skutečné období pracovního poměru za plné kalendářní měsíce, pokud pracovní neschopnost vznikla před vypršením této doby.

Podpora v mateřství v době mateřské dovolené, dodatečné mateřské dovolené a dovolené za podmínek mateřské dovolené, dodatečné dovolené za podmínek mateřské dovolené a otcovské dovolené činí 100% vyměřovacího základu. Měsíční podpora v mateřství v době dovolené pro rodiče činí 60% vyměřovacího základu. Pokud ale zaměstnankyně do 14 dnů po porodu ihned podá žádost o mateřskou dovolenou, dodatečnou mateřskou dovolenou v plném rozsahu a dovolenou pro rodiče v plném rozsahu – za celou tuto dobu obdrží měsíční podporu v mateřství ve výši 80% vyměřovacího základu. Pokud ale zruší dovolenou pro rodiče, bude mít nárok na jednorázové vyrovnání poskytnuté podpory v mateřství do 100% vyměřovacího základu, pokud za toto období nevyčerpala podporu v mateřství.

Tato podpora náleží i v případě porodu dítěte po vypršení nemocenského pojištění, pokud toto pojištění vypršelo v období těhotenství v důsledku ohlášení konkurzu nebo likvidace zaměstnavatele nebo s porušením právních předpisů, pokud toto bylo potvrzeno pravomocným soudním rozhodnutím. V případě, že byl pracovní poměr ukončen v době těhotenství z důvodu ohlášení konkurzu nebo likvidace zaměstnavatele, a zaměstnankyni nebylo zajištěno jiné zaměstnání, má do dne porodu nárok na podporu ve výši podpory v mateřství. Na podporu v mateřství má také nárok zaměstnankyně zaměstnaná na pracovní smlouvu na dobu určitou, na dobu výkonu určité činnosti nebo na zkušební dobu delší jeden měsíc, se kterou byla pracovní doba prodloužena do dne porodu.

8.5. Období kojení

Kojící zaměstnankyně má nárok na 2 půlhodinové přestávky v práci, které se započítávají do pracovní doby. Zaměstnankyně, která kojí více jak jedno dítě, má nárok na 2 přestávky v práci po 45 minutách každá. Přestávky na kojení mohou být na žádost zaměstnankyně poskytovány dohromady.

Zaměstnankyně, jejíž pracovní doba je kratší než 4 hodiny denně, nemá nárok na přestávky na kojení. Pokud je pracovní doba kratší než 6 hodin denně, má zaměstnankyně nárok na jednu přestávku na kojení.

8.6. Rodičovská dovolená a další práva spojená s rodičovstvím

Na rodičovskou dovolenou má nárok každý rodič nebo zákonný opatrovník dítěte, jehož celkový úhrn dob zaměstnání činí 6 měsíců a který je zaměstnancem. Do tohoto období se započítávají všechna období zaměstnání na základě pracovního poměru (i předchozí) a období započítávaná na základě zvláštních předpisů.

I když v době rodičovské dovolené podléhá zaměstnanec povinně sociálnímu pojištění, které hradí stát, je rodičovská dovolená neplacená. Osoby, které jsou na dovolené, jejichž příjem nepřesahuje 504 PLN čistého na 1 rodinného příslušníka měsíčně, mají v rámci systému rodinných dávek nárok na příplatek za pobývání na rodičovské dovolené ve výši 400 PLN měsíčně. Při stanovení nároku na příplatek se zohledňují příjmy všech rodinných příslušníků, dosažené v roce předcházejícím podpůrčí době. Je nutné pamatovat, že nástup do zaměstnání během rodičovské dovolené, které nedovolí osobně pečovat o dítě, způsobí ztrátu nároku na tento příplatek. Dávky vyplácí Střediska sociální pomoci (Ośrodki Pomocy Społecznej) příslušná dle místa bydliště osoby, která má nárok na příplatek.

V době rodičovské dovolené se na zaměstnance vztahuje zvláštní ochrana, což znamená, že zaměstnavatel nemůže vypovědět ani zrušit pracovní smlouvu v době ode dne předložení žádosti o poskytnutí rodičovské dovolené do jejího ukončení. Zrušit smlouvu v této době zaměstnavatel může pouze v případě vyhlášení konkurzu nebo likvidace, a také pokud existují důvody opodstatňující zrušení pracovní smlouvy bez výpovědi z viny zaměstnance. Patří k nim: porušení základních pracovních povinností zaměstnancem, spáchání trestného činu zaměstnancem v době trvání pracovní smlouvy, které neumožňuje jeho další zaměstnávání na dosavadní pozici, pokud je trestný čin zřejmý nebo byl potvrzen pravomocným rozsudkem, a zaměstnancem zaviněná ztráta oprávnění nezbytných k vykonávání práce na dosavadní pozici. Pokud byla žádost o dovolenou předložena po provedení úkonu směřujícího ke zrušení pracovní smlouvy – výpovědi – dovolená se poskytuje do okamžiku zrušení pracovní smlouvy.

Rodičovská dovolená může být poskytnuta na období 3 let, maximálně však do dovršení dítětem 5 let, kdežto osoba s nárokem na tuto dovolenou, jejíž dítě z důvodu zdravotního stavu, doloženého zprávou o zdravotním postižení nebo míře zdravotního postižení, vyžaduje osobní péči, může využít dodatečnou rodičovskou dovolenou dlouhou 3 roky, a to maximálně do dovršení 18 let věku dítěte. Každý rodič nebo opatrovník dítěte má zde výhradní nárok na rodičovskou dovolenou. Toto právo nelze proto přenést na druhého rodiče nebo opatrovníka dítěte. Je možné, aby rodiče nebo opatrovníci dítěte využívali dovolenou současně – ale maximálně po dobu 4 měsíců. Osoba, zaměstnaná na základě pracovní smlouvy na dobu neurčitou, může využít dovolenou v plném rozsahu, kdežto zaměstnanec pracující na základě pracovní smlouvy na dobu určitou – pokud datum zrušení smlouvy je v době dovolené – má nárok na rodičovskou dovolenou do dne zrušení pracovní smlouvy, ledaže zaměstnavatel smlouvu prodlouží. V tomto rozsahu neukládají předpisy pracovního práva zaměstnavateli žádnou povinnost. V případě zrušení smlouvy může zaměstnanec využít dovolenou po navázání dalšího pracovního poměru, pokud dítě nedovršilo věku 5 let.

Zaměstnanec, který vychovává minimálně jedno dítě do 14 let, má v kalendářním roce nárok na pracovní volno v délce 2 dnů, při zachování nároku na mzdu.

9. Zaměstnávání mladistvých

Mladistvým je osoba, která dovršila 16 let a není starší 18 let. Na mladistvé zaměstnance se vztahuje větší právní ochrana a lze je zaměstnávat z principu pouze za účelem přípravy do zaměstnání (zapracování). Příprava do zaměstnání se může uskutečňovat formou výuky profese nebo zaučení k vykonávání příslušné práce. Pracovní smlouvy za účelem přípravy do zaměstnání by měly být

uzavírány na dobu neurčitou. Jedná se o to, aby po ukončení přípravy do zaměstnání byl zaměstnanec nadále zaměstnán – ale již ve vyučené profesi jako pracovník s kvalifikací.

Dle nařízení vlády ze dne 28. května 1996 *o přípravě mladistvých do zaměstnání a jejich odměňování* (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania), výuka profese trvá minimálně 24 měsíců a maximálně 36 měsíců. Kdežto zaučení k vykonávání příslušného zaměstnání může trvat 3 až 6 měsíců. Vzhledem k mladistvým účastníkům organizací Ochotnicze Hufce Pracy (jedná se o státní instituce specializující se v aktivitách pro mládež ohroženou sociálním vyloučením) může být tato doba prodloužena do doby skončení 9. třídy (v Polsku "gimnazjum" – odpovídá v ČR 7.-9. třídě ZŠ – pozn. překl.) a může trvat celkem maximálně 22 měsíců.

Mladistvý má v období výuky profese nárok na mzdu vypočítanou procentuálně vůči průměrné měsíční mzdě v národním hospodářství. Procentuální poměr mzdy činí: a/ v prvním roce výuky – minimálně 4%, b/ v druhém roce výuky – minimálně 5%, c/ ve třetím roce výuky – minimálně 6%. Mladistvý absolvující zaučení k vykonávání příslušného zaměstnání má nárok na minimálně 4% průměrné mzdy.

10. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je pojem, spojený s ochranou zdraví zaměstnanců a zajištěním příslušných pracovních podmínek. K nejdůležitějším povinnostem každého zaměstnavatele patří zajištění ochrany zdraví a života zaměstnanců a zajištění bezpečných a hygienických pracovních podmínek. Za tímto účelem je zaměstnavatel povinen mj.:

- organizovat práci způsobem, který zabezpečuje bezpečné pracovní podmínky a ochranu zdraví,
- zajistit v podniku dodržování předpisů a pravidel bezpečných pracovních podmínek a ochrany zdraví,
- vyhodnocovat a dokumentovat pracovní riziko spojené s vykonávanou prací a aplikovat nezbytná preventivní opatření snižující riziko,
- informovat zaměstnance o profesním riziku, které je spojené s vykonávanou prací a pravidlech ochrany před riziky,
- aplikovat prostředky předcházející nemocem z povolání a dalším nemocem spojeným s vykonávanou prací,
- vysílat zaměstnance na příslušná lékařská vyšetření,
- zajistit zaměstnancům zaměstnaným ve výjimečně náročných podmínkách bezúplatně příslušné jídlo a nápoje, je-li to nezbytné z preventivních důvodů,
- zajistit zaměstnancům příslušná hygienicko-sanitární zařízení a poskytnout nezbytné prostředky osobní hygieny a také zajistit prostředky k poskytování první pomoci v případě úrazu,
- zajistit proškolení zaměstnance v oblasti BOZP před jeho nástupem do zaměstnání a realizaci pravidelných školení v této oblasti,
- poskytnout zaměstnanci bezúplatně pracovní oděv a obuv.

V případě, že pracovní podmínky neodpovídají předpisům BOZP a vytvářejí přímé ohrožení pro zdraví a život zaměstnance nebo pokud práce, kterou vykonává, způsobuje takové nebezpečí pro jiné osoby, má zaměstnanec nárok práci neprovádět.

Povinnost dodržovat předpisy BOZP má také zaměstnanec. A proto je zaměstnanec povinen:

- znát předpisy BOZP,
- účastnit se školení v oblasti BOZP,
- vykonávat práci způsobem v souladu s pravidly BOZP a řídit se pokyny a doporučeními v této oblasti,
- pečovat o příslušný stav zařízení, nářadí a pořádek na pracovišti,
- absolvovat vstupní, pravidelná a kontrolní lékařská vyšetření,
- okamžitě informovat nadřízeného o úrazu nebo ohrožení lidského zdraví nebo života, pokud k němu dojde v areálu podniku.

11. Řešení sporů o nároky z pracovního poměru

Cil 3 / Cel 3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEBIACZAMY GRANICE

Zákoník práce a ustanovení jiných zákonů zaručují zaměstnancům možnost *domáhat se nároků z pracovního poměru soudní cestou*. Spory o nároky z pracovního poměru řeší:

- a) pracovní soudy – které jsou zvláštní organizační složkou obvodních soudů (sądy rejonowe) a
- b) soudy práce a sociálního pojištění – které jsou zvláštní organizační složkou oblastních soudů (sądy okręgowe).

Řízení ve věcech z oblasti pracovního práva může být vedeno u soudu všeobecného charakteru nebo u soudu, v jehož územní příslušnosti je, bylo nebo mělo být zaměstnání vykonáváno a nebo u soudu, na jehož územní příslušnosti se podnik nachází.

Pojistné vyúčtovávané Správou sociálního zabezpečení v roce 2014

Janusz Turakiewicz

daňový poradce č. 01821

1.1. Úvod

Veřejné plnění, jakým je pojistné na sociální pojištění, se obecně považuje za jednu ze základních součástí vysokých pracovních nákladů v Polsku. Současný systém, který platí od roku 1999, je založen ve svém nejdůležitějším pilíři – důchodovém pojištění – na Správě sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ZUS) a Otevřených penzijních fondech (Otwarte Fundusze Emerytalne, OFE). V tomto systému došlo v roce 2014 k významným změnám, které omezily úlohu OFE.

Pojistné na zdravotní pojištění slouží k financování plnění pro oprávněné osoby a je spravováno Národním fondem zdraví (Narodowy Fundusz Zdrowia – NFZ – jedná se o jedinou zdravotní pojišťovnu v Polsku – pozn. překl.).

ZUS pobírá dále pojistné na Fond práce (Fundusz Pracy, FP) a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, FGŚP).

Na stránkách <http://www.zus.pl> najdete aktuální informace o činnosti ZUS a platných pravidlech závazných pro plátce v oblasti pojistného.

1.2. Legislativní rámec.

Základní význam pro sociální a zdravotní pojištění v Polsku mají:

(a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku),

kteřá stanoví, že "Občan má nárok na sociální zabezpečení v případě pracovní neschopnosti způsobené nemocí nebo invaliditou a po dosažení důchodového věku" (čl. 67) a "Občanům, nezávisle na jejich hmotné situaci, veřejné orgány zajišťují rovný přístup ke službám zdravotní péče financové z veřejných prostředků" (čl. 68).

(b) Acquis Communautaire (právo) Evropské unie

přijaté ke dni 1.5.2004 jako závazné na území PR, a to včetně:

ERR1408/71 – Nařízení rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14.6.1971 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečné činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství

ERPER883/2004 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29.4.2004 o koordinaci systému sociálního zabezpečení.

Hlavním principem je podléhání legislativě v oblasti sociálního pojištění státu, kde je vykonávána práce. Zvláštní pravidla se týkají vysílání zaměstnanců do Polska a přechodného podnikání na vlastní účet na území PR– Rozhodnutí č. A2 ze dne 12. června 2009 o výkladu článku 12 nařízení (ES) č. 883/2004 Evropského parlamentu a Rady o právních předpisech pro vyslané pracovníky a samostatně výdělečné činné osoby dočasně pracující mimo příslušný stát.

(c) zákony

- **UPUNFZ** – Zákon ze dne 23.1.2013 o všeobecném pojištění v Národním fondu zdraví (Ustawa z dnia 23.1.2003 roku o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia).

Cíl 3 / Cel 3
2007, 2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEBIĄDAMY GRANICE

- **USUS** – Zákon ze dne 13.10.1998 o systému sociálního zabezpečení (Ustawa z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych).
- **UŚPUSRCM** – Zákon ze dne 25.6.1999 o peněžních plněních ze sociálního pojištění v případě nemoci a mateřství (Ustawa z dnia 25.6.1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

(d) prováděcí předpisy (vyhlášky) vydávané vládou nebo příslušnými ministry.

1.3. Sociální pojištění.

Sociální pojištění zahrnuje důchodové starobní, důchodové invalidní, nemocenské a úrazové pojištění. Pojistné je uznatelným nákladem v podnikání podnikatele a je považováno za položku snižující příjmy před zdaněním daní z příjmů fyzických osob pro pojištěné osoby.

1.3.1. Důchodové starobní pojištění.

Pojistné na toto pojištění činí 19,52% vyměřovacího základu. Je hrazeno z poloviny (po 9,76%) pojištěnou osobou a plátcem pojistného (zaměstnavatelem, zadavatelem/objednatelem u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Vyměřovací základ pojistného na důchodové starobní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2014 - 112.380 PLN.

1.3.2. Důchodové invalidní pojištění.

Pojistné na toto pojištění činí 8% vyměřovacího základu, z toho hradí pojištěný 1,5% a plátcem pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod) 6,5%. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel. Vyměřovací základ pojistného na důchodové invalidní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2014 - 112.380 PLN.

1.3.3. Úrazové pojištění.

Pojistné na úrazové pojištění činí 0,67-3,86% vyměřovacího základu. Procentuální sazba pojistného na úrazové pojištění pro plátcem pojistného, kteří měli povinnost a podali hlášení ZUS IWA za tři předchozí po sobě jdoucí kalendářní roky, je stanovena Správou sociálního zabezpečení (ZUS). Její výši má SSZ (ZUS) povinnost oznámit plátcům do 20.4. každého roku.

Pojistné hradí v celé výši plátcem pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel.

1.3.4. Nemocenské pojištění.

Pojistné na nemocenské pojištění činí 2,45% vyměřovacího základu. Je hrazeno v celé výši pojištěnou osobou. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících (pro které je dobrovolné) celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Základ pro výpočet pojistného na nemocenské pojištění živnostníků a osob s nimi spolupracujících je omezen. Částka měsíčního omezení vyměřovacího základu pojistného na toto pojištění činí v roce 2014 - 9.365 PLN.

1.3.5. Výše pojistného živnostníka/podnikatele za leden – prosinec 2014 činí PLN*:

Druh pojistného / účet	Včetně dobrovolného nemocenského pojištění	Bez dobrovolného nemocenského pojištění
Sociální pojištění** účet: 83 1010 1023 0000 2613 9510 0000	716,99	661,92
Zdravotní pojištění účet: 78 1010 1023 0000 2613 9520 0000	270,40	270,40
Fond práce účet: 73 1010 1023 0000 2613 9530 0000	55,07	55,07

* týká se osob provozujících mimozemědělskou živnost, pro které je minimálním vyměřovacím základem částka 2.247,60 PLN (60% prognózané průměrné měsíční mzdy, přijaté pro stanovení výše limitu ročního vyměřovacího základu pojistného pro rok 2014)

** výše pojistného na úrazové pojištění vypočtená procentuální sazbou ve výši 1,93% platnou od 1. dubna 2012, příslušnou pro plátce pojistného, kteří v předchozím kalendářním roce přihlásili k úrazovému pojištění v průměru měsíčně do 9 osob.

Osoby provozující mimozemědělskou podnikatelskou činnost, které ji provozují maximálně dva roky a v období posledních 60 kalendářních měsíců před dnem zahájení podnikání neprovozovaly mimozemědělskou podnikatelskou činnost, a nepodnikají pro bývalého zaměstnavatele, pro něhož před dnem zahájení podnikání v daném nebo předchozím kalendářním roce vykonávaly v rámci pracovního poměru nebo družstevního pracovního poměru činnosti zahrnuté do provozované podnikatelské činnosti, uplatňují snížený vyměřovací základ pojistného v období dvou let od zahájení této činnosti. V roce 2014 tento základ stanoví deklarovaná částka, minimálně však 504,00 PLN, což znamená, že pojistné na sociální pojištění těchto osob nemůže být menší než:

- 98,38 PLN – na povinné starobní důchodové pojištění,
- 40,32 PLN – na povinné invalidní důchodové pojištění,
- 9,73 PLN – na povinné úrazové pojištění – za předpokladu, že podnikatel přihlašuje k úrazovému pojištění maximálně 9 osob,
- 12,35 PLN (tj. 2,45%) – na dobrovolné nemocenské pojištění.

1.3.6. Vydávání výkladu Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů.

V případě, kdy je nutné získat písemný výklad k rozsahu a způsobu aplikace předpisů, z nichž vyplývá povinnost podnikatele, který je žadatelem, poskytovat pojistné na sociální pojištění, může tento podat žádost o jeho vydání k příslušné Pobočce SSZ, která je příslušná vydat výklad ve věci:

- povinnosti podléhání sociálnímu zabezpečení,
- pravidel výpočtu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond překlenovacích důchodů,

Cíl 3 / Cel 3
2007, 2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

- vyměřovacího základu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond překlenovacích důchodů.

SSZ není povinna vydávat výklad mj. ve věcech týkajících se:

- podléhání zdravotnímu pojištění,
- povinnosti hrazení podnikatelem pojistného na Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění,
- uznání příslušné práce za práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru,
- plnění,
- pravidel předkládání a vyplňování pojistných dokladů,
- pravidel stanovování příslušné legislativy v oblasti sociálního zabezpečení ve smyslu předpisů ERPER883/2004.

Individuální výklady včetně žádosti o vydání výkladu, po odstranění údajů identifikujících žadatele a jiné subjekty uvedené v obsahu výkladu, SSZ obratem zveřejňuje ve Zpravodaji veřejných informací (Biuletyn Informacji Publicznej).

2.1. Zdravotní pojištění.

Systém financování zdravotní péče a povinnosti podnikatelů v této oblasti upravuje Zákon ze dne 23.1.2013 o všeobecném pojištění v Národním fondu zdraví. Osoby, které provozují mimozemědělskou podnikatelskou činnost, osoby s nimi spolupracující a osoby, které jsou zaměstnanci podle Zákona ze dne 13.10.1998 o systému sociálního zabezpečení, podléhají pojistné povinnosti. Rodinní příslušníci osob, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění, kteří mají bydliště na území PR, pokud se na ně nevztahuje povinnost zdravotního pojištění, jsou považováni za pojištěné osoby.

Pojistné na zdravotní pojištění činí 9,00 % vyměřovacího základu a je v celé výši hrazeno pojištěnými osobami. Vyměřovací základ se stanovuje:

- pro zaměstnance – na základě předpisů týkajících se vyměřovacího základu důchodového pojištění (starobního i invalidního),
- pro živnostníky/podnikatele a spolupracující osoby – prohlášená (deklarovaná) částka, která nemůže být nižší než 75% průměrné mzdy.

Část pojistného ve výši 7,75% vyměřovacího základu se odečítá od daně z příjmů fyzických osob nebo paušální daně z příjmů, placené pojištěnými osobami.

Správa sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) má povinnost ověřovat údaje o pojištěných a je oprávněna provádět kontroly správnosti přihlašování ke zdravotnímu pojištění osob, na které se toto pojištění vztahuje, a deklarovaných vyměřovacích základů pro výpočet pojistného, správnosti výpočtu, hrazení a odvádění pojistného.

2.2. Příspěvky na Fond práce.

Pravidla úhrady pojistného na Fond práce a financování plnění z tohoto fondu upravuje Zákon ze dne 20.4.2004 o propagaci zaměstnanosti a institucích trhu práce (Ustawa z dnia 20.4. 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Pojistné činí 2,45% vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění, a to bez limitu základu. Je celé financováno z prostředků plátce pojistného.

Zaměstnavatel nemusí hradit pojistné na Fond mj. za:

- zaměstnance, kteří se vracejí z mateřské dovolené, dodatečné mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené – po dobu 36 měsíců počínaje prvním měsícem od návratu z takové dovolené,
- za zaměstnance, kteří dovršili 50 let a po dobu 30 dnů před zaměstnáním byli v evidenci nezaměstnaných vedené okresním úřadem práce – po dobu 12 měsíců počínaje prvním měsícem po uzavření pracovní smlouvy,
- za zaměstnance, kteří dovršili 55 let u žen a 60 let u mužů.

V roce 2013, v rámci opatření na ochranu pracovních míst, byla zavedena možnost podpořit z prostředků tohoto fondu výdaje na školení pracovníků, na které se vztahuje ekonomicky vynucené zastavení provozu nebo omezená pracovní doba. Vztahují se na ně pravidla podpory *de minimis*. Finanční podpora pro školení zaměstnanců, na které se vztahuje smlouva o financování výdajů na školení, se může týkat výdajů na odměnu pro školicí instituci za školení, dopravu související s účastí na školeních, lékařské a psychologické prohlídky nezbytné k zahájení školení nebo povinné pojištění zaměstnance školicí institucí proti následkům nešťastných událostí vzniklých v souvislosti se školením a na cestě na školení a zpět.

2.3. Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění.

Pravidla úhrady pojistného na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a financování plnění z tohoto fondu upravuje Zákon ze dne 13.7.2006 o ochraně nároků zaměstnanců v případě insolvence zaměstnavatele (Ustawa z dnia 13.7.2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy). Pojistné činí 0,10% vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění (starobní a invalidní), a to bez omezení základu. Je celé financováno z prostředků plátce pojistného.

Z prostředků fondu jsou v případě insolvence zaměstnavatele hrazeny mj.:

- mzdy za práci,
- mzdy za dobu omezení provozu nezpůsobeného zaměstnancem,
- mzdy za dobu pracovní neschopnosti způsobené nemocí,
- mzdy po dobu dovolené na zotavenou,
- peněžní odstupné, které přísluší na základě předpisů o zvláštních pravidlech rušení pracovních smluv se zaměstnanci z důvodů netýkajících se zaměstnanců,
- pojistné na sociální pojištění, ke kterému jsou povinni zaměstnavatelé na základě předpisů o systému sociálního zabezpečení,
- peněžní ekvivalenty za dovolenou na zotavenou, příslušné za kalendářní rok, ve kterém byl zrušen pracovní poměr,
- odškodnění za zkrácenou výpovědní lhůtu u pracovních smluv.

V roce 2013, v rámci opatření na ochranu pracovních míst, byla zavedena možnost podpořit z prostředků tohoto fondu plnění pro zaměstnance po dobu ekonomicky nuceného zastavení provozu nebo omezené pracovní doby. Platí zde pravidla podpory *de minimis*.

2.4. Povinnosti plátců pojistného.

2.4.1. Ohlášení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změny.

K základním povinnostem podnikatelů v této oblasti patří:

1. ohlášení údajů plátce a jejich změn,
2. ohlášení údajů pojištěných osob a jejich změn.

Vzory dokumentů, které se používají v postupech v rámci realizace těchto povinností, jsou stanoveny v ustanoveních Vyhlášky (pol. Rozporządzenie, tj. přesně Nařízení– pozn. překl.) Ministra práce a sociální politiky.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1	Přihlášení plátce pojistného	Do 7 dnů od: - zaměstnání prvního zaměstnance nebo vzniku právního poměru opodstatňujícího vznik pojistné povinnosti první osoby - vzniku povinnosti důchodového starobního a invalidního pojištění pro pojištěné povinné platit pouze pojistné na vlastní pojištění nebo osob s nimi spolupracujících
2	Přihlášení pojištěné osoby	Do 7 dnů od vzniku pojistné povinnosti
3	Ohlášení změny údajů plátce	Do 14 dnů od vzniku změn
4	Ohlášení změny údajů pojištěné osoby	Do 7 dnů od vzniku změn

Od 1. ledna 2012 jsou změny údajů plátce pojistného – fyzické podnikající osoby, v oblasti podléhající zápisu, předávány SSZ (ZUS) v informačním systému prostřednictvím Centrální evidence a informace o živnostenské činnosti Polské republiky (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej (CEIDG)). Obdobně, u právnických osob změnu údajů, které jsou zaznamenávány ve Státním soudním rejstříku (Krajowy Rejestr Sądowy), předává Správě sociálního zabezpečení registrační soud. Toto významně usnadnilo administrativní povinnosti plátců pojistného.

2.4.2 Vyhotovení zúčtovacích přiznání.

K základním povinnostem živnostníků/podnikatelů v této oblasti patří:

- vybírání pojistného, ke kterému jsou povinny pojištěné osoby,
- vypočítání pojistného hrazeného plátcem,
- vyplácení plnění,
- podávání přiznání o výši pojistného a zaplacených plněních,
- vyhotovení a předkládání jiných dokumentů,
- úhrada pojistného.

Přiznání podle vzorů stanovených Ministrem práce a sociální politiky se podává v tištěné formě (plátcí, kteří platí pojistné do 5 pojištěných) nebo elektronicky (ostatní) v programu „Płatnik”.

Aktuální verzi programu "Płatnik" je 9.01.001A. Program "Płatnik" je přístupný zdarma. Je dostupný na webové stránce: <http://www.platnik.info.pl>. Před nainstalováním programu "Płatnik" je nutné seznámit se s požadavky ohledně softwaru a hardwaru a prověřit autentičnost instalační verze.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1	Podání přiznání a zaplacení pojistného - příspěvkové a rozpočtové organizace - fyzické osoby, které platí pojistné pouze za sebe - ostatní plátcí	do 5. dne následujícího měsíce do 10. dne následujícího měsíce do 15. dne následujícího měsíce
2	Předložení opravy zúčtovacího přiznání.	do 7 dnů od zjištění nesrovnalostí

2.4.3. Placení pojistného.

Pojistné lze platit pouze bezhotovostně, při využití vzorů platebních příkazů pro pojistné. Zaplacení pojistného s prodlením způsobuje povinnost zaplatit penále z prodlení, dle pravidel a ve výši stanovené v zákoně o správě daní a poplatků. Pojistné a penále z prodlení nezaplacené plátcem vymáhá SSZ v souladu s předpisy o vymáhacím řízení ve správě nebo soudní exekucí. V případě nezaplacení pojistného nebo zaplacení v nižší výši může SSZ vyměřit plátcí pojistného dodatečný poplatek ve výši 100% nezaplaceného pojistného.

2.4.4. Kontrola plátce pojistného

SSZ provádí kontroly plátců pojistného z hlediska řádného plnění jejich povinností. Tato kontrola se může týkat zejména:

- přihlášení k sociálnímu pojištění,
- řádného a správného výpočtu, srážek a úhrady pojistného a dalšího pojistného a plnění, které má SSZ povinnost vybírat,
- stanovení nároků na plnění ze sociálního pojištění a vyplacení těchto plnění a provádění vyúčtování těchto plnění,
- řádného a včasného zpracovávání žádostí o důchodová plnění,
- vystavování potvrzení a ohlašování údajů pro účely sociálního pojištění,
- provádění prohlídky majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili pohledávky z titulu pojistného.

V rámci kontroly má kontrolní inspektor SSZ právo:

- * zkoumat veškeré knihy, finanční účetní a osobní doklady a jiné nosiče informací související s rozsahem kontroly,
- * provést ohledání majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili ve stanovené lhůtě pohledávky z titulu pojistného,
- * zajistit shromážděné důkazy,
- * žádat o poskytnutí informací plátcem pojistného a pojištěným,
- * žádat prokázání totožnosti osob s cílem určit jejich totožnost, je-li to nezbytné pro účely kontroly,
- * vyslýchat svědky,
- * vyslýchat plátce pojistného a pojištěnou osobu, jsou-li z důvodů absence nebo vyčerpání jiných důkazních opatření nevysvětlené okolnosti, které mají význam pro kontrolní řízení.

Během kontroly je plátce pojistného povinen:

- * zpřístupnit veškeré knihy, dokumenty a jiné nosiče informací související s náplní kontroly, které jsou u plátce nebo u třetích osob uschovávány v souladu s pověřením těchto osob některými činnostmi na základě smluvního vztahu,
- * zpřístupnit k prohlídce majetek, jehož zkoumání je náplní kontroly, je-li plátce v prodlení s úhradou pohledávky z titulu pojistného,
- * vyhotovit a vydat kopie dokumentů spojených s náplní kontroly a stanovených kontrolním inspektorem SSZ,
- * zajistit nezbytné podmínky k provedení kontrolních úkonů, za tímto účelem zpřístupnit spojovací prostředky (s výjimkou dopravních prostředků) a jiné technické prostředky, které má k dispozici, k provedení kontrolních úkonů,
- * poskytovat vysvětlení kontrolujícímu,
- * předložit během kontroly překlad do polského jazyka předložených finančních a účetních dokladů a osobních dokumentů vyhotovených v cizím jazyce.

Do 14 dní ode dne obdržení protokolu má kontrolovaný subjekt právo podat výhrady k jeho znění a zároveň poukázat na příslušné důkazní prostředky.

Kontrola plátce pojistného, který je podnikatelem, nemůže být v jednom kalendářním roce delší než

- u drobných podnikatelů - 12 pracovních dnů,
- u malých podnikatelů - 18 pracovních dnů,
- u středních podnikatelů - 24 pracovních dnů,
- u ostatních podnikatelů - 48 pracovních dnů.

2.4.5. Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného

Plátce pojistného nebo osoba povinna jednat jeho jménem, která:

- nedodržuje povinnost platit pojistné v zákonem stanovené lhůtě,
- neohlašuje zákonem povinné údaje nebo ohlašuje nepravdivé údaje nebo poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo odmítá jejich poskytnutí,
- maří nebo ztěžuje provedení kontroly,
- nedodržuje povinnost vyplácet plnění ze sociálního pojištění a příspěvky financované ze státního rozpočtu nebo je vyplácí neoprávněně,
- nevede dokumentaci související s výpočtem pojistného a vyplácením plnění ze sociálního pojištění,

- nedodrží povinnost předávat zúčtovací příznání a jmenovité měsíční zprávy v zákonem stanovené lhůtě,
- nezjišťuje nesrovnalosti ve jmenovité měsíční zprávě maximálně do 30. dubna následujícího kalendářního roku,
- nedodrží povinnost předávat dokumenty související se sociálním a zdravotním pojištěním elektronickou formou,

bude potrestána peněžitým trestem do 5000 zlotých.

Stejná trestní odpovědnost se vztahuje i na toho, kdo:

- * neohlašuje vyžadované údaje nebo ohlašuje nepravdivé údaje, které ovlivňují vyměření pojistného na zdravotní pojištění, poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo je odmítá poskytnout,
- * maří nebo ztěžuje provedení kontroly v oblasti realizace zdravotního pojištění,
- * neplatí včas pojistné na zdravotní pojištění.